

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА
X сесія IV скликання

РІШЕННЯ

від 19 липня 2005 року N 806/3381

Про затвердження Програми розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 року та концепції формування зелених насаджень в центральній частині міста

Відповідно до статті 19 Земельного кодексу України, пункту 34 частини 1 статті 26 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", статті 7, статей 51 - 53 Закону України "Про природно-заповідний фонд України" та постанови Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 N 1094 "Про затвердження Порядку розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення", пункту 1.4 розділу 1 Правил утримання зелених насаджень міст та інших населених пунктів України, затверджених наказом Державного комітету України по житлово-комунальному господарству від 29.07.94 N 70, з метою забезпечення комплексного розвитку зеленої зони м. Києва, раціонального використання зелених ресурсів, збереження зелених насаджень Київська міська рада **вирішила**:

1. Затвердити Програму комплексного розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 року та концепцію формування зелених насаджень в центральній частині міста, згідно з додатком (далі - Програма).
 2. Доручити Головному управлінню земельних ресурсів виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації), Київському комунальному об'єднанню зеленого будівництва та експлуатації зелених насаджень міста "Київзеленбуд", управлінню охорони навколишнього природного середовища виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації), Головному управлінню комунального господарства виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації) в межах своєї компетенції виступити замовниками природоохоронних заходів, передбачених Програмою, зокрема, забезпечити розробку та погодження проектів землеустрою з організації та встановлення меж та режимів використання земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, лісового фонду та зелених насаджень загального користування та подати їх на розгляд та затвердження Київради.
 3. Головному фінансовому управлінню виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації) визначити джерела фінансування виконання у 2005 році робіт, передбачених Програмою.
 4. Головному управлінню земельних ресурсів виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації), управлінню охорони навколишнього природного середовища виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації), Головному управлінню комунального господарства виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації) подати до Головного фінансового управління виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації) бюджетні запити до проекту бюджету м. Києва на 2006 рік та на наступні роки з урахуванням коштів, необхідних для виконання робіт, передбачених Програмою.
 5. Встановити, що землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, лісового фонду та зелених насаджень загального користування підлягають комплексній охороні відповідно до законодавства та встановлених режимів їх використання.
 6. Заборонити на землях природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення та лісового фонду житлове, інше будівництво та господарську діяльність, що можуть негативно вплинути на стан цих територій чи перешкоджати їх використанню за цільовим призначенням.
 7. Встановити, що використання територій зелених насаджень загального користування, проекти землеустрою яких розроблені та погоджені відповідно до пункту 2 цього рішення, здійснюється виключно для рекреаційних та суспільних потреб відповідно до законодавства.
 8. Київському комунальному підприємству зеленого будівництва та експлуатації зелених насаджень міста "Київзеленбуд" до 1 січня 2006 року розробити та подати на розгляд Київради проект Положення про порядок створення та утримання буферних парків".
 9. Утриматись до встановлення меж ландшафтного заказника місцевого значення острів Жуків від розгляду питань відведення земельних ділянок, які відповідно до рішення Київської міської ради від 02.12.99 року N 147/649 "Про оголошення природних об'єктів пам'ятками природи та заказниками місцевого значення у м. Києві", можуть бути включені до складу заказника.
 10. Доручити управлінню охорони навколишнього природного середовища виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації) виступити замовником на розробку проекту створення заказника місцевого значення острів Жуків та подати його на затвердження Київradі до 1 липня 2006 року.
- Після затвердження проекту створення заказника місцевого значення острів Жуків виступити замовником на розробку проекту землеустрою з організації та встановлення меж заказника.
11. Головному управлінню містобудування, архітектури та дизайну міського середовища виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації), інституту "Київгенплан" БАТ "Київпроект" забезпечити в установленому порядку приведення містобудівної документації у відповідність до показників Програми.
 12. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київради з питань екологічної політики.

Додаток
до рішення Київської міської ради
від 19 липня 2005 р. N 806/3381

ПРОГРАМА комплексного розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 р. та концепція формування зелених насаджень в центральній частині міста

Програма комплексного розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 р. та концепція формування зелених насаджень в центральній частині міста розроблена авторським колективом ДП "Інститут Київгенплан" у складі:

Бойко Г. М., Дюжев С. А., Меньшикова Т. В., Педоренко С. І., Холоша А. С.

В розробці Програми брали участь співробітники Національного аграрного університету та Національного ботанічного саду НАН України (керівник творчого колективу - Кушнір А. І.).

СКЛАД ПРОГРАМИ

Програма комплексного розвитку зеленої зони м. Києва на період до 2010 р. та концепція формування зелених насаджень в центральній частині міста розроблена у складі:

- текстові матеріали: пояснювальна записка з ілюстративною схемою, М 1:50000;
- графічні матеріали на магнітних носіях: схема розташування об'єктів зеленої зони.

1. Вступ

Програма комплексного розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 року та концепція формування зелених насаджень в центральній частині міста розроблена у відповідності до завдання Київського комунального об'єднання зеленого будівництва та експлуатації зелених насаджень міста (ККО) "Київзеленбуд", затвердженого заступником голови Київської міської держадміністрації 20 серпня 2002 р.

Мета Програми - визначення містобудівних параметрів формування, функціонування і розвитку мережі озелених територій міста та організаційно-технічних заходів щодо їх досягнення на період до 2010 р.

Знання сучасного стану, таксономічного складу та особливостей умов місцезростання деревних та чагарникових насаджень у міському середовищі також є важливою передумовою для розробки наукових основ і практичних рекомендацій (заходів) з оптимізації декоративних насаджень, а отже й оздоровлення середовища життєдіяльності міста. З огляду на це в рамках розробки Програми розвитку комплексної зеленої зони міста Києва проведено обстеження насаджень переважної більшості парків, вулиць та об'єктів інших категорій.

Ця Програма є попереднім етапом і основою наступних робіт щодо інвентаризації, встановлення і закріплення меж озелених територій та встановлення обмежень (обтяжень) на використання земельних ділянок у відповідності з постановою Кабміну України від 25.08.2004 р. N 1094 "Про затвердження Порядку розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж території природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного значення".

При розробці Програми враховані планувальні рішення Генерального плану м. Києва на період до 2020 р. (інститут "Київгенплан" АТ "Київпроект", 2001 р.), матеріали теми "Обґрунтування, планувальне закріплення та комплексний розвиток мережі озелених територій і об'єктів природно-заповідного фонду м. Києва (управління "Київгенплан" АТ "Київпроект", 1994 р.), матеріали Національного аграрного університету щодо програми комплексного розвитку зеленої зони (2003 р.), проект Комплексної програми реформування та розвитку комунального господарства м. Києва на 2003 - 2005 рр. та на період до 2010 р. (КП "НДІ соціально-економічних проблем міста", 2003 р.), пропозиції комунальних підприємств ККО "Київзеленбуд" щодо розвитку зеленої зони міста, матеріали концепції ландшафтно-реконструкції зелених насаджень на схилах Дніпра (інститут "Київжитлопроект" АТ "Київпроект", 2001 р.).

2. Аналіз сучасного стану і ландшафтних характеристик озелених територій

Зелені насадження є важливим компонентом міського середовища, що має значний вплив на його містобудівні та естетичні ландшафтні характеристики.

Рослинність здатна істотно зменшити несприятливий вплив кліматичних і виробничих факторів на умови праці, життя та відпочинку людини, про що свідчить багатий світовий досвід ландшафтно-організації промислових і сільбищних територій, і передбачає підвищення планувальних якостей відкритого простору міського середовища засобами ландшафтно-архітектури.

Широко розгалужена мережа міських і районних парків, скверів, бульварів, озелених вулиць і площ, насаджень обмеженого користування та спеціального призначення щільно пов'язана за рахунок "зелених клинів" з насадженнями лісопаркового поясу, а далі, за межами міста, - з периферійною частиною зеленої зони м. Києва.

Такий взаємозв'язок і насиченість міського ландшафту озеленими територіями всіх видів позитивно впливає на мікроклімат, сприяє оздоровленню повітряного басейну, підсилює архітектурно-просторову виразність і створює неповторний образ міста.

Аналіз сучасного стану проведено на основі наданих ККО "Київзеленбуд" і районними КП по догляду за зеленими насадженнями матеріалів наявної їх інвентаризації на 01.01.2003 р., а також додаткових даних щодо розширення переліку територій загального користування з числа резервних (лист "Київзеленбуду" від 23.12.2004 N 148-2964), таксаційних і ландшафтних характеристик озелених територій загального користування, обмеженого користування, спеціального призначення та вуличних насаджень. Виконані також натурні обстеження більшості об'єктів загального користування.

Територія зелених насаджень усіх видів у межах міста за звітними даними становить 56,5 тис. га або 67,4 % всієї площі міста, у т. ч. 21,6 тис. га знаходяться в межах міської забудови. Фактична забезпеченість зеленими насадженнями населення м. Києва з міськими лісами становить 215,2 кв. м/чол., а в межах міської забудови - 82,3 кв. м/чол. Згідно з прийнятою класифікацією ці насадження поділяються за функціональною ознакою на три основні групи:

а) озеленені території загального користування: парки культури та відпочинку, парки відпочинку, сквери і бульвари, спеціалізовані парки (ботанічні сади, зоопарк, Музей народної архітектури і побуту, НК "Експоцентр України", гольф-парк);

б) озеленені території обмеженого користування - на міжбудинкових житлових територіях, ділянках землекористування дитячих закладів, шкіл, вузів, наукових і лікувальних закладів, підприємств та організацій;

в) озеленені території спеціального призначення - санітарно-захисні зони промислових підприємств, водоохоронні, меліоративні та лісозахисні смуги, оранжерейні господарства та розсадники, коридори інженерних мереж, озеленені частини вулиць, доріг і кладовищ.

Віднесення територій і об'єктів зеленої зони до відповідних груп здійснюється рішеннями Київської міської ради на підставі чинних державних будівельних норм України.

Парки в міській забудові слугують вузлами, що зв'язують мережу озелених територій воедино, створюють її безперервність і комфортні умови для відпочинку.

На правобережжі м. Києва відслідковуються зв'язки центральних районів із Святошинським лісництвом через просп. Перемоги, парки "Нивки", ім. Пушкіна, зоопарк, парк КПІ, ботсад ім. Фоміна, парк ім. Шевченка в західному напрямку, а через парки Кинь-Грусть, біля кінотеатру ім. Шевченка, Куренівський парк, Березовий гай, Бабин Яр з Пуща-Водицьким лісництвом - у північно-західному напрямку.

Голосіївський парк культури і відпочинку ім. Рильського, території НК "Експоцентр України", Музею народної архітектури і побуту, парку Покал формують зелений клин у єдності з лісопарковим господарством "Конча-Заспа".

На лівобережжі м. Києва зелений клин формується в північно-східному напрямку на основі парку "Перемога" та парків, що прилягають до Броварського просп., а з південного сходу - на основі парку Партизанської слави.

Озеленені території загального користування, які підпорядковані ККО "Київзеленбуд", мають найбільш доглянутий стан, незважаючи на ряд проблем, властивих всім озеленим територіям.

Озеленені території обмеженого користування та спеціального призначення належать до різних відомств і мають різний ступінь благоустрою та доглянутості. Роботи з ландшафтної реконструкції проводяться лише у випадку зміни землекористувача без ув'язки із суміжними територіями, тому реконструйовані ділянки виглядають випадковими і лише підкреслюють непривабливість і відсутність професійного догляду інших територій.

2.1. Території загального користування

Провідне і найбільш важливе місце в мережі озелених територій міста належить насадженням загального користування як таких, що безпосередньо впливають на стан міського середовища і правлять за місце масового відпочинку мешканців міста. Загальна площа їх в забудованій частині міста за даними інвентаризації на 01.01.2004 та з урахуванням додатково переведених в цю категорію територій і спеціалізованих парків становить 5504,71 га (табл. 1).

На основі функціонально-просторового аналізу територій загального користування (обрахунок площ об'єктів на топооснові в межах, встановлених звітними матеріалами, визначення функціонального профілю і категорійності об'єктів та їх натурного обстеження), було виявлено ряд розбіжностей, а саме: невідповідність наявної площі, фактична відсутність окремих територій як об'єктів зелених насаджень, належність до інших функціональних груп і категорій (спеціального призначення та обмеженого користування), наявність інших землекористувачів тощо.

Таблиця 1

Озеленені території загального користування м. Києва

Адміністративні райони	Парки культури і відпочинку*	Парки відпочинку*	Спеціалізовані парки*	Сквери*	Бульвари*	ВСЬОГО:
Голосіївський район	1/126,32	14/475,12	3/466,5	22/42,18	6/8,66	1118,78
Дарницький район	1/111,97	11/193,01	-	17/16,4	2/22,77	344,15
Дніпровський район	3/724,71	15/388,73	-	16/21,57	10/23,97	1158,98
Деснянський район	2/404,71	10/103,67	-	17/19,58	4/4,01	531,97
Оболонський район	1/11,73	6/476,93	1/118	53/52,86	10/17,11	676,63
Печерський район	3/37,88	8/199,31	1/130,5	22/8,59	4/7,46	383,74
Подільський район	1/8,18	11/176,89	-	30/22,73	4/10,75	218,55
Святошинський район	-	11/257,14	-	28/38,56	6/24,96	320,66
Солом'янський район	2/35,57	13/188,38	-	39/23,97	6/16,26	264,18
Шевченківський район	3/83,11	17/296,29	2/54,8	63/42,46	8/10,41	487,07
Всього:	17/1544,18	116/2755,47	7/769,8	307/288,9	60/146,36	5504,71

* В чисельнику - кількість, шт.; у знаменнику - площа, га.

Перелік наявних, територіально і типологічно визначених озелених територій загального користування, які мають бути основою наступних інвентаризацій та планувального закріплення з виготовленням у встановленому порядку державних актів на право земельного користування, наведений у табл. 2. В даній таблиці не відображені зміни площ територій, які відбулися за рішеннями Київради в завершальний період розробки Програми.

Таблиця 2

Озеленені території загального користування м. Києва, що відповідають типологічним ознакам та планувальним вимогам

N по експл.	Назва об'єкту	Площа (га) за даними аналізу	Примітки
1	2	3	5
	Голосіївський район		

	<i>Парки культури і відпочинку</i>		
1	Голосіївський парк культури і відпочинку ім. М. Рильського	126,32	
	Разом:	126,32	у т. ч. 5,1 га - акваторія
	<i>Парки відпочинку</i>		
2	1500-річчя м. Києва "Лиса гора"	118,75	у т. ч. 118,5 га "Київська фортеця"
3	"Теремки" (Інститут зоології ім. Шмальгаузена)	93,28	кв. 34 - 36 Голосіївського лісництва
4	"Покал"	73,03	
5	"Диск"	2,56	
6	Біля Совських ставків	25	У т. ч. будівництво розважального центру (конкурс ГУЕ КМДА - реконструкція території загального користування), у т. ч. 14,7 га - акваторія
7	На схилах по вул. Кайсарова	10,9	- " -
8	На схилах Лисої гори	11,6	- " -
9	На острові Галерний (спортивний парк)	41,6	у т. ч. 5,0 га - акваторія
10	На схилах Багринової гори і сел. Жовтнєве	25,1	
11	На схилах біля Інституту фізики	8	
12	На схилах Мишоловського яру (вул. Квітки-Основ'яненка)	16,3	
13	На схилах Мишоловського яру (вул. Весняна - вул. Адмірала Ушакова)	12,1	
14	Біля Церковщини (спортивний парк)	26,3	
15	На ж. м. Теремки-II	10,6	у т. ч. 1,58 га - акваторія
	Разом:	475,12	
	<i>Спеціалізовані парки</i>		
16	НК "Експоцентр України"	285	
17	Музей народної архітектури і побуту	134	
18	Ботсад НАУ	47,5	за винятком монастиря "Свято-Покровська Голосіївська Пустинь"
	Разом:	466,5	
	<i>Сквери</i>		
19	Чекістів	1	
20	По вул. Федорова	0,87	
21	Територія біля ст. м. "Либідська"	1,05	2 ділянки
22	По вул. Жилинській	0,11	
23	Міжквартальний сквер по вул. Васильківській, 45 - 47	1,7	
24	На Московській площі	0,67	
25	По просп. Науки	1,1	
26	Біля ресторану "Вітряк"	8,07	
27	В сел. Чапаєвка	4,8	
28	По вул. Холмогорській	0,97	
29	По вул. Гвардійській	0,24	
30	По вул. Якубовського	2,06	
31	По вул. Лисогірській	0,26	
32	По вул. Теремківській, 2А-6	1,85	
33	На Голосіївській площі	0,73	
34	На схилах Мишоловського яру (вул. Парникова)	3,8	
35	На схилах Мишоловського яру (вул. Квітки-Основ'яненка)	1,9	
36	На схилах Мишоловського яру (пров. Квітки-Основ'яненка)	2,1	
37	На схилах Цимбалового яру	1,4	
38	Вул. Акад. Заболотного	4,87	
39	Вул. І. Сірка	0,63	
40	Біля р. Либідь	2	
	Разом:	42,18	
	<i>Бул'вару</i>		
41	По вул. Акад. Глушкова	3,84	
42	По вул. Володимиро-Либідській	0,19	
43	По вул. Горького	0,45	
44	По просп. 40-річчя Жовтня, 89	0,83	
45	По просп. 40-річчя Жовтня, 112 - 126	1,79	
46	По просп. 40-річчя Жовтня	1,56	
	Разом:	8,66	

	ВСЬОГО:	1118,78	у т. ч. 26,38 га - акваторія
	Дарницький район		
	<i>Парки культури і відпочинку</i>		
1	Партизанської слави	111,97	у т. ч. база "Київзеленбуду" та спорткомплекс
	Разом:	111,97	
	<i>Парки відпочинку</i>		
2	Ім. Воїнів-інтернаціоналістів	7,65	у т. ч. культова споруда
3	"Привокзальний"	4,75	3 ділянки
4	"Таращанець"	3,72	
5	Біля будинку культури залізничників	4,1	у т. ч. 0,54 га - будинок культури
6	По вул. Драгоманова	9,39	у т. ч. 2,1 га - акваторія
7	На ж. м. Позняки-Східні	20	у т. ч. 9,0 га - акваторія
8	Біля озера Вирлиця	36,4	без урахування акваторії
9	Біля озера Сонячне	22	у т. ч. 13,32 га - акваторія
10	"Прибережний"	46,4	
11	Посольське містечко	19,3	у т. ч. 7,63 га - акваторія
12	По вул. Здобунівській	19,3	у т. ч. 11,8 га - акваторія
	Разом:	193,01	
	<i>Сквери</i>		
13	По вул. Кошиця	0,97	
14	Біля залізничного вокзалу	0,67	
15	Біля АЗС	0,5	
16	"Привокзальний"	2,13	
17	"Шевченка"	0,65	
18	По Харківському шосе	0,39	
19	По вул. Руднева	0,3	
20	Ім. Крупської	0,67	
21	Біля РВК	1,45	
22	По вул. Бориспільській	1,68	
23	Трудової Слави	1,16	
24	По вул. Сормовській	0,23	
25	Біля Дарницького шляхопроводу	1,18	
26	По вул. Вірменській	0,13	
27	По вул. Бориспільській, 30-а	1,35	нова ділянка
28	По Харківському шосе, 36-а	0,48	- " -
29	Вул. Малоземельна	2,46	
	Разом:	16,4	
	<i>Бульвари</i>		
30	Проспект М. Бажана	20,44	
31	Харківське шосе	2,33	
	Разом:	22,77	
	ВСЬОГО:	344,15	у т. ч. 43,85 га - акваторія
	Дніпровський район		
	<i>Парки культури і відпочинку</i>		
1	Труханів острів	476,9	у т. ч. 39,0 га - кв. 65,66 Дніпровського лісництва Дарницького ЛПГ та водно-спортивна база
2	"Перемога"	66,09	2 ділянки
3	Гідропарк	181,72	за винятком смуги відводу метро і проспекту
	Разом:	724,71	
	<i>Парки відпочинку</i>		
4	Вздовж вул. А. Малишка	14,03	3 ділянки
5	Вздовж вул. Попудренка	14,95	- " -
6	Біля кінотеатру "Аврора"	7,91	у т. ч. 0,4 га - культова споруда
7	На ж. м. Райдужний	32,8	у т. ч. 16,33 га - акваторія
8	Вздовж Броварського проспекту	3,54	
9	Біля кінотеатру "Ленінград"	2,6	у т. ч. 0,4 га - кінотеатр
10	Урочище "Долобецьке"	133,93	у т. ч. затока
11	Урочище "Горбачиха"	80,3	
12	Біля озера Тельбін	25,8	у т. ч. 13,42 га - акваторія
13	Біля будинку культури ДВРЗ	3,69	
14	На Русанівській набережній	28,89	разом з прибережною зоною
15	На Дніпровській набережній	9,72	у тому числі будівництво спортивно-оздоровчих споруд

16	По вул. Лохвицький	8,96	реконстр. території заг. користування
17	Біля озера Малинівка	5,8	у т. ч. 2,0 га - акваторія
18	На ж. м. Серова-Райдужний (спортивний парк)	15,81	
	Разом:	388,73	
	<i>Сквери</i>		
19	Біля Дарницького бульвару	1,65	у т. ч. культова споруда
20	Біля медвитверезника	0,16	
21	По вул. Празькій	0,41	
22	По вул. Сивашській	0,88	
23	Біля будинку Дарницької РДА	0,74	
24	1-й Стародарницький	0,92	
25	На Ленінградській площі	1,84	у т. ч. 0,26 га - "МакДональдс"
26	По вул. Червоногвардійській	1,47	
27	Біля ст. м. "Лівобережна"	2	у т. ч. культова споруда
28	В селищі ДВРЗ	1,72	
29	По вул. Макаренка	1,12	
30	По вул. Фанерній	2,25	
31	Мікросад	2,12	
32	2-й Стародарницький	0,4	
33	Біля театру драми і комедії	1,05	
34	Вул. Олекси Довбуша	2,84	
	Разом:	21,57	
	<i>Бульвари</i>		
35	Бульвар по вул. Шліхтера	3,41	
36	Верховної Ради	3,51	
37	Праці	0,85	
38	Перова	2,17	
39	Дарницький	0,85	
40	Ярослава Гашека	3,2	
41	Серафимовича	4,98	
42	Бучми	2,4	
43	Давидова	1,74	
44	Русанівський	0,86	
	Разом:	23,97	
	ВСЬОГО:	1158,98	у т. ч. 31,75 га - акваторія
	Деснянський район		
	<i>Парки культури і відпочинку</i>		
1	"Дружби Народів" (у т. ч. уроч. Бобровня, 32,0 га)	219,4	у т. ч. 4,15 га - пансіонат
2	Троещина (у т. ч. Всеукраїнський парк-пам'ятка борців за свободу і незалежність України)	185,31	
	Разом:	404,71	
	<i>Парки відпочинку</i>		
3	По вул. Кіото (від вул. Братиславської до вул. Мурманської)	15,3	2 ділянки
4	Паркова зона між просп. Ватутіна і вул. Закревського	38,62	2 ділянки, у т. ч. 7,36 га - акваторія
5	ДШК	13,92	
6	Вздовж вул. Попудренка	3,71	у т. ч. 1,9 га - Луна-парк
7	"Деснянський", на розі вул. Ніколаєва-Маяковського	9,67	
8	Паркова зона, вул. Сабурова, 12 - 26	2,26	
9	Паркова зона, просп. Маяковського (від вул. Сабурова до вул. Данькевича)	2,31	2 ділянки
10	"Молодіжний", на розі вул. Маяковського-Цветаєвої	9,21	
11	"Борців за свободу і незалежність України"		В межах парку культури і відпочинку Троещина
12	"Броварський" (від ст. м. "Чернігівська" до ст. м. "Лісова")	2,67	
13	По вул. Милославській, ж. м. Троещина 20 м/р (спортивний парк)	6	
	Разом:	103,67	
	<i>Сквери</i>		
14	Вздовж просп. Маяковського (від вул. Драйзера до вул. Сабурова)	4,86	2 ділянки
15	Вздовж вул. Сабурова, 2-10	2,02	
16	Біля лікарні швидкої допомоги	0,28	
17	Біля НДІ комунальної гігієни	1,95	
18	По вул. Мілютенка	2,74	

19	Біля к-ру "Росія"	2,12	у т. ч. 0,78 га - кінотеатр
20	На розі вулиць Драйзера і Бальзака	1,11	
21	В сел. Биківня	0,09	
22	Біля КТЕУ	0,3	
23	По вул. Електротехнічній, 26	0,85	
24	По вул. Жукова, 4	0,64	у т. ч. культова споруда
25	По просп. Лісовому (торговий центр)	0,49	
26	На розі вул. Братиславської і просп. Лісового	0,64	
27	По вул. Жукова, 29	0,26	
28	Біля універсаму "Фестивальний"	0,27	
29	По вул. Ніколаєва, 7	0,72	
30	По вул. Ніколаєва, 11	0,24	
	Разом:	19,58	
	<i>Бульвари</i>		
31	Бульвар 79 АБВ (просп. Маяковського, 5 - 25)	2,47	
32	Леоніда Бикова	0,41	
33	Володимира Висоцького	0,51	
34	Проспект Юрія Гагаріна	0,62	
	Разом:	4,01	
	ВСЬОГО:	531,97	у т. ч. 7,36 га - акваторія
	Оболонський район		
	<i>Парки культури і відпочинку</i>		
1	"Пуща-Водиця"	11,73	
	Разом:	11,73	
	<i>Парки відпочинку</i>		
2	"Оболонь" (І етап)	280,1	у т. ч. гольф-центр та 139,3 га - акваторія
3	Біля оз. Вербне	32,06	у т. ч. 16,15 га - акваторія
4	Біля оз. Йорданське	30,89	у т. ч. 14,76 га - акваторія
5	Біля оз. Кирилівське	41	у т. ч. 18,86 га - акваторія
6	Біля оз. Богатирське	12,38	у т. ч. 7,87 га - акваторія
7	Біля оз. Редькіне	80,5	у т. ч. 40,8 га - акваторія
	Разом:	476,93	221,59 га - акваторія
	<i>Спеціалізовані парки</i>		
8	Парки північніше оз. Лукове в ур. "Оболонь-Наталка" ("Дубовий гай")	118	створення на території парку гольф-клубу
	Разом:	118	
	<i>Сквери</i>		
9	На розі Оболонського проспекту та вул. Марш. Тимошенка	2,65	
10	Вул. Марш.Тимошенка, 18 (приймал.)	0,48	
11	Вул. Марш. Тимошенка	0,7	біля ресторану "Ріо-Гранде"
12	Площа Дружби Народів	0,43	
13	Вул. Героїв Сталінграда (фонтан)	0,81	
14	Вул. Героїв Сталінграда (аквар.)	2,5	у т. ч. 0,45 га - спорткомплекс "Акваріум"
15	Територія біля оз. Центральне	5,94	у т. ч. 2,8 га - акваторія
16	Вул. Героїв Сталінграда, 65	0,56	
17	Вул. Північна	1,03	
18	Вул. Прирічна	1,08	2 ділянки
19	Вул. Прирічна, 5	1,22	
20	Біля кінотеатру "Братислава"	2,08	у т. ч. 0,48 га - кінотеатр
21	"Дружби Народів"	1,44	
22	Вул. Марш. Малиновського (пошта)	0,68	
23	Вул. Л. Гавро, 26 (поліклініка N 1)	0,76	
24	Вул. Героїв Сталінграда, 7	1,03	
25	Вул. Героїв Сталінграда, 11	1,2	
26	Вул. Героїв Сталінграда, 15	0,88	
27	Вул. Героїв Сталінграда, 19	1,31	
28	Інститут гідробіології	0,68	
29	Суднобудівельний технікум	0,94	
30	Сантьяго-де-Чілі	0,4	
31	Вул. Марш. Малиновського ("Любава")	0,44	
32	Новокосянтинівський	0,3	

33	Вул. Фрунзе, 154	0,38	
34	На площі Фрунзе	1,06	
35	По вул. Вишгородській, 2	0,42	
36	По вул. Вишгородській, 6	0,46	
37	"Космонавтів"	0,74	
38	По вул. Вишгородській, 26/2	0,38	
39	По вул. Вишгородській, 32	1,09	
40	Мінське шосе, 4	2	
41	Автозаводська - Мукачівська	0,75	
42	Бювет по вул. Івашкевича	0,63	
43	Автозаводська-Лугова (з-д "Полюс")	0,17	
44	Лугова, 2 (з-д "Київпластмас")	0,53	
45	Бережанська-Лугова (з-д "Лакма")	0,44	
46	На розі вул. Лугова-Дегтяренка	1,05	
47	Вул. Марш. Малиновського (пождепо)	1,47	
48	Вул. Марш. Тимошенка (газ. "День")	0,83	
49	Вул. Героїв Дніпра, 19	0,34	
50	Вул. Марш. Тимошенка (СЕС)	0,2	
51	Ресторан "Крим"	0,45	
52	Вул. Героїв Дніпра (універсам N 8)	0,18	
53	Вул. Богатирська (пивзавод)	1,65	
54	Ст. м. "Героїв Дніпра"	1,4	
55	Вул. Полярна	1,11	
56	Вул. Червонофлотська	0,28	
57	Вул. Юнкерова	0,16	
58	Райвиконком	0,23	
59	1-а лінія	0,26	
60	Селянський	1,06	
61	В сел. ДВС	3,6	
	Разом:	52,86	
	<i>Булъвари</i>		
62	Набережна р. Дніпро	2	
63	Маршала Рокоссовського	1,25	
64	Вул. Вишгородська, 56/2	0,33	
65	Вул. Бережанська	3,41	
66	Вул. Вишгородська, 12-24	0,9	
67	Вул. Вишгородська, 10	0,5	
68	Вул. Героїв Дніпра, 30-62	2	
69	Вул. Зої Гайдай	2,92	
70	Просп. Маршала Тимошенка	1,9	
71	Проспект Героїв Сталінграда	1,9	
	Разом:	17,11	
	ВСЬОГО:	676,63	у т. ч. 240,54 га - акваторія
	Печерський район		
	<i>Парки культури і відпочинку</i>		
1	Хрещатий	16,52	у т. ч. театр ляльок
2	Міський сад	10,66	
3	Маріїнський	10,7	
	Разом:	37,88	
	<i>Парки відпочинку</i>		
4	Вічної Слави	17,59	
5	Аскольдова могила	20,51	
6	Печерський ландшафтний парк	41,31	
7	Наводницький	13,82	
8	Дзержинського	10,05	у т. ч. 1,23 га - акваторія
9	На Дніпровських схилах	56,43	4 ділянки
10	На схилах бульв. Дружби Народів	4,5	
11	Біля оз. Видубицьке	35,1	у т. ч. 15,7 га - акваторія та нове будівництво за конкурсом ГУЕ КМДА
	Разом:	199,31	
	<i>Спеціалізовані парки</i>		

12	Національний ботанічний сад ім. М. Гришка НАН України	130,5	
	Разом:	130,5	
	<i>Сквери</i>		
13	По вул. Суворова	0,45	
14	По вул. Цитадельний	0,4	
15	По вул. А. Іванова	0,09	
16	По вул. Bastionний	0,22	
17	По вул. Мечнікова	0,26	
18	По пров. Музейному	0,04	
19	По вул. Старонаводницький	0,53	
20	Чекістів (ст. м. "Либідська")	0,17	
21	По вул. Чигоріна	0,29	
22	Сквер ім. Богомольця	0,79	
23	По вул. Червоноармійський, 119	1,82	
24	Ст. м. "Палац "Україна"	0,42	вздовж вул. Тельмана
25	По вул. Червоноармійський, 75	0,19	
26	По вул. Димитрова, 2	0,05	
27	Біля кафе "Черкаси"	0,05	
28	По вул. Рогнідинський, 3	0,07	
29	Біля Міжнародного центру культури	0,88	
30	По вул. Архітектора Городецького	0,18	
31	Біля театру ім. І. Франка (фонтан)	0,23	
32	Біля театру ім. І. Франка (біля пам'ятника)	0,05	
33	По вул. Хрещатик, 17	0,18	
34	На площі Лесі Українки	1,23	
	Разом:	8,59	
	<i>Бульвари</i>		
35	Лесі Українки	1,88	
36	Дружби Народів	4,11	
37	Ліхачова	0,93	
38	Липський	0,54	
	Разом:	7,46	
	ВСЬОГО:	383,74	у т. ч. 16,93 га - акваторія
	Подільський район		
	<i>Парки культури і відпочинку</i>		
1	Куренівський парк	8,18	
	Разом:	8,18	
	<i>Парки відпочинку</i>		
2	Кирилівський лісопарк зі схилами біля дамби	11,65	
3	Парк біля к-ру ім. Шевченка	4,44	у т. ч. 0,27 га - кінотеатр
4	"Березовий гай"	7,46	
5	"Кинь-Грусть"	8,5	
6	Моряків	2,82	
7	"Сирецький гай"	92,7	у т. ч. 1,48 га - акваторія
8	На Замковій горі	9,7	реконстр. території заг. користування
9	На схилах Андріївської гірки (від фунікулеру до Андріївського узвозу)	4,85	реконстр. території заг. користування
10	Біля оз. Синє	15,97	у т. ч. 4,57 га - акваторія та нове будівництво культурно-рекреаційного комплексу; реконстр. території заг. користування
11	На ж. м. Мостицький	14,5	На території АК "Пуца-Водиця"
12	"Крістова гірка"	4,3	благоустрій пам'ятки природи
	Разом:	176,89	
	<i>Сквери</i>		
13	На Петрівці	0,86	
14	На вул. Захарівській	0,37	
15	По вул. Фрунзе, 99	0,84	
16	По вул. Фрунзе, 123-125	0,24	
17	N 1 на Контрактовій площі	0,6	
18	N 2 на Контрактовій площі	0,67	
19	N 3 на Контрактовій площі	0,34	
20	Біля будинку Петра І	0,04	
21	На вул. Почайнинській	0,79	

22	На Андріївській гірці	0,09	
23	По вул. Сагайдачного	0,05	
24	По вул. Сошенка	0,08	
25	По вул. Галицькій	0,27	
26	Біля к-ру "Вітерець"	1,87	
27	По Андріївському узвозу	0,1	3 ділянки
28	По вул. Вишгородській, 27	0,52	
29	Біля к-ру "Жовтень"	0,44	
30	Вул. Світлицького	0,5	
31	На площі Червона Пресня	0,89	
32	Біля Покровської церкви по вул. Мостицькій	1,36	
33	На Інтернаціональній площі	1,11	у т. ч. культова споруда
34	На Поштовій площі	0,15	
35	На площі Т. Шевченка	0,35	
36	Біля Флорівського монастиря	0,08	
37	На Уздихальниці	0,1	
38	По вул. Вишгородській	1,27	у т. ч. - МакДональдс
39	Гора Старокиївська (Пейзажна алея)	2,74	
40	По вул. Фрунзе, 124	0,56	
41	На схилах вздовж вул. Нижньоюрківської	5,24	
42	По пров. Полковому	0,21	
	Разом:	22,73	
	<i>Бульвари</i>		
43	Проспект Свободи	1,96	
44	Проспект Правди	4,72	
45	Проспект Радянської України	1,84	
46	Бульвар В. і Н. Вал	2,23	
	Разом:	10,75	
	ВСЬОГО:	218,55	у т. ч. 6,05 га - акваторія
	Святошинський район		
	<i>Парки відпочинку</i>		
1	На вул. Ф. Пушиної	3,69	
2	Інтернаціональний	7,25	
3	Ім. Потапова	5,07	
4	"Юність"	6,44	у т. ч. 1,76 га - гаражі
5	Урочище "Совки"	35,3	
6	Вздовж вул. Сім'ї Сосніних	10,5	
7	Вздовж просп. Перемоги (ур. "П'ята просіка" масиву Святошин)	44,13	у т. ч. 15,13 га - акваторія; реконстр. території заг. користування
8	Вздовж вул. Ушакова біля ставка N 16 (зелений масив Святошин)	11,66	без урахування площі акваторії; реконстр. території заг. користування, в т. ч. на території ІРГ УААН
9	Біля ставків NN 7, 8 на ж. м. Південна Борщагівка	4	
10	Між вул. Наумова і Святошинським лісом	19,1	
11	Біля р. Нивка	110	у т. ч. 70,0 га - акваторія та на території ІРГ УААН
	Разом:	257,14	у т. ч. 85,13 га - акваторія
	<i>Сквери</i>		
12	На вул. Гната Юри та просп. 50-річчя Жовтня	0,21	
13	На розі вул. Корольова і просп. 50-річчя Жовтня	1,22	
14	На вул. Корольова (біля ДП "Смарагд")	1,4	
15	На вул. Верховинній, 8-10	1,16	
16	Біля Святошинської РДА, просп. Перемоги, 97	1,18	
17	Сквер біля шк. N 304 (вул. Прилужна)	0,81	
18	На просп. Перемоги, 117-119	0,75	
19	На просп. Перемоги, 121-123	0,4	
20	На розі просп. Перемоги та вул. Чорнобильської	1,15	
21	На розі вул. Львівської та Крамського	0,2	2 ділянки
22	На Кільцевій дорозі	0,37	
23	На вул. Верховинній, 27	0,89	
24	Вул. Чорнобильська, 4-10	1,18	
25	На просп. Перемоги, 117, к-тр "Екран"	0,33	у т. ч. 0,1 га - кінотеатр
26	На вул. Верховинній, 80	1,25	
27	На просп. Перемоги, 127-129 (ресторан "Верховина")	0,69	

28	Просп. Перемоги, 111	1,23	разом з культовою спорудою
29	На вул. Чаадаєва	0,44	2 ділянки
30	На розі просп. 50-річчя Жовтня та вул. Героїв Космосу	1,87	
31	Між вул. Краснова та Семашка	2,17	
32	На розі вул. Я. Коласа та бульв. Р. Роллана	6,47	
33	На розі вул. Г. Барського та Смиренка	0,8	
34	Між вул. Семашка та просп. Палладіна	3,77	
35	На вул. Котельникова, 26-32	2,42	
36	Біля водоймища на Півд. Борщагівці	3,7	у т. ч. 1,23 га - акваторія
37	Сквер біля пам'ятника Воїнам на вул. Уборевича	0,8	
38	На розі вул. Уборевича та Чорнобильської (пам'ятник афганцям)	0,3	
39	Гай на розі вул. Святошинської та пров. Святошинського	1,4	
	Разом:	38,56	
	<i>Бульвари</i>		
40	Проспект Корольова	1,11	
41	Проспект Палладіна	3,7	
42	Бульвар Вернадського	8,75	
43	Бульвар Р. Роллана	1,78	
44	Бульвар Кольцова	3,78	
45	Проспект 50-річчя Жовтня	5,84	
	Разом:	24,96	
	ВСЬОГО:	320,66	у т. ч. 86,36 га - акваторія
	Солом'янський район		
	<i>Парки культури і відпочинку</i>		
1	"Вірадиний"	25,92	у т. ч. 0,73 га - акваторія
2	"Орлято"	9,65	у т. ч. 0,46 га - акваторія; 1,67 га - БК
	Разом:	35,57	у т. ч. 1,19 га - акваторія
	<i>Парки відпочинку</i>		
3	Ім. Островського	4,11	у т. ч. культова споруда
4	По вул. Солом'янській	32,28	у т. ч. ділянка біля лікарні
5	"Супутник"	16,41	
6	"Юність"	4,27	
7	Протасів Яр	10,08	з розширенням рекреаційних можливостей території
8	Олександрівська Слобода	8,73	2 ділянки
9	Совська балка	35,89	у т. ч. 4,1 га - акваторія
10	По вул. Вінницькій	5,44	
11	"КПІ"	13,5	парк НТУ "КПІ"
12	Балка Проня	19,37	у т. ч. 1,0 га - акваторія
13	Вздовж р. Нивка біля с. Жуляни	16,2	у т. ч. 2,0 га - акваторія
14	Між вул. Колоскова та вул. Сигнальна	17,82	2 ділянки
15	Біля кінотеатру "Тампере"	4,28	у т. ч. 0,2 га - кінотеатр
	Разом:	188,38	
	<i>Сквери</i>		
16	По вул. Ушинського	0,3	
17	По вул. Сурікова	0,62	
18	Біля Російського посольства	0,1	
19	По вул. Клименка	0,48	
20	По вул. Пироговського	0,51	
21	Біля кінотеатру "Супутник"	1,38	у т. ч. 0,43 га - кінотеатр
22	Біля пам'ятника Ушинському	1,27	
23	По вул. Клінічній	0,16	
24	По вул. Краснодонській	0,37	у т. ч. торговельний комплекс
25	По вул. Каменярів	0,86	
26	Чоколівський бульв. біля муз. школи	0,09	
27	По вул. Солом'янській	0,56	
28	По вул. Пітерській	0,1	
29	Червонозоряний пр., 3-я лінія оборони	0,05	
30	Вул. Іскрівська	0,16	
31	Біля районного палацу школярів	0,57	
32	По вул. Мартиросяна	1,17	
33	Повітрофлотський просп., 43	0,24	

34	Повітрофлотський просп., 70	0,3	
35	На Севастопольській площі	0,85	у т. ч. 0,36 га - МакДональдс
36	Вул. Урицького	0,13	
37	Село Жуляни	3,15	
38	По вул. Тупікова	0,31	
39	Біля Центрального гастронома	0,8	Реконструкція зеленої зони та благоустрій території при новому будівництві
40	По вул. Суздальській	1,65	
41	Вул. Гарматна	0,84	у т. ч. культова споруда
42	На пр. Перемоги, біля Нац. Гвардії	0,85	
43	По вул. Гарматній	0,44	
44	Біля митниці по вул. Політехнічній	0,1	
45	По бульв. Лепсе, 1	0,33	
46	Біля аеропорту	2,1	
47	По просп. Відрадный, 103	0,36	
48	Біля плодокомбінату по вул. Василенка	0,18	
49	Біля заводу ім. Корольова	0,43	
50	Біля Південного вокзалу	1,35	у т. ч. культова споруда
51	По бульв. І. Лепсе, 83	0,27	
52	По бульв. І. Лепсе, 77	0,28	
53	По вул. Василенка, біля в/ч, 63-66	0,18	
54	По бульв. І. Лепсе, біля заводоуправління "Київтрактородеталь"	0,08	
	Разом:	23,97	
	<i>Бульвари</i>		
55	Чоколівський	1,16	
56	По вул. Антонова	1,09	
57	Повітрофлотський просп.	0,67	
58	І. Лепсе	9,98	
59	Героїв Севастополя	1,06	
60	Проспект Відрадный	2,3	
	Разом:	16,26	
	ВСЬОГО:	264,18	у т. ч. 8,29 га - акваторія
	Шевченківський район		
	<i>Парки культури і відпочинку</i>		
1	Ім. Пушкіна	19,7	
2	"Нивки", західна частина	18,47	у т. ч. 2,51 га - акваторія
			2,58 га - урочище Дегтярі
3	"Нивки", східна частина	44,94	у т. ч. 1,31 га - акваторія
	Разом:	83,11	у т. ч. 3,82 га - акваторія
	<i>Парки відпочинку</i>		
4	ім. Т. Г. Шевченка	5,28	
5	Володимирська гірка	10,8	
6	Пейзажна алея	1,48	
7	Кирилівський гай	38,76	
8	Біля меморіалу "Бабин Яр"	8,1	
9	Парк Шевченківського району "Бабин Яр"	59,51	
10	Сирецький парк	30	у т. ч. схили
11	Сирецький гай	82,9	2 ділянки
12	Парк "Веселка"	6,74	
13	Парк "Дубовий гай"	1,04	
14	На схилах Фестивальної алеї	0,2	
15	На схилах Подільського узвозу	3	
16	На схилах вул. Смирнова-Ласточкина	5,3	
17	На схилах вул. Лук'янівської - вул. Олегівській	14,8	
18	На схилах вул. Отто Шмідта	4,68	
19	На схилах Смородинського узвозу та вул. Нагірній	18,6	
20	На схилах Врублівського узвозу	5,1	
	Разом:	296,29	
	<i>Спеціалізовані парки</i>		
21	Ботсад ім. Акад. Фоміна	21,2	
22	Зоопарк	33,6	у т. ч. 1,03 га - акваторія
	Разом:	54,8	

	Сквери		
23	На Львівській площі	0,53	
24	По вул. Прорізній	0,69	2 ділянки
25	Майдан Незалежності	0,42	2 ділянки
26	Біля пам'ятника Грушевському	0,2	
27	Біля пам'ятника Патону	0,09	
28	ім. Олеса Гончара	0,56	
29	ім. Валерія Чкалова	0,88	
30	"Золоті Ворота"	0,57	
31	Біля Оперного театру	0,22	
32	ім. Зої Космодем'янської	0,1	
33	Пров. Чеховський	0,06	
34	Біля цирку	0,34	
35	По вул. Володимирській, 24	0,05	
36	На розі вул. Георгіївської та Рейтарської, 2	0,09	
37	Володимирський проїзд, сквер N 1	0,08	
38	Володимирський проїзд, сквер N 2	0,34	
39	Володимирський проїзд, сквер N 3	0,66	
40	По вул. Михайлівській	0,4	
41	По вул. Хрещатик	0,08	
42	По вул. Десятинній, 15	0,06	
43	По вул. Костьольній	0,14	
44	Біля Українського дому	0,44	
45	По вул. Артема, 18	0,15	
46	По вул. Артема, 16	0,08	
47	По вул. Артема, 9	0,04	
48	N 1 по вул. Воровського, 2	0,04	
49	N 2 по вул. Воровського, 2-а	0,08	
50	По вул. Воровського, 14-16	0,1	
51	По вул. В. Житомирській, 33	0,17	
52	Біля кінотеатру "Нивки"	0,23	у т. ч. 0,16 га - к-тр; спортплощадка
53	По вул. Кудрявській, 23	0,17	
54	По вул. Глибочицькій, 20-22	0,42	
55	По вул. Глибочицькій-Солянній	0,15	
56	По вул. Артема, 87	0,2	
57	По вул. Артема, 89, 89-а	0,16	
58	По вул. Артема, 86 (Косіора)	1,27	
59	На розі вул. Ю. Коцюбинського і Павлівської	1,65	
60	По вул. Павлівській, 3	0,03	
61	По вул. Тешебаєва	1,43	
62	"Ризький"	8,45	
63	Біля Медуніверситету ім. Богомольця	0,51	
64	По вул. Артема, 28	0,05	
65	По вул. Артема, 27	0,33	
66	По вул. Білоруській, 1	0,17	
67	По вул. Артема, 80-84	0,6	
68	По вул. Глибочицькій, 7	0,23	
69	ім. Котляревського	1,6	
70	По вул. Нагірній	0,41	у т. ч. культова споруда
71	По вул. Богавутівській і Овруцькій	0,34	
72	По вул. Мельникова, 39	0,58	
73	По вул. Овруцькій	0,2	
74	По вул. Мануїльського	0,3	
75	Макарівський сквер	0,45	у т. ч. дитячий майданчик
76	"Слава танкістам"	1,02	у т. ч. біля "Преси України"
77	Сквер N 2 Подільський узвіз	4,57	у т. ч. схили
78	Сквер N 3 Подільський узвіз	2,97	- " -
79	По вул. Довнар-Запольського	0,55	
80	Політехнічний	0,13	
81	Біля Палацу урочистих подій	2,35	у т. ч. 0,45 га - Палац; 0,45 га - МакДональдс; 0,15 га - АЗС
82	По вул. Зоологічній	0,9	
83	По вул. Сім'ї Хохлових	0,19	

84	Біля кіностудії ім. О. Довженка	0,32	
85	По вул. І. Гонти	1,87	
	Разом:	42,46	
	Бульвари		
86	По вул. Хрещатик	0,66	
87	По вул. Воровського	0,4	
88	По вул. Кирпоноса	0,49	
89	По вул. Саратовській	1,31	
90	Від пл. Перемоги до Повітрофлотського просп.	0,79	
91	Просп. Перемоги, 54-66	3,26	
92	Алея до Менори	1,06	
93	ім. Т. Г. Шевченка	2,44	
	Разом:	10,41	
	ВСЬОГО:	487,07	у т. ч. 4,85 га - акваторія
	Всього по місту:	5504,71	у т. ч. 472,36 га - акваторія

У зв'язку з цим цифрові показники площ носять попередній характер і будуть уточнені при встановленні меж та проведенні інструментальної зйомки.

Результати проведеного аналізу та оцінки мережі і стану озелених територій загального користування дозволяє визначити фактичні показники забезпеченості по місту та адміністративним районам (табл. 3).

Таблиця 3

Фактична забезпеченість наявними озеленими територіями загального користування (з урахуванням спецпарків)

Адміністративний район	Площа озелен. територій заг. користування, га	Забезпеч. озеленими територіями заг. користув., м²/чол.
Голосіївський район	1118,78	54,46
Дарницький район	344,15	11,96
Дніпровський район	1158,98	34,14
Деснянський район	531,97	16,11
Оболонський район	676,63	22,08
Печерський район	383,74	29,53
Подільський район	218,55	12,09
Святошинський район	320,66	10,12
Солом'янський район	264,18	8,99
Шевченківський район	487,07	20,83
Всього:	5504,71	20,91

За даними порівняльного аналізу можна стисло прокоментувати порайонний стан інвентаризації та догляду озелених територій.

Озеленені території загального користування *Голосіївського району* мають доглянутий стан, вчасно проводяться доглядові роботи, квітникове оформлення різноманітне і проводилось якісним посадковим матеріалом; в той же час значна частина території потребує ландшафтної реконструкції.

Територіальний аналіз показав, що інвентаризаційні дані щодо парків і скверів практично відповідають дійсності.

В інвентаризаційних групах "бульвари, проспекти" і "благоустроєні об'єкти загального користування" ситуація інша і їхня загальна площа в цілому менша на 440,8 га, що сталося в основному за рахунок територіально не визначених схилів урочища Лиса гора по вул. Лисогірській, насаджень вздовж Чапаєвського та Столичного шосе та ін., а також територій, віднесених до категорій обмеженого користування та спеціального призначення (на Голосіївській та Одеській площах, вул. Маршала Конєва, транспортних розв'язок та ін.). Забезпеченість озеленими територіями загального користування найвища по місту - 54,46 м²/чол.

В *Дарницькому районі* більшість озелених територій вимагають ландшафтної реконструкції. Район має невисокий рівень забезпеченості озеленими територіями загального користування 11,96 м²/чол.

Інвентаризаційні площі в *Дніпровському районі*, за винятком незначних розходжень, найбільше відповідають дійсності в категорії озелених територій загального користування. Територіально Труханів острів (476,90 га) віднесено до Дніпровського району, що значно вплинуло на збільшення показника забезпеченості нормативними озеленими територіями.

За останні роки якісний стан насаджень значно покращився, але більшість парків, скверів, бульварів вимагає реконструкції.

В *Деснянському районі* найбільш упорядкована інвентаризація парків і скверів. Дані щодо бульварів, озеленення проспектів та благоустроєних насаджень загального користування мають значні розбіжності в площах і розподілу за функціональними групами. Це стосується проспектів Броварського, ім. Ватутіна, ім. Маяковського та ін. Ландшафтної реконструкції також вимагають багато об'єктів.

Оболонський район має практично середньоміський рівень забезпеченості озеленими територіями загального користування - 22,08 м²/чол. з урахуванням території другої черги парку "Оболонь" (та його акваторії), яка у той же час потребує проведення нового зеленого будівництва в його межах.

Якісний стан наявних озелених територій загального користування хороший, проведено озеленення мікрорайонів 3-а і 3-б, створено сквер біля райдержадміністрації та ін.

У той же час частина ділянок обмеженого користування (озеленені території житлової забудови по просп. Героїв Сталінграда, вул. Героїв Дніпра та ін.) та спеціального призначення (території вздовж вул. Богатирської, проспектів Оболонського, Героїв Сталінграда, Московського) помилково віднесені до озелених територій загального користування.

В Хрещатому, Маріїнському парках та в Міському саду *Печерського району* завершені реконструктивні роботи, стан решти озелених територій - задовільний. Є розходження інвентаризаційних та аналітичних даних ряду територій та випадки віднесення до скверів і бульварів насаджень обмеженого користування та спеціального призначення (транспортні розв'язки біля мосту ім. Патона, по вул. Кіквідзе, біля Печерського моста, на площі Либедській та ін.).

У *Подільському районі* окремі територіальні розбіжності є в групах бульварів, а до групи т. зв. благоустроєних зелених насаджень випадково віднесені території загального користування, які передбачені для нового зеленого будівництва (на житловому масиві Синьоозерний, Замковій горі та Андріївському узвозі), а частина територій фактично є сквери (по вулицях Фрунзе, Золочевській, пров. Полковому). В цілому зелені насадження доглянуті, але вимагають ландшафтної реконструкції.

Святошинський район - один із тих, що мають низький рівень забезпеченості озеленими територіями загального користування - 10,12 м²/чол. Розбіжність наявних площ об'єктів загального користування майже 100 га. У ряді випадків до скверів віднесено озеленені території спеціального призначення - в основному в межах транспортних розв'язок.

Стан озелених територій задовільний, але всі вони вимагають ландшафтної реконструкції.

В *Солом'янському районі* також мають місце розбіжності в площах озелених територій, багато захисних насаджень віднесено до озелених територій загального користування (вздовж залізниці біля Караваєвих дач, по вулицях Лінійній, Локомотивній, Кіровоградській), а також окремі озеленені території обмеженого користування - по вул. Соціалістичній (у дворі РДА), по вул. Янгеля, меморіал на Солом'янському кладовищі.

Показник забезпеченості озеленими територіями загального користування по району найнижчий по місту - 8,99 м²/чол.

Озеленені території загального користування *Шевченківського району* доглянуті, хоча в переважній більшості вимагають ландшафтної реконструкції, а позитивним винятком є парк ім. Т. Г. Шевченка та ряд скверів. Дані інвентаризації максимально наближені до фактичних по основних групах територій.

Більшість парків м. Києва створені на базі природної рослинності: лісів із сосни звичайної; лісів із дуба звичайного; рослинності заплавлі річок.

В межах парків кожної з цих груп можуть бути ділянки, які формувались на базі інтразональної рослинності (наприклад, вільшаники, які представляють болотну рослинність і які можна зустріти в окремих парках кожної з трьох груп). Окремим прикладом є парк Відродження, створений на основі плодового саду (ще раніше на цьому місці був сосновий ліс).

Швидке зростання площі міста почалося лише 200 років тому і особливо інтенсивно відбувалося в останні десятиріччя. Через це в сучасному рослинному покриві київських парків або явно помітні елементи колишньої природної рослинності, або вони є частиною чи основою насаджень. Тому приступаючи до реконструкції насаджень необхідно визначити, яка рослинність є корінною для даної території, наскільки вона змінена антропогенним впливом, з якого часу територія підпала під цей вплив і з якого часу облаштовується як паркова. У вирішенні цих питань особливої ваги набувають геоботанічні дослідження, а також порівняльно-фітоценотичний метод, сутність якого полягає у вивченні, моделюванні і формуванні паркових угруповань шляхом співставлення з аналогічними корінними ценозами.

Аналізуючи сучасний стан насаджень парків, які створені на базі рослинності заплавлі річок, необхідно враховувати, що конфігурація берегової лінії Дніпра та його проток неодноразово змінювалась і час, протягом якого формувалась рослинність тієї чи іншої ділянки, може бути неоднаковим. Під час проведення реконструкції насаджень необхідно враховувати сучасний екологічний стан території.

Ландшафтні характеристики визначались за класифікацією Л. І. Рубцова, який виділив 6 типів садово-паркових ландшафтів (лісовий, парковий, регулярний, лучний, садовий та альпійський). Відомості про ландшафти та деревну рослинність парків, створених на базі або місці лісів із сосни звичайної, наведено в таблицях 4 і 5, із дуба звичайного - в таблицях 6 і 7, на базі рослинності заплавлі р. Дніпро - в таблицях 8 і 9. За браком місця в табл. 7 в одну графу "супутники дуба" були об'єднані площі, на яких домінують клен гостролистий, липа серцелиста, ясен звичайний та ільмові - в'яз гладенький і в'яз шорсткий; окремою графою показані площі виділів, у яких жоден вид не переважає, - це переважно ділянки деградованої діброви з майже рівною участю у складі супутників дуба; рідколісся, які у 3-х парках займають від 2,4 % до 3,1 %, а в 4-х парках відсутні, в даному випадку були об'єднані з галявинами і луками.

Таблиця 4

Розподіл озеленої площі парків, створених на базі або місці лісів із сосни звичайної, за типами садово-паркових ландшафтів

Об'єкт	Озеленена площа, %	Розподіл озеленої площі, %					
		лісовий	парковий	регулярний	лучний	садовий	альпійський
Парк "Пуца-Водиця"	100	61,9	22,3	15,8	0	0	0
Парк "Кинь-Грусть"	100	51,7	17,5	0	19,1	6,3	0
Сквер біля к-ру "Аврора"	100	0	85,6	11,7	0	0	2,7
Парк "Перемога"	100	56,5	5,0	14,6	22,5	1,4	0
Насадження вздовж лінії метро від ст. "Дарниця" до ст. "Лісова"	100	5,5	82,0	11,7	0	0	0,8
Парк Партизанської Слави	100	46,9	45,4	0,6	6,0	1,1	0

Таблиця 5

Розподіл озеленої площі парків, створених на базі або місці лісів із сосни звичайної, між видами, рідколіссям та галявинами і луками

Об'єкт	Озеленена площа, %	Розподіл озеленої площі, %								
		сосна звич.	дуб звич.	береза повисла	липа серцелиста	робінія звич.	клен цукрист.	інші види дерев і кущ.	рідколісся	галявини, луки
Парк "Пуца-Водиця"	100	61,3	1,0	0	2,1	3,3	5,1	14,8	0	12,4

Парк "Кинь-Грусть"	100	0	1,7	0,56	46,5	6,3	4,4	16,54	0	24,0
Сквер біля к-ру "Аврора"	100	0	0	8,56	0,84	1,06	19,7	22,04	0	47,8
Парк "Перемога"	100	27,0	5,39	15,38	0	0,88	0,16	33,0	0	18,1
Насадження вздовж лінії метрополітену від ст. "Дарниця" до ст. "Лісова"	100	8,9	0,2	6,08	0,3	8,03	3,84	14,65	15,9	42,1
Парк Партизанської Слави	100	37,06	0,25	1,81	0,05	3,5	4,74	10,84	32,38	9,37

Таблиця 6

Розподіл озелененої площі парків, створених на базі або місці лісів із дуба звичайного, за типами садово-паркових ландшафтів

Об'єкт	Озеленена площа, %	Розподіл озелененої площі, %					
		лісовий	парковий	регулярний	лучний	садовий	альпійський
Березовий гай	100	50,0	20,2	2,4	0	27,4	0
Сирецький парк	100	47,3	27,7	23,5	0	1,5	0
Парк "Нивки"	100	64,16	9,58	9,58	7,89	8,62	0,17
Парк Політехнічного інституту	100	74,4	0	24,6	0	0	1,0
Парк ім. Пушкіна	100	87,1	2,1	10,8	0	0	0
Парк Аскольдова могила	100	78,9	0	21,4	0	0,3	0
Голосіївський парк ім. М. Рильського	100	88,0	4,93	2,0	1,23	3,84	0

Таблиця 7

Розподіл озелененої площі парків, створених на базі або місці лісів із дуба звичайного, між видами, рідколіссям та галявинами і луками

Об'єкт	Озеленена площа, %	Розподіл озелененої площі, %					
		дуб звичайн.	граб звичайн.	супутн. дуба	виділи без переважання одного виду	інші види дерев і кущів	рідколісся, галявини, луки
Березовий гай	95	0,95	0	18,1	5,95	63,1	11,9
Сирецький парк	100	0,56	0	21,18	19,7	42,61	15,95
Парк "Нивки"	100	24,39	1,42	12,55	6,99	37,31	17,34
Парк Політехнічного інституту	100	3,39	0	24,91	50,09	13,64	7,97
Парк ім. Пушкіна	100	5,26	0	31,42	3,69	50,16	9,47
Парк Аскольдова могила	100	0	0	6,19	63,68	20,6	9,53
Голосіївський парк ім. М. Рильського	100	10,69	59,38	4,25	2,05	17,26	6,4

Таблиця 8

Розподіл озелененої площі парків, створених на базі рослинності заплави Дніпра за типами садово-паркових ландшафтів

Об'єкт	Озеленена площа, %	Розподіл озелененої площі, %					
		лісовий	парковий	регулярн.	лучний	садовий	альпійський
Парк Дружби Народів	100	28,0	4,3	1,5	66,2	0	0
Труханів острів	100	64,7	13,6	0	21,7	0,0	
Долобецький острів	100	46,3	9,5	0	44,2	0	0
Гідропарк	100	46,3	37,0	4,0	11,9	0,8	0
Наводницький парк	100	0	10,3	88,7	0	0	1,0

Таблиця 9

Розподіл озелененої площі парків, створених на базі рослинності заплави Дніпра між видами, рідколіссям та галявинами і луками

Об'єкт	Озеленена площа, %	Розподіл озелененої площі, %					
		тополя чорна	верба біла	клен ясенелистий	інші види дерев і кущів	рідколісся	луки, галявини
Парк Дружби Народів	100	21,5	6,9	0	9,2	8,1	54,3
Труханів острів	100	33,4	2,7	2,4	35,9	9,0	16,6
Долобецький острів	100	31,6	6,3	4,2	12,6	8,4	36,9
Гідропарк	100	34,2	2,0	23,9	20,1	6,6	13,2
Наводницький парк	100	14,4	1,0	0	58,9	0	25,7

Багато насаджень Києва так чи інакше пов'язані з історичними подіями, і через це є не тільки природними об'єктами, але й історико-культурними пам'ятниками, що обов'язково повинно враховуватись при розробці заходів щодо реконструкції. Обстеженнями виявлено такі тенденції. Близьке до історичних центрів виникнення міста в парках природна рослинність збереглася менше, проте більшого значення набули інтродуценти, одновидові групи займають менші площі. Переважаючим типом садово-паркового ландшафту в парках Києва є лісовий. Найбільше видове різноманіття спостерігається на територіях з парковим типом ландшафту. Тому одним із завдань формування рослинності є зменшення густоти насаджень, переведення частини площ з лісового типу садово-паркового ландшафту в парковий.

З даних, наведених у таблицях 4 і 5, випливає, що в парках, створених на базі лісів із сосни звичайної, відбувається зменшення зімкненості основного деревостану і перетворення насаджень лісового типу ландшафту в парковий, потім під рідколіссям сосни створюються декоративні посадки листяних рослин, що врешті-решт призведе до заміни корінного хвойного насадження на штучне листяне.

Аналіз даних таблиць 6 і 7 свідчить, що діброви займають лише частину територій парків і площі дібров скорочуються - після відмирання старих дубів на місці відпаду починають домінувати супутні види - клен гостролистий, ясен звичайний, липа серцелиста, ільмові або деревний вид другого ярусу - граб звичайний. З даних таблиць 8 і 9 видно, що в заплавах парках зменшується площа луків (завдяки створенню насаджень і заростанню самосівом), під наметом тополі чорної (найпоширенішого в парках цієї групи виду) формується другий ярус з клена ясенелистого, а оскільки тополі - недовговічні рослини, можна очікувати у майбутньому їх заміни небажаним кленом ясенелистим.

Таким чином, тенденції змін деревної рослинності в усіх трьох групах парків ведуть до зменшення різниці між ними, втрати парками їх ландшафтної своєрідності. А збереження ландшафтної оригінальності парків, її підкреслення - важлива умова містобудування.

Щодо загального стану київських парків, то, нажалі, протягом багатьох років догляд за ними був недостатнім. Це призвело до того, що масово розповсюдився такий малодекоративний вид як клен ясенелистий, через голландську хворобу почали гинути ільмові (в'яз гладенький, в'яз шорсткий та ін.), але всохлі і всихаючі дерева не видалялися, самосів і дерева, що дуже розрослися, перекрили найкращі перспективи, які раніше відкривалися з оглядових майданчиків. Необхідність проведення широкомасштабних робіт з приведення насаджень до належного стану стала очевидною. Тому на схилах Дніпра з кінця 2000 р. були розпочаті роботи з вирубки всохлих, пошкоджених, малодекоративних дерев та з прорідження загущених насаджень, які продовжувалися в 2001 р. У 2003 р. була здійснена реконструкція Хрещатого парку, в червні - серпні 2003 р. - Миського саду та Маріїнського парку. Але, як показали обстеження, в решті парків, розташованих на схилах правого берега Дніпра, є багато старих дерев, які уражені трутовиками, починають всихати і втрачати декоративність; в парках переважають насадження високої зімкнутості (лісовий тип садово-паркового ландшафту), кількість дерев (в перерахунку на 1 га) для багатьох ділянок багаторазово перевищує лісівничі норми для насаджень цього віку, що призводить до того, що дерева витягуються (при значній висоті мають не дуже великий діаметр стовбура), мають стовбур, позбавлений гілок в нижній частині, а крони лише у верхній частині, що знижує як декоративність рослин, так і стійкість; насадженнями перекрито більшість далеких перспектив, які відкривалися з оглядових майданчиків; на схилах утворилися хащі з бузини; урвища, які йдуть бровкою Хрещатого парку та Миського саду, потребують негайного закріплення шляхом створення підпирних стін, оскільки рослинність не в змозі стримати руйнацію урвищ; в парках недостатньо використовуються хвойні рослини, дуб звичайний і червоний, красивовітучі кущі часто висаджені під кронами дерев, де вони не можуть розкрити усі свої декоративні якості; недостатнім є квіткове оформлення парків. До озеленених територій загального користування віднесені спеціалізовані парки, загальна площа яких за даними аналізу становить 769,80 га (табл. 10).

Якісний стан територій спеціалізованих парків є задовільним і також вимагає ландшафтної реконструкції, враховуючи їх загальноміське значення.

Таблиця 10

Спеціалізовані парки м. Києва

Назва	Площа, га
Голосіївський район	
НК "Експоцентр України"	285,0
Музей народної архітектури та побуту	134,0
Ботанічний сад Національного аграрного університету	47,5
Разом:	466,5
Оболонський район	
Дубовий гай (гольф-парк)	118,0
Разом:	118,0
Печерський район	
Національний ботанічний сад ім. М. Гришка НАН України	130,5
Разом:	130,5
Шевченківський район	
Ботсад ім. Акад. Фоміна	21,2
Зоопарк	33,60
Разом:	54,80
Всього:	769,80

2.2. Території обмеженого користування

Насадження обмеженого користування м. Києва займають, за звітними даними, площу 11638,6 га і є важливою складовою озелених територій міста (табл. 11). Найбільшу і найважливішу частку в цьому виді насаджень становлять озеленені ділянки на житлових територіях, які складаються з внутрішньоквартальних насаджень і прибудинкових смуг.

Насадження на житлових територіях різноманітні, але простежується певна закономірність розподілу їх як за естетичною цінністю, породним складом, так і відношенням землекористувачів та адміністрації районів.

Масиви більш ранньої забудови (Воскресенка, Стара Дарниця, Відрадиний, Лісовий, Лепсе, Борщагівка) характеризуються багатшим асортиментом деревно-чагарникових порід, але втрачають в естетичному сприйнятті, бо період заселення цих житлових масивів супроводжувався активною самодіяльністю мешканців, внаслідок чого була допущена безсистемність і загущеність посадок (як правило, висаджували плодові дерева та кущі).

Таблиця 11

Озеленені території обмеженого користування м. Києва (за звітними даними КО "Київзеленбуд") на 01.01.2003 р. (в га)

Адміністративні райони	Всього:	Житлові території			Колективні сади	Дошк. дит. заклади і школи	Вузи, наукові та інші устан.	Лікувальні заклади	Підприємства та інші установи	Інші території
		Разом:	міські багатоповерхові	приватні						
Голосіївський	1573,7	603,0	157,0	446,0	-	78,0	484,7	46,6	361,4	
Дарницький	1298,4	631,2	329,9	301,3	412,0	73,0	-	2,2	160,0	20,0
Деснянський	968,3	416,7	377,6	39,1	-	81,4	28,4	11,2	430,6	
Дніпровський	1144,8	507,0	400,5	106,5	220,0	295,7	80,5	26,7	14,9	
Оболонський	1129,9	464,7	321,7	143,0	139,0	103,2	7,1	18,5	396,7	
Печерський	325,0	206,7	77,6	129,1	-	28,2	1,9	0,2	88,9	
Подільський	638,1	355,0	181,0	174,0	138,5	44,3	1,8	44,7	51,8	2,0
Святошинський	1384,9	626,1	465,0	161,1	103,5	39,7	-	64,0	497,8	53,8
Солом'янський	2589,4	1128,5	807,8	320,7	67,2	93,2	638,1	59,5	601,5	1,4
Шевченківський	585,9	472,5	346,0	126,5	12,8	28,7	-	11,0	60,9	
Разом:	11638,6	5411,4	3464,1	1947,3	1093,0	865,4	1242,5	284,6	2664,5	77,2

Житлові масиви більш пізньої забудови мають бідніший асортимент порід, але й менше загущені (Оболонь, Троєщина, Харківський, Осокорки, Позняки). Винятком є центральна частина Оболоні, де за останні роки проведена і продовжує проводитись значна робота з реконструкції та благоустрою.

Центральні житлові райони історичної частини міста мають менший процент озеленення (біля 30 - 35 % в середньому), але вони більш доглянуті, частіше поновлюється квіткове оформлення та проводиться ремонт газонів, живоплотів та ін.

Для насаджень на територіях шкіл і дитячих закладів також характерні ті ж проблеми, що і для насаджень житлових районів з тією лише різницею, що насадження цієї групи витримують більш інтенсивне навантаження, а отже, вимагають частішого ремонту та ретельнішого догляду.

Основним призначенням насаджень промислових підприємств є виконання ними санітарно-оздоровчої функції. Процент їх озелененості складає, в основному, 15 - 20 % від загальної площі. Зараз у зв'язку із зменшенням темпів виробництва, а то і зупинкою підприємств, насадження знаходяться в занепаді.

Територіям громадських установ, закладів торгівлі та лікарень завжди приділялось достатньо уваги. Стан насаджень знаходиться приблизно на тому ж рівні, що і раніше.

2.3. Території спеціального призначення

Насадження спеціального призначення надзвичайно різні за характером і функцією. Вуличні насадження, в основному, складаються з рядових посадок дерев і газонів на роздільних смугах. В насадженнях захисних смуг біля підприємств давно не проводились роботи з догляду, хоча потреба у виконанні таких видів робіт давно назріла. На кладовищах відсоток озеленення надзвичайно високий, біля 80 - 85 %. Роботи з озеленення проводяться, як правило, городянами самотужки.

Склад і розподіл територій даної категорії по районах міста наведені в табл. 12.

Таблиця 12

Озеленені території спеціального призначення (за звітними даними КО "Київзеленбуд") на 01.01.2003 р. (в га)

Адміністративні райони	Всього:	Вуличні насадження	Санітарно-захисні зони	Захисні насадження	Оранжерейні господарства та розсадники	Кладовища	Інші території
Голосіївський	333,2	67,6		119,7	45,0	80,9	20,0
Дарницький	793,0	28,1		745,9		19,0	
Деснянський	1303,0	166,7		999,9		136,4	
Дніпровський	172,5	118,3		53,4	0,8		
Оболонський	1094,4	219,9		872,0	0,3	2,2	
Печерський	222,5	215,3			0,1	7,1	
Подільський	533,3	51,0		113,3	226,5	142,5	
Святошинський	278,9	140,3	41,7	88,3		8,6	
Солом'янський	287,7	181,6	59,8	21,6	1,2	23,5	
Шевченківський	143,2	88,9	5,3	12,8		27,4	8,8
Разом:	5161,7	1277,7	106,8	3026,9	273,9	447,6	28,8

Вуличні насадження

Позитивна екологічна і санітарно-гігієнічна роль вуличних насаджень загальновідома. Неоцінені й безмежні можливості їхнього декоративного потенціалу у творенні архітектурно-художнього вигляду міста. Вуличні насадження відіграють, як і насадження загального користування, значну оздоровчу і кліматорегулюючу роль (приклад, насадження гіркого каштану звичайного вздовж вул. Хрещатик).

В останні десятиріччя помітно посилюється інтерес до використання повітроочисної функції вуличних насаджень у зв'язку із забрудненням міського середовища продуктами згоряння бензину та інших видів органічного палива внаслідок інтенсивного розвитку автомобільного транспорту і концентрації його в містах. Площа та протяжність вулиць наведена в табл. 13.

Площа та довжина вулиць м. Києва

Назва району	Площа, га	Протяжність, км
Голосіївський	29,5	71,79
Дарницький	28,1	193,0
Деснянський	166,7	101,7
Дніпровський	118,3	132,1
Оболонський	219,9	121,73
Печерський	216,5	78,91
Подільський	59,0	71,8
Святошинський	140,3	160,2
Солом'янський	181,6	178,0
Шевченківський	89,2	98,5
Всього:	1241,3	1207,73

Зростаючи поблизу джерела забруднення, деревні насадження на вулицях міста є хорошою механічною перешкодою на шляху поширення токсичних речовин. Наявність щільних посадок з кущами під наметом є надійним бар'єром, що обмежує поширення пилу і газів з проїжджої частини вулиці. Отже, на часі необхідність розробок і впровадження заходів стосовно поліпшення якості міського озеленення.

Були обстежені насадження на 43-х вулицях Києва, що в цілому відображають загальний стан і видовий склад вуличних насаджень міста. За узагальненими даними (табл. 14) простежується досить невтішна картина стосовно розподілу дерев як за категоріями стану, так і за видовим складом.

Перш за все треба вказати на бідність асортименту деревних рослин у вуличних насадженнях. Найповніше представлені липи (39,0 %), гіркогоштан звичайний (22,2 %), тополя чорна (20,8 %) - разом 82,6 %, потім клен гостролистий (4,0 %), клен сріблястий (3,8 %), тополя дельтоподібна (5,1 %). На решту 7 видів припадає 4,5 %.

За загальним станом тільки половина дерев оцінена 4 або 5 балами і, отже, з точки зору виконання ними фітомеліоративних і декоративних функцій, відповідає своєму цільовому призначенню.

Таблиця 14

Розподіл дерев за видовим складом і загальним станом в насадженнях на обстежених вулицях Києва

Вид	Кількість дерев кожного виду (шт. / %)						% від заг. кільк. дерев
	За категоріями стану, бали					Всього	
	1	2	3	4	5		
Гіркокаштан звичайний	90	535	814	846	438	2723	22,2
	3,3	19,6	29,9	31,1	16,1	100	
Горобина звичайна	0	2	9	24	116	151	1,2
	0	1,3	6,0	15,9	76,8	100	
Дуб звичайний, ф. пірамідальна	0	21	68	45	25	159	1,3
	0	13,2	42,8	28,3	15,7	100	
Клен гостролистий	3	39	151	178	114	485	4,0
	0,6	8,1	31,1	36,7	23,5	100	
Клен цукристий	18	69	118	175	90	470	3,8
	3,8	14,7	25,1	37,2	19,2	100	
Липа серцелиста, липа срібляста, липа широколиста та ін.	312	841	1661	1456	575	4845	39,6
	6,4	17,4	34,3	30,0		100	
Робінія звичайна	3	14	39	30	22	108	0,9
	2,8	13,0	36,1	27,8	20,3	100	
Тополя дельтоподібна	14	47	194	234	138	627	5,1
	2,2	7,5	30,9	37,3	22,1	100	
Тополя італійська	87	309	585	1212	358	2551	20,8
	3,4	12,1	23,0	47,5	14,0	100	
Ясен звичайний	7	8	42	6	0	63	0,5
	11,1	12,7	66,7	9,5	0	100	
Інші, що представлені незначною кількістю дерев (береза повисла, дуб червоний, тополя Болле, тополя китайська)	1	2	26	31	18	78	0,6
	1,3	2,6	33,3	39,7	23,1	100	

Всього:	535 ----- 4,4	1887 ----- 15,4	3707 ----- 30,2	4237 ----- 34,6	1894 ----- 15,4	12260 ----- 100	100
----------------	-----------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	------------

Для оцінки сучасного стану екологічної ситуації в м. Києві було використано наявну офіційну інформацію щодо характеристики забрудненості повітряного середовища, літературні джерела та результати власних досліджень. Певних закономірностей у річній динаміці техногенного забруднення міста за період спостереження не встановлено. Виявлено основні токсичні компоненти промислових емісій, їх концентрації в атмосферному повітрі; проведено зонування території Києва за рівнями техногенного забруднення. Встановлено, що забруднення повітряного середовища в Києві помітно впливає на стан деревних рослин, але не є загрозливим на переважаючій частині території міста і не може бути визнаним основним обмежувачим фактором.

В насадженнях на вулицях міста ще значна кількість дерев потерпає від омели білої, незважаючи на масштабну боротьбу з нею. Найчастіше омелою вражаються клен цукристий, тополя дельтолиста, робінія звичайна; поодинокі - горобина звичайна, липа серцелиста, клен ясенелистий.

Крім того, в насадженнях на вулицях міста зустрічається велика частка дерев з механічними пошкодженнями стовбура і скелетних гілок транспортом та іншими технічними засобами. Масового характеру набуло обпилювання гілок великого діаметра для "підняття" крони, оскільки при посадці допускалось використання нестандартного садового матеріалу (з несформованим штамбом).

В озелененні вулиць міста переважають рядові посадки дерев у лунки в зонах тротуарів, поруч з проїжджою частиною. Умови місцезростання дерев у таких насадженнях надзвичайно складні, оскільки вони обумовлюються самостійною чи спільною дією численних негативних факторів: забрудненістю повітряного середовища пилом і газами, неправильним добором порід до умов середовища, обмеженням обсягом живлення рослин та виносом без поповнення поживних речовин, недостатньою аерацією ґрунту внаслідок зниження його фізичних властивостей, погіршення умов діяльності ґрунтових мікроорганізмів, накопиченням продуктів розпаду коренів, гнилісних процесів тощо.

До специфічних особливостей умов місцезростання насаджень вздовж міських вулиць належать також наявність асфальтового покриття в зоні тротуару, товщина якого разом з основою (інженерною підготовкою ґрунту) може досягти 0,5 м і більше, велика кількість насипних ґрунтів, дуже неоднорідних за складом і властивостями, значні порушення гідрологічного режиму міських ґрунтів у зв'язку із зростаючими статичними навантаженнями в умовах забудови житлових кварталів багатопверховими будівлями, підвищення щільності ґрунту в міських умовах, зміна складу ґрунтового повітря, у т. ч. і внаслідок можливих витоків з підземних газопроводів, впливу електромагнітних полів та ін.

У зв'язку з ремонтними роботами на міських вулицях має місце підвищення висотних відміток полотна проїжджої частини дороги і тротуару, що супроводжується підняттям поребрика в пристовбурних лунках дерев. Внаслідок засипки землею таких лунок до рівня поребрика дерева надмірно заглиблюються в ґрунт. Підвищення рівня ґрунту над кореневою шийкою створює несприятливі умови для росту дерев і приводить до їх всихання.

Успішний ріст насаджень в міських умовах, зокрема в Києві, значною мірою стримується повсюдним використанням малопродатного низинного торфу для створення рослинного шару і для засипки ям, в які висаджуються дерева без урахування оптимальних умов живлення дерев і кущів.

Небезпечно для дерев і зайве нагромадження у ґрунті іонів натрію і хлору внаслідок застосування хлористих солей для прискорення танення снігу й льоду в зимовий період, поливання дерев хлорованою водою. За даними Н. П. Третяк, в окремих випадках у верхньому 20-см шарі ґрунту на вулицях Києва фіксувалось до 55 - 59 мг % хлору, в той час, коли у ґрунті такі іони взагалі мають бути відсутні.

Специфіка умов місцезростання деревних рослин у вуличних насадженнях безумовно сприяє поширенню збудників хвороб і ентомошкідників.

2.4. Лісопаркова частина зеленої зони (в межах міста)

Міські ліси доповнюють насадження загального користування і являють собою території лісопаркових господарств "Конча-Заспа", Святошинського і Дарницького, які утворюють лісопарковий пояс Києва, їх площа становить 34,7 тис. га; сюди ж входять ліси Боярської ЛДС (222,6 га), Інституту зоології (уроч. "Теремки") - 93,28 га та ДЗГ "Феофанія" - 150,0 га. Вони виконують природоохоронну, санітарно-оздоровчу, рекреаційну та інші функції (табл. 15).

Таблиця 15

Розподіл лісових площ по землекористуваннях станом на 01.01.2003

Землекористувачі	Площа, га
Дарницьке ЛПГ	
1. Білодівське лісництво	3786,0
2. Броварське лісництво	4574,0
3. Дарницьке лісництво	2849,0
4. Дніпровське лісництво	2628,0
5. Микільське лісництво	2734,0
Разом:	16571,0
ЛПГ "Конча-Заспа"	
1. Голосіївське лісництво	1107,0
2. Дачне лісництво	1811,0
3. Конча-Заспівське лісництво	1971,0
Разом:	4889,0
Святошинське ЛПГ	
1. Київське лісництво	3139,0
2. Межигірське лісництво	3029,0
3. Пуща-Водицьке лісництво	3677,0
4. Святошинське лісництво	2906,0
Разом:	12751,0

Боярська ЛДС	
1. Урочище "Голосіївське"	60,6
2. Урочище "Володарське"	41,0
3. Урочище "Сірякове"	96,0
4. Урочище "Церковщина"	25,0
Разом:	222,6
Інститут зоології (урочище "Теремки")	93,8
Державне заповідне господарство "Феофанія"	150,0
Всього:	34677,4

* Площа дана по факту: за матеріалами лісовлаштування вона становить 103 га, з яких 47,5 га зайнято під ботанічний сад НАУ і не виключено з лісокористування.

Через недостатнє фінансування в лісопаркових господарствах останнім часом санітарні заходи в місті проводяться в обсягах, які становлять 75 - 80 % від потреби, що може призвести до зростання захаращеності території і водночас сприяє розповсюдженню шкідників і виникненню пожеж.

Принципи ведення лісопаркового господарства та основи ландшафтної організації міських лісів викладені в проектах організації лісового господарства, виконаних підприємством "Ліспроект" у 1999 р.

В *Святошинському ЛПГ* озеленені території входять до ряду планувальних утворень: курорту "Пуща-Водиця", зони спеціалізованого відпочинку в Пуща-Водицькому і Святошинському лісництвах, зони масового відпочинку на решті території.

З порушенням функціонального зонування курорту у 5, 13 та 81 кварталах Пуща-Водицького лісництва та в кв. 141 Святошинського лісництва самовільно збудовані гаражі (зона відпочинку "Партизанський бір").

Вимагають впорядкування землекористування рекреаційні заклади в спеціалізованих зонах відпочинку вздовж Вишгородського шосе (бази відпочинку Кабінету Міністрів України, МВС, СБУ в Пуща-Водицькому лісництві) і Житомирського шосе (дитячі оздоровчі табори в Святошинському лісництві).

В *Дарницькому ЛПГ* озеленені території включені в такі планувальні утворення: Дарницька північна зона спеціалізованого відпочинку в Броварському лісництві, Дарницька південна зона спеціалізованого відпочинку на частині території Микільського і Дарницького лісництв, зони масового відпочинку на решті території.

Нераціональне використання сельбищних територій і відсутність всебічних розробок перспективного територіального розвитку основних функціональних зон Києва спричиняють до невинновданого відчуження лісопаркових територій. Так, здійснено розташування асфальтобетонного заводу суміжно з ТЕЦ-6 в кв. 15, 23 Білодібровного лісництва, гаражне будівництво поблизу вул. Волкова (Лісовий масив) в кв. 42, 43, 49 Дніпровського лісництва, вздовж вул. Курнатовського в кв. 40 цього ж лісництва, в кв. 39 Микільського лісництва (розширення ГБК-12).

Невідрегульовані питання землекористування (межі, категорії, мета і терміни користування) на частині території лісництв. Така ситуація спостерігається в кв. 72, 73 Білодібровного лісництва, де військове містечко прилягає до забудови м. Бровари, і в урочище "Рибне" Дніпровського лісництва (колишнє підсобне господарство "Рибне").

Має місце позацільове використання земель колишньої радіостанції N 1 поблизу с. Биківня, виключених з держлісфонду, які фактично є єдиним озеленим простором в масиві Дарницького ЛПГ. Тут здійснюється індивідуальне гаражне будівництво по вул. Радистів, розташовуються об'єкти, які змінюють природні умови території.

В *ЛПГ "Конча-Заспа"* озеленені території входять до складу курорту "Конча-Заспа" та зон масового відпочинку в межах трьох лісництв, Інституту зоології ім. Шмальгаузена та державного заповідного господарства "Феофанія".

В урочищі "Бичок" (кв. 59) Голосіївського лісництва розташовані відкриті майданчики УВГК тресту "Київінжбуд"; в уроч. "Жуків острів" - виробнича база ДЕУ, склади і майстерні комунальної корпорації "Київавтодор", завод рятувальних засобів; в кв. 35 Конча-Заспівського лісництва - склад по продажу будматеріалів. Не відрегульовані та вимагають влаштування межі і режиму землевпорядкування відводи експериментальної бази Інституту зоології ім. Шмальгаузена в уроч. "Теремки", лижної бази Інституту фізкультури, Головної астрономічної обсерваторії НАНУ, республіканської клінічної лікарні N 1 в межах Голосіївського лісництва, Експериментального Інституту проблем енергозбереження в уроч. "Феофанія" та водно-спортивних баз на березі затоки Старик в уроч. "Жуків острів" Голосіївського лісництва, а також рекреаційні заклади в межах курорту "Конча-Заспа", що розташовані на землях Дачного лісництва.

3. Проблеми становлення мережі озелених територій та шляхи їх вирішення

Озеленення міст - це комплексна проблема, яка охоплює планування, нормування, проектування, будівництво, експлуатацію озелених територій, розвиток розсадницького господарства, виробництво малих архітектурних форм, удосконалених дорожніх покриттів, підготовку кадрів спеціалістів вищої та середньої кваліфікації, організацію науково-дослідної роботи по озелененню, вивчення та розповсюдження передового вітчизняного і зарубіжного досвіду.

Шляхом детального аналізу інвентаризаційних і таксаційних характеристик озелених територій, натурних обстежень (із залученням ККО "Київзеленбуд", районних КП по утриманню зелених насаджень, НАН України, Національного університету ім. Т. Шевченка) були виявлені актуальні проблеми озелених територій Києва.

Всі проблеми можна розподілити на:

- законодавчі, правові та нормативні;
- містобудівні;
- організаційно-технологічні та технічні;
- економічні;
- екологічні.

Для забезпечення належного рівня утримання, відтворення та розвитку міського зеленого господарства відповідно до Генерального плану та

Програми всі проблеми вимагають комплексного вирішення, зважаючи на їх істотний взаємовплив.

Законодавчі, правові та нормативні проблеми

На даний час озеленені території всіх видів є найбільш незахищеними від нецільового використання.

До сьогодення часу на озеленені території загального користування не видані державні акти на право користування земельними ділянками, відсутність яких ускладнює вирішення виробничих питань з утримання, охорони і захисту зелених насаджень.

Відсутність поновленої інвентаризації, проведеної на топооснові з нанесенням меж об'єктів, не дозволяє цим межах (озелених територій загального користування, природно-заповідних і курортних територій) надати статус "зелених ліній" (за аналогією з "червоними лініями"), які б захищали озеленені території від тиску на неї з боку забудовників, і затвердити цей статус законодавчо: розробити і прийняти Закон України "Про охорону та утримання озелених і рекреаційних територій міста та інших населених пунктів України".

Відсутні обґрунтовані норми відшкодування відновлювальної вартості на знесені зелені насадження: чинна відновлювальна вартість враховує лише балансову вартість і є в 6 - 7 разів нижчою від реальної, бо не відображає екологічної та рекреаційної користі, яку вони приносили б, та вартості відновлення та вирощування до віку знесення.

Отримані за знесені зелені насадження кошти за розпорядженням Київської міської державної адміністрації спрямовуються на відновлення та розширення загальної площі озелених територій. Підприємства, які займаються утриманням, відновленням та розвитком озелених територій, мають бути також звільнені від сплати податків на землю.

Для покращання показників зеленого будівництва, досягнення реальної оплати робіт по догляду за зеленими насадженнями необхідно: прискорити розробку "Комплексних розцінок робіт по догляду за зеленими насадженнями" і "Технологічних карт для м. Києва", опрацювати порядок розроблення і визначення нормативів чисельності робітників для обслуговування об'єктів зеленого господарства, технічного забезпечення їх машинами, механізмами, інвентарем, а також бюджетного фінансування робіт з утримання зелених насаджень загального користування в розрізі об'єктів (ліс, парк, сквер, бульвар, вуличні насадження та ін.) зеленої зони з градацією по площах, урахуванням історико-культурного значення, адміністративного розташування, складності рельєфу, кліматичних зон тощо; опрацювати сортиментні таблиці для визначення об'ємів деревини та гілок, які зростають в умовах міста (існуючі сортиментні таблиці визначення об'ємів деревини на пні складені для дерев, які ростуть в умовах лісу і тільки для основних лісоутворюючих порід).

Існуючий рівень нормативно-правового забезпечення ведення лісового господарства (використовуються діючі документи в системі Держкомлісу України) в лісопаркових господарствах Київського комунального об'єднання будівництва та експлуатації зелених насаджень міста "Київзеленбуд" також не в повній мірі відповідає господарській доцільності використання існуючих ресурсів ділової деревини для потреб підприємств та організацій столиці України.

Наявність в лісопаркових територіях до 15 % стиглих і перестиглих насаджень (при нормі 1 - 3 %) вимагає коригування матеріалів лісовпорядкування (проведених у 1999 р.) з розробкою заходів, які зняли б перебіс у співвідношенні вікових груп.

Так як озеленення та благоустрій на багатьох об'єктах житлового та інших будівництв проводиться не фахівцями, внаслідок чого використовується некондиційний садивний матеріал, закладається недостатній шар ґрунту, а його якість не відповідає стандартам (житлові масиви Позняки та Осокорки), необхідно передбачити обов'язкову участь працівників підприємств зеленого господарства та управлінь охорони навколишнього природного середовища міст та інших населених пунктів України в роботі комісії по прийманню в експлуатацію об'єктів житлового, соціально-культурного та промислового призначення.

Містобудівні проблеми

Серед основних містобудівних причин, які негативно впливають на екологічні умови і стан озелених територій, слід відзначити такі:

- черезсмужка розташування промислових, комунально-складських і сельбищних районів, природоохоронних і рекреаційних територій, яке історично склалося;
- неупорядковане розростання промислових територій (озелененість яких становила 15 - 19 %) в попередній період розвитку промислового комплексу;
- наявність потужної транспортної мережі, яка розсікає зелені території міста та приміської зони автомобільними і залізничними магістралями, та швидке зростання кількості автомобільного індивідуального транспорту;
- розташування житлової забудови, промислових, комунально-складських і транспортних об'єктів в межах територій природоохоронного та рекреаційного призначення;
- недостатній розвиток і низька якість інженерних комунікацій, недостатня оснащеність і низька ефективність роботи існуючих очисних споруд та інших об'єктів природоохоронної інфраструктури;
- ландшафтні характеристики, рівень благоустрою і облаштування та стан рекреаційної інфраструктури більшості паркових, гідропаркових, лісопаркових та лугопаркових територій не відповідають існуючим і перспективним рекреаційним навантаженням.

Перед фахівцями проектних організацій, працівниками міських служб та організацій, перед суспільством в цілому стоїть завдання: надалі не допускати нових містобудівних прорахунків та виправляти раніше допущені, виконати необхідні містобудівні обґрунтування та проектні розробки щодо трансформації мережі озелених рекреаційних територій і категорично виключити будь-яку можливість зайняття озелених територій міста забудовою нецільового призначення.

Організаційно-технологічні та технічні проблеми

Враховуючи суспільно важливу роль озелених територій в життєдіяльності та естетичному сприйнятті міста, їх екологічне значення та необхідність виключення нецільового використання, потрібно наділити ККО "Київзеленбуд" правами сильної самостійної муніципальної служби, яка б взяла на себе повністю контроль за збереженням, експлуатацією, новим будівництвом, ландшафтною реконструкцією, знесенням зелених насаджень і здійснювала фінансування всіх видів робіт.

Зараз землекористувачами озелених територій (насамперед, паркових) часто є ККО "Київзеленбуд", управління культури, ДКП "Плесо" та різні орендарі, а районні КП по утриманню зелених насаджень, також підпорядковані районним держадміністраціям (як джерелу фінансування), що істотно заважає координувати та проводити єдину політику реформування і розвитку зеленого господарства.

Мають бути розроблені дієві важелі впливу, спрямовані на збереження та підтримку якісного стану озелених територій. Необхідно визначити і затвердити статус працівників зеленої зони з можливостями набуття прав: адміністративного впливу на порушників, безперешкодного входу на території підприємств для контролю за озеленими територіями спеціального призначення та обмеженого користування; оформлення приписів і забезпечення механізму відповідальності за їх невиконання.

Одночасно потребує розгляду питання створення при ГУ МВС України окремого спеціального підрозділу екологічної міліції з охорони паркових і лісопаркових та інших озелених територій, змін у механізмі стягнення та розмірах штрафів за нищення та пошкодження зелених насаджень, включаючи паркування транспортних засобів на газонах, рух автотранспорту парковими алеями, самовільне викидання сміття на озеленені території та ін.

Актуальне вирішення питання кадрового забезпечення галузі міського зеленого та житлового господарств, починаючи від робітника-озеленювача, майстра до спеціаліста вищої кваліфікації за рахунок навчання та працевлаштування мешканців Києва та приміської зони. Для залучення необхідного штату працівників і закріплення їх на тривалий час необхідно ККО "Київзеленбуд" виділяти службові приміщення та передбачити будівництво лісових кордонів. Особливо брак професіоналів відчувається в житловому господарстві та на підприємствах, де потрібно відновити в штатних розписах одиницю садівника.

На базі поновленої інвентаризації необхідно створити єдину електронну базу даних і комп'ютерну мережу, яка об'єднала б усі структурні одиниці ККО "Київзеленбуд".

Інвентаризація територій має бути проведена за єдиною формою і враховувати їх розміщення в забудованій частині міста. При цьому необхідно визначити: площу, породний склад зелених насаджень, подеревно віковий склад, таксаційну характеристику, якісний стан, фітопатологічний стан і проектно-господарські рекомендації, що дозволить проводити моніторинг зелених насаджень, полегшить проведення доглядових робіт, робіт з ландшафтною реконструкції, нового будівництва, а також дасть змогу у міському розсаднику для вирощування саджанців декоративних дерев і кущів та насіння газонних трав проводити закладку необхідної кількості порід та асортименту. Розвиток розсадника необхідно розпочати з плану його організації та закладки шкіл, шкілок і маточників відповідно до організаційно-господарського плану. Ці заходи дозволять забезпечити потреби міста кондиційним, районованим матеріалом.

Створення єдиної комп'ютерної мережі об'єднання ККО "Київзеленбуд" і введення бази даних дозволить проводити моніторинг стану зелених насаджень, контролювати хід проведення оздоровчих, реконструктивних та інших заходів, вносити зміни до таксаційних характеристик, де внаслідок проведення відповідних заходів відбулися зміни.

Поновлена (скоригована) інвентаризація (в першу чергу - озеленені території загального користування) дозволить зняти проблему подвійного рахунку (віднесення території до відповідних категорій, визначення фактичних меж і площ окремих об'єктів (див. табл. 2).

Міська станція захисту зелених насаджень потребує розвитку та фінансування (забезпечення технікою, отрутохімікатами і добривами), так як почастишали випадки фіто- та ентомоуражень як насаджень міста, так і лісових деревостанів. Також необхідно поновити практику кореневого та позакореневого підживлення вуличних насаджень.

Значною проблемою для господарств ККО "Київзеленбуд" є утилізація твердих рослинних відходів, що є окремою темою наступних розробок. Необхідно буде прорахувати доцільність розташування майданчиків для утилізації в кожному районі чи створити кілька великих полігонів, визначивши їх економічну ефективність на базі світового досвіду.

ККО "Київзеленбуд" на даний час не має власної агрохімічної лабораторії, що утруднює постійний контроль за станом ґрунту та якістю посівного матеріалу, тому найближчим часом необхідно розглянути можливість її створення.

Низький рівень оснащення технікою та велика питома вага ручної праці негативно впливають на вартість та якість озеленювальних робіт, тому необхідно вирішити питання придбання технічних засобів для доглядових, озеленювальних робіт.

Економічні проблеми

Економічний спад у всіх галузях не міг не позначитись на веденні зеленого господарства. Внаслідок цього з 1990 до 1999 рр. не в достатньому обсязі проводились роботи з нового будівництва та ландшафтною реконструкції, було зменшено фінансування на доглядові роботи, мало місце скорочення штатів.

Фінансове забезпечення ведення зеленого господарства знаходиться на вкрай низькому рівні - 25 - 30 % від мінімальної реальної потреби (за даними Інституту житлово-комунального господарства), що недопустимо для утримання зелених насаджень європейської столиці.

Майже всі роботи з озеленення: створення нових об'єктів, ландшафтна реконструкція, утримання, створення та оновлення квітників, альпійських гірок, оформлення виставок квітів вимагають бюджетного фінансування (міського чи районних) та пошуків альтернативних джерел - інвестування, стягнення орендної плати з організацій і підприємств, розміщених на території парків та скверів і функціонально з ними не пов'язаних, на користь підприємств зеленого господарства, спрямування коштів від стягнення штрафів та відшкодування відновлювальної вартості на розвиток і утримання зеленої зони міста тощо.

Рівень заробітної плати працівників зеленого господарства є найнижчим серед галузей комунального господарства, тому найближчим часом необхідно провести ряд заходів, які б дозволили хоча б вирівняти її з іншими галузями, що, в свою чергу, дозволило б запобігати відтоку кваліфікованих кадрів.

Низький рівень фінансування також мають лісопаркові господарства міста.

В цілому на утримання відновлення та розвиток озелених територій необхідне 3 % відрядування коштів місцевих бюджетів і 8 % відрядування від квартплати на утримання, відновлення внутрішньоквартального озеленення.

Екологічні проблеми

Стан озелених територій залежить від екологічного стану міста, а кількість та якість озелених територій, в свою чергу, покращує стан довкілля.

Нині основним забруднювачем довкілля є автомобільний транспорт, кількість якого постійно зростає, пропускна спроможність шляхів не є достатньою, а стан доріг в більшості випадків незадовільний.

При проведенні ландшафтною реконструкції вуличних насаджень, бульварів, проспектів, прилеглих до напружених магістралей і доріг парків і скверів необхідно використовувати асортимент деревно-чагарникових порід, стійких до пилу та газу. Одночасно потрібно враховувати близькість до об'єктів джерел забруднення та фізичних забруднювачів. Також необхідно створювати санітарно-захисні смуги навколо підприємств.

Надзвичайно шкодить вуличним зеленим насадженням щорічне посипання шляхів взимку піском із сіллю, внаслідок чого відбувається засолення ґрунтів і засипання газонів та пристовбурних лунок дерев піском. У дерев пригнічуються ріст та розвиток, що приводить до їх всихання. Необхідно припинити проводити таким способом догляд за дорогами взимку.

Забудовниками часто порушується Земельний і Водний кодекси - ведеться забудова лісових і прибережних територій, у той час, коли вкрай необхідно озеленювати прибережні захисні смуги. Часто укріплення берегової лінії проводиться за допомогою бетонних плит і бетонних підпирних стінок, що приводить до вмирання ставків, річок - втрачається їх здатність до самоочищення. Тому закріплення берегів необхідно

проводити з використанням природних матеріалів - одернування, посів лугової рослинності, використання лозових фашин та ін.

Дуже часто, особливо на території житлового господарства полив зелених насаджень проводиться питною водою, яка містить хлор, що негативно впливає на їх ріст і стан.

4. Ландшафтно-планувальні засади трансформації озелених територій

Сучасні уяви щодо ландшафтного феномена міста визначають такі теоретичні принципи озеленення як засоби планувальної трансформації характеру та параметрів міського ландшафту:

- забезпечення умов формування, функціонування, розвитку та відтворення сільбищних, виробничих і рекреаційних територій, об'єктів і територій інженерно-транспортної інфраструктури;

- визначення меж цілісних ландшафтних утворень, нормування просторової співмасштабності, сумісності і модуляції компонентного розмаїття з урахуванням закономірностей сприймання і встановлення психологічного комфорту. Встановлення домінуючих і аккомпануючих просторових ознак і мотивів ситуативного формування малюнка ландшафту, параметрів психо-соціальної взаємодії (рівноваги);

- встановлення збалансованості і послідовності (комбінації) домінуючих, паритетних і додаткових ланок комплексу функцій середовища з урахуванням закономірностей відвідування, ємності і технологічного комфорту діяльності. Визначення можливості (тривалості) і потреби (нормативні етапи і витрати) існування ландшафтів, параметрів економічної (раціональної) взаємодії (рівноваги) їхніх компонентів;

- встановлення програмних режимів придбання і спадкування вибірних властивостей і досягнення етапної рівноваги ландшафту з урахуванням його природно-культурної, техно-культурної і соціокультурної значимості. Розробка нормативних цілей регулювання (і саморегулювання), критеріїв і методів покрокової оптимізації мережі територій, меж і параметрів районів екологічної взаємодії (рівноваги) з урахуванням закономірностей підтримки екологічного комфорту;

- розробка й оптимізація (ідентифікація) цілісного планувального рішення (схеми композиційної кристалізації і тематизації території) конкретного ландшафтного цілого, встановлення правил (матриць станів і режимів) планувальної взаємодії (рівноваги) перетворення, зберігання і/або відновлення ландшафту. Здійснення ефективного територіального і позатериторіального (цільового і ціннісного) втілення (відтворення і трансформації) іменованої топоформи ландшафтного цілого: реалізація алгоритму декодування програми розвитку, кваліметрична оцінка потенціалу функціонування, побудова сценарію прообразу формування (модуляції ландшафтних параметрів міста).

Перспективні ландшафтно-планувальні параметри озелених територій визначаються:

- розподілом і характеристиками озелених територій в різних ландшафтних районах;
- рівнем і величиною показників забезпеченості населення територіями загального користування і потребами нового зеленого будівництва;
- межами та умовами створення озелених територій в районах реконструкції та нового житлового будівництва;
- межами, складом і проектною ємністю функціональних зон курортів "Пуща-Водиця" та "Конча-Заспа";
- величиною та диференціацією туристсько-екскурсійного потоку, межами та розрахунковою атрактивністю туристських зон міста;
- перспективною динамікою трансформації та місткості мережі закладів курортного лікування, туризму та відпочинку різних видів;
- проектною трансформацією, межами і ємністю мережі територій масового відпочинку різних видів;
- планувальними рішеннями складових інтегральних рекреаційних зон загальноміського значення.

Відповідно до функціонально-просторових характеристик озеленені території загального та обмеженого користування рекреаційного призначення типологічно визначаються таким чином:

бульвар - упорядкована озеленена територія рекреаційного призначення вздовж вулиці, проспекту або набережної;

гідропарк - упорядкована озеленена територія рекреаційного призначення із значною площею акваторій;

парк - упорядкована озеленена територія рекреаційного призначення площею понад 2,0 га;

сквер - упорядкована озеленена територія рекреаційного призначення площею до 2,0 га;

пляж - упорядкована прибережна територія рекреаційного призначення, автономна або у складі паркових і гідропаркових територій;

рекреаційна територія - планувальне організоване місце здійснення процесів санаторно-курортного оздоровлення, туризму, масового та спеціалізованого відпочинку. За якісними характеристиками виділяються стандартні та унікальні типи рекреаційних територій. Стандартні території дозволяють задовольнити такі потреби населення різних соціальних і демографічних груп, для реалізації яких є місцеві (характерні для кожного району) рекреаційні ресурси. Унікальні території, в першу чергу курортні території, задовольняють різноманітні потреби більш високого рівня всіх контингентів населення, але тільки в певній, обмеженій кількості районів розташування відповідних ресурсів або інфраструктури.

Розвиток і трансформація мережі озелених територій, як місць масового відпочинку, базується на аналізі потреби в територіях даного виду, оцінці ландшафтних і планувальних умов міста.

Основною ланкою мережі територій масового відпочинку є паркові та гідропаркові території, які несуть основні рекреаційні навантаження. Враховуючи соціально-демографічні, природні та планувальні фактори формування рекреаційної мережі міста, прийнята така класифікація існуючих і проектних паркових територій:

- поліфункціональні парки (гідропарки) культури, розваг і відпочинку загальноміського та зонального значення;
- парки відпочинку зонального та районного значення;
- спеціалізовані парки загальноміського значення.

Поєднання полі- та монофункціональних парків дозволяє забезпечити, з одного боку, зміну та різноманітність рекреаційних занять в процесі відпочинку, з іншого - підвищений комфорт і рівень вибірковості обслуговування.

В проектних межах Києва формуються чотири інтегральні багатопрофільні рекреаційні зони, які генетично доповнюються автономними зонами масового відпочинку і туризму, планувальні межі і характеристики яких визначаються задачами скоординованого функціонування та

розвитку єдиної мережі рекреаційних і природно-заповідних територій міста.

Рекреаційні зони, які потребують закріплення їх меж у статусі особливо охороняємих територій, включають такі планувальні утворення:

Дарницька - ПКІВ "Перемога", "Партизанської слави"; буферні парки, лісопарки, рекреаційні ліси Броварської, Білодівської, Дніпровської, Микільської, Дарницької зон масового відпочинку; лісопарки і комплекси закладів відпочинку Колпитувської, Дарницької північної і Дарницької південної зон спеціалізованого відпочинку;

Конча-Заспівська - Голосіївський ПКІВ ім. Рильського, НК "Експоцентр України", Музей народної архітектури і побуту; буферні парки і лісопарки Голосіївської, "Жуків острів", "Феофанія" Конча-Заспівської зон масового відпочинку; лугопарк "Жуків острів"; парки, лісопарки, лугопарки, луки і комплекси рекреаційних закладів курорту "Конча-Заспа" (всі території в межах РЛП "Голосіїв", що створюється);

Пуща-Водицька - буферні парки, лісопарки і рекреаційні ліси Межигірської, Пуща-Водицької, Київської і Святошинської зон масового відпочинку; лісопарки і комплекси рекреаційних закладів Святошинської і Пуща-Водицької зон спеціалізованого відпочинку; парки вздовж р. Нивка; парки, лісопарки і комплекси рекреаційних закладів курорту "Пуща-Водиця";

Центральна - парки культури і відпочинку: "Оболонь", "Троєщина", "Дружби народів", "Дніпровський" (Труханів острів), "Долобецький" (Венеціанський острів), ЦПКІВ, "Прибережний" (Позняки-західні); парки "Дубовий гай" з полями гольф-клубу (уроч. Оболонь), уроч. Муромець, Горбачиха, Моряків на Рибальському п-ві, "Аскольдова могила", "Слави", Печерський, Наводницький, Національний ботанічний сад ім. М. Гришка НАН України, біля оз. Малинівка, вздовж Русанівської затоки; сквери на Дніпровській і Русанівській набережних; водно-спортивні центри "Троєщина", "Вигурівщина", "Оболонь", "Вишеньки"; спортивний парк "Галерний острів"; колективні сади "Осокорки - Нижні сади" (прибережна частина).

Рекреаційні зони, об'єднуючи території курортного лікування, туризму та відпочинку, ділянки ландшафту з різною інтенсивністю рекреаційного використання та комплекси рекреаційних закладів, є об'єктами самостійного містобудівного планування, проектування та регулювання.

5. Програмні рішення та ресурсне забезпечення територіального розвитку мережі озелених територій

Основою розвитку мережі озелених територій загального користування відповідно до ландшафтно-планувальних засад передбачається розширення їх рекреаційних можливостей, в основному за рахунок: захисних насаджень на схилах (біля 30 %); захисних насаджень навколо водоймищ (біля 30 %); територій в районах нового житлового будівництва (біля 40 %), а розширення мережі озелених територій - за рахунок буферних парків (табл. 20).

Перелік об'єктів нового зеленого будівництва на період до 2010 р. в межах територій загального користування наведений в табл. 16. Перелік озелених територій, що резервуються під будівництво парків і скверів на період після 2010 р., наведений в табл. 17.

Реалізація Програми дозволить підтримати належний рівень забезпеченості населення Києва якісними озеленими територіями загального користування (відповідно до ДБН 360-92**, табл. 5.1, норматив складає 20,0 м²/чол. з урахуванням розміщення в Києві промислових підприємств II класу шкідливості та залізничних вузлів). Створення буферних парків та включення їх до загальноміської мережі паркових територій дасть можливість перевищити міжнародний стандарт забезпеченості зеленими насадженнями загального користування (25,0 м²/чол.). Для порівняння, рівень забезпеченості зеленими насадженнями загального користування провідних столиць Європи становить: Санкт-Петербург - 18,2 м²/чол., Москва - 14,2 м²/чол., Лондон - 12,0 м²/чол., Берлін - 10,0 м²/чол., Рим - 9,0 м²/чол.

Озеленені території загального користування, що створюються на схилах, формуються, як правило, в районах давньої забудови з досить низьким рівнем забезпеченості. Їх створення на цих територіях вимагає значних капіталовкладень і проведення робіт щодо запобігання зсувів. Мережа доріжок, сходиночок і підйомників повинна забезпечувати комфортність для відпочиваючих і бути вписаною в рельєф паркових територій. На окремих ділянках парків, що формуються на схилах, є можливість обладнання трас для зимових видів спорту, для гірських велосипедів і скейтів.

Таблиця 16

Перелік об'єктів нового зеленого будівництва на період до 2010 року по адміністративним районам

N по експлік.	Назва	Площа об'єкту, га	Орієнтов. вартість робіт*, млн. грн.	Термін провед. робіт (рік початку - рік закінч.)	Розподіл капіталовкладень по рокам, млн. грн.							Примітки
					2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Голосіївський район											
1	Парк відпочинку на ж. м. Теремки-2	10,6	5,6	2006 - 2008			0,6	2,5	2,5			інші кошти (інвесторів, підприємств, організацій, орендна плата, відновлююча вартість і т. д.)
2	Парк відпочинку "Теремки" (Інститут зоології ім. Шмальгаузена)	93,28	50,0	2008 - 2010					10,0	15,0	25,0	міський бюджет
3	Парк відпочинку на схилах Лисої гори	11,6	5,0	2009 - 2010	-	-				2,5	2,5	міський бюджет
	Всього:	115,48	60,6				0,6	2,5	12,5	17,5	27,5	
	Дарницький район											
4	Парк відпочинку на ж. м. Позняки-східні	20,0	8,0	2007 - 2010				2,0	2,0	2,0	2,0	міський бюджет, інші кошти

5	Парк відпочинку біля оз. Вирлиця	36,4	9,0	2008 - 2010					3,0	3,0	3,0	райбюджет, інші кошти
6	Парк відпочинку біля оз. Сонячне	22,0	8,0	2004 - 2010	0,3	0,5	1,2	1,2	1,5	1,5	1,8	міський бюджет, райбюджет
7	Парк відпочинку "Прибережний"	8,2	2,6	2010							2,6	райбюджет
8	Розширення парку відпочинку Драгоманова	5,9	5,9	2004 - 2006	1,6	1,8	2,5					- " -
	Всього:	92,5	33,5		1,9	2,3	3,7	3,2	6,5	6,5	9,4	
	Деснянський район											
9	Всеукраїнський парк-пам'ятка борців за свободу і незалежність України (ПКІВ зонального значення "Троєщина")	185,31	22,3	2004 - 2014	0,8	2,5	3,0	3,0	3,0	5,0	5,0	міський бюджет, райбюджет, інші кошти
10	Спортивний парк на вул. Милославській, ж. м. Троєщина, 20 м/р	6,0	2,5	2009 - 2010						1,0	1,5	інші кошти
	Всього:	191,31	24,8		0,8	2,5	3,0	3,0	3,0	6,0	6,5	
	Дніпровський район											
11	Парк відпочинку біля оз. Малинівка вздовж р. Десенка	5,8	1,5	2006 - 2008			0,2	0,6	0,7			інші кошти
	Всього:	5,8	1,5				0,2	0,6	0,7			
	Оболонський район											
12	Розширення ПКІВ зонального значення "Оболонь" (І черга розвитку), у т. ч. акваторія - 58,1 га	116,7	16,5	2004 - 2014	0,5	1,5	2,5	3,0	3,0	3,0	3,0	міський бюджет, райбюджет, інші кошти
13	Спеціалізований гольф-парк північніше оз. Лукове в уроч. Оболонь-Наталка ("Дубовий гай")	118,0	56,0	2007 - 2010				14,0	14,0	14,0	14,0	інші кошти
14	Сквер на розі вул. Героїв Дніпра та Оболонського проспекту	0,5	0,5	2005		0,5						міський бюджет
	Всього:	235,2	73,0		0,5	2,0	1,5	17,0	17,0	17,0	17,0	
	Подільський район											
15	Парк відпочинку біля оз. Синє, ж. м. Виноградар	15,97	9,5	2007 - 2010				1,9	2,9	2,8	1,9	міський бюджет, райбюджет
16	Історичний парк на схилах Андріївської гірки	4,85	2,3	2005 - 2007		0,3	1,0	1,0				райбюджет
17	Історичний парк по вул. Фролівській (Замкова гора)	9,7	14,5	2006 - 2009			2,2	4,0	5,0	3,3		міський бюджет, райбюджет
	Всього:	30,52	26,3			0,3	3,2	6,9	7,9	6,1	1,9	
	Святошинський район											
18	Парк відпочинку вздовж вул. Ушакова, біля ставка N 16	11,66	12,8	2004 - 2008	2,0	2,5	2,5	3,0	2,8			райбюджет, інші кошти
19	Парк відпочинку біля ставків NN 7, 8 на ж. м. Південна Борщагівка	4,0	2,0	2006 - 2008			0,5	1,0	0,5			райбюджет
20	Парк відпочинку вздовж просп. Перемоги (уроч. "П'ята просіка" масиву Святошин)	44,13	8,0	2006 - 2010			1,0	1,0	1,5	1,5	3,0	міський бюджет, райбюджет
	Всього:	59,79	22,8		2,0	2,5	4,0	5,0	4,8	1,5	3,0	

	Шевченківський район											
21	Парк відпочинку на схилах по Фестивальній алеї	0,2	1,1	2005		1,1						міський бюджет
22	Парк відпочинку на схилах Подільського узвозу	3,0	5,0	2010							5,0	міський бюджет, райбюджет, інші кошти
	Всього:	3,2	6,1			1,1					5,0	
	РАЗОМ:	733,80	250,6			5,2	10,8	19,1	38,2	52,4	54,6	70,3

Розподіл загальної вартості:

- за рахунок коштів міського бюджету	- 92,2 млн. грн.
- за рахунок коштів районних бюджетів	- 62,9 млн. грн.
- за рахунок інших коштів (кошти інвесторів, підприємств, організацій, орендна плата, відновлююча вартість і т. д.)	- 95,5 млн. грн.

* Вартісні показники визначені КО "Київзеленбуд".

Таблиця 17

Перелік озелених територій, що резервуються для розвитку мережі зелених насаджень загального користування на період після 2010 р.

N по експл.	Назва	Площа, га	Примітки
1	2	3	4
	Голосіївський район		
1.	Тепловодне господарство (Г'ятихатки)	91,0	
2.	Острів Великий	34,4	у складі парку "Прибережний" на ж. м. Позняки-західні (Дарницький район)
3.	Вул. Метрологічна	17,2	2 ділянки
4.	Горіхова плантація	8,7	
5.	Біля ур. Сіряково	69,8	
6.	Біля хут. Вільний	39,7	
7.	Біля села Чапаєвка	69,4	
8.	Ур. Бакаловщина	134,3	
	Разом:	464,5	
	Дарницький район		
9.	Біля Дарницького струмка на ж. м. Позняки-західні	25,2	у т. ч. 7,0 га - акваторія
10.	На ж. м. Осокорки-північні	10,7	
11.	На ж. м. Осокорки-центральні (оз. Небреж)	62,5	
12.	Біля оз. Тягле	45,0	
13.	Біля оз. Святище	62,7	
14.	На Рембазі	32,0	2 ділянки
15.	Вздовж скидного каналу	85,8	
16.	Біля оз. Заплавне	32,7	
17.	Вул. Колекторна	5,9	2 ділянки
	Разом:	362,5	
	Деснянський район		
18.	Ур. Кільнище	329,6	
19.	Вздовж технічних водойм по вул. Закревського	19,3	2 ділянки
20.	Вздовж затоки Доманя	84,0	
	Разом:	432,9	
	Дніпровський район		
21.	Вул. Каунаська	6,4	2 ділянки
22.	Набережна вздовж Русанівської протоки	34,2	2 ділянки
23.	Вул. Міста Шалетт	4,3	
	Разом:	44,9	
	Оболонський район		
24.	Вздовж затоки Верблюд	164,0	
25.	Вздовж оз. Опечень (вул. Полярна)	9,9	
26.	Вздовж оз. Опечень (вул. Лугова - вул. Дегтяренка)	9,2	
27.	Вздовж оз. Опечень (вул. Богатирська - вул. Добрининська)	3,3	
28.	Вздовж затоки Волковата	6,7	

29.	Вздовж р. Дніпро на північ від оз. Лукове	26,0	
30.	Біля оз. Редькіне	45,5	2 ділянки
	Разом:	264,6	
	Печерський район		
31.	Біля Звіринського кладовища	6,7	
32.	Вздовж вул. Кіквідзе	5,1	
	Разом:	11,8	
	Подільський район		
33.	Біля заводу шампанських вин	7,6	
34.	Вздовж просп. Правди	2,5	
35.	Просп. Правди - вул. Н. Ужвій	1,5	
	Разом:	11,6	
	Солом'янський район		
36.	Вул. Дежнева - вул. Саврасова	4,0	
37.	Вздовж Протасового Яру	1,5	
38.	Вул. Петра Радченка	1,0	
39.	Вул. Кіровоградська	3,0	
	Разом:	9,5	
	Шевченківський район		
40.	Вул. Ольжича	2,2	
41.	Вул. Кудрявська - пров. Косогірний	3,1	
42.	Кудрявський узвіз - пров. Косогірний	1,6	
43.	Вул. Б. Грінченка	0,3	
44.	Вул. Кузьминська	2,0	
	Разом:	9,2	
	Всього:	1611,5	

Захисні насадження навколо водоймищ є особливо цінними для відпочинку влітку і переваги при їх спеціалізації надаються водним видам спорту та відпочинку на воді.

Організація аквапарків, влаштування пляжних територій, близькість ґрунтових вод також вимагають особливих прийомів озеленення: це врахування орієнтації об'єктів за сторонами світу та рози вітрів; використання порід, що витримують підтоплення та високий рівень ґрунтових вод, закріплення берегової лінії, як правило, природними способами та ін. До таких об'єктів відносяться озера Вербне, Опечень, Вирлиця, Сонячне, Срібнокольське та ін.

Парки, сквери і бульвари, що створюються в нових сельбищних районах, продовжують тенденцію безперервності зелених насаджень і забезпечують їх мешканців насадженнями загального користування за нормою в зонах оптимальної доступності. В існуючих межах - це парки на Оболоні, Троєщині, Харківському масиві та Осокорках - Позняках; за існуючими межами (в нових проектних межах) - це насадження на майданчиках Вишгородському, Ходосівському, Гатне і Чайка.

Характерним для цих парків є те, що вони створюються, як правило, на непокритих насадженнями землях, тому тут є дуже важливим підбір порід, їх вік і густота посадки, як засобів швидкого та якісного надання парковим територіям ландшафтної привабливості та кондиційності.

Враховуючи сприятливі природно-кліматичні умови, розташування в центрі міста, а також зручні транспортні зв'язки, які поліпшаться з введенням нових мостових переходів, і лінії метрополітену, паркові та гідропаркові території набули важливого значення в організації масового відпочинку. Передбачається ландшафтна реконструкція і розвиток рекреаційної інфраструктури Дніпровських островів, створення водних, наземних і змішаних прогулянкових маршрутів, у т. ч. і для ознайомлення відвідувачів зі станом довкілля. Можливе створення стежин "Флора" і "Фауна" з елементами дендропарків і зоопарків, характерних для островів і заплавної території.

Водно-зелений діаметр збільшиться в нових проектних межах за рахунок островів Дикий, Княжий та ін., а також заплавної території в районі Гнідина-Вишеньки.

Визначені об'єми ландшафтно-реконструкції озелених територій, які передбачають формування мережі доріг, які б оптимізували потоки відпочиваючих, доповнення існуючих насаджень більш цінними породами з використанням різноманітних груп, композицій і солітерів та досягнення балансу відкритих, напіввідкритих і закритих просторів (табл. 18).

Збільшення площі лісових територій на 13982 га планується відповідно до Генерального плану Києва за рахунок включення на перспективу в межі міста лісів, що належать Бориспільському ДЛГ (Вишенківське лісництво), Вище-Дубечанському ДЛГ (Старосільське лісництво), Київському ДЛГ (Козинське лісництво) та Старопетрівському ЛДС (Старопетрівське і Петрівське лісництва) (табл. 19).

Загальна площа лісів становитиме разом із включеними в проектну межу - 48,6 тис. га.

Важливим елементом проектно-мережі озелених територій мають стати буферні паркові території, які так і не були реалізовані в минулому генплані, потреба в яких стала ще відчутнішою.

Створення таких парків за рахунок облаштування лісових територій дозволить підвищити комфортність проживання в прилеглих районах і сформувати нові зони масового відпочинку, а також одночасно зберегти від деградації лісопарки. Перетворення лісопарків у буферні парки передбачено на територіях, що прилягають до житлових масивів Лісовий, Воскресенка, Біличі, Виноградар, Мінський та ін. (табл. 20).

Додатковим ресурсом озеленення міста має бути перетворення спортивних комплексів і стадіонів у загальнодоступні спортивні парки міського та районного значення (табл. 21).

Таблиця 18

Перелік об'єктів, які підлягають ландшафтній реконструкції до 2010 року по адміністративним районам

Назва	Площа об'єкту, га	Орієнтов. вартість робіт*, млн. грн.	Термін прове- дення робіт (рік початку - рік закінч.)	Розподіл капіталовкладень по рокам, млн. грн.							Примітка
				2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Голосіївський район											
Парк "Диск"	2,56	2,08	2006 - 2007			1,0	1,08				райбюджет
Парк ім. М. Рильського	126,32	51,0	2003 - 2010	7,0	5,0	5,0	7,0	7,0	10,0	10,0	міський бюджет, інші кошти
Парк "Покал"	73,0	18,25	2006 - 2010			0,5	3,0	4,0	5,0	5,75	райбюджет
Парк біля ресторану "Вітряк"	8,07	3,0	2006 - 2008			1,0	1,0	1,0			- " -
Сквер по вул. Васильківській, 45-47	1,7	0,95	2006			0,95					- " -
Парк біля Совських ставок	25,0	7,5	2005 - 2008		0,5	1,0	3,0	3,0			міський бюджет, інші кошти
Сквер по вул. Жилианській	0,11	0,12	2009						0,12		райбюджет
Реконструкція та благоустрій території, прилеглої до парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва "Феофанія"	29,0	10,0	2004 - 2005	7,0	3,0						міський бюджет
Всього:	265,79	92,9		14,0	8,5	9,45	15,08	15,0	15,12	15,75	
Дарницький район											
Парк Партизанської Слави	111,97	21,6	2004 - 2008	3,9	4,0	4,0	4,0	3,6	5,7		міський бюджет, райбюджет
Парк біля будинку культури залізничників	4,10	1,4	2008					1,4			райбюджет
Парк "Привокзальний"	4,75	2,16	2007				2,16				- " -
Сквер "Привокзальний"	2,13	0,8	2009						0,8		- " -
Сквер біля залізничного вокзалу	0,67	0,48	2010							0,48	- " -
Всього:	123,62	26,44		3,9	4,0	4,0	6,16	7,1	0,8	0,48	
Деснянський район											
Парк Дружби Народів	125,00	18,5	2006 - 2012			0,5	3,0	5,0	5,0	5,0	райбюджет 100,2 га - II черга
Парк ДШК	13,92	3,0	2006 - 2008			1,0	1,0	1,0			райбюджет
Парк вздовж вул. Кіото	15,30	0,9	2006 - 2007			0,3	0,6				міський бюджет, райбюджет
Парк вздовж просп. Ватутіна	38,62	5,5	2006 - 2008			0,4	2,1	3,0			райбюджет
Сквер вздовж просп. Маяковського	2,26	0,8	2005 - 2006		0,4	0,4					- " -
Парк "Деснянський" на розі просп. Маяковського - вул. Ніколаєва	9,67	3,5	2006 - 2008			0,5	1,5	1,5			райбюджет, інші кошти
Сквер на розі вул. Драйзера - Бальзака	1,11	0,56	2006			0,56					райбюджет
Сквер біля Інституту гігієни	1,95	1,2	2007				1,2				райбюджет
Сквер на розі вул. Мілютенка і Шолом-Алейхема	2,74	0,9	2006 - 2008			0,2	0,4	0,3			- " -

Всього:	210,57	34,86			0,4	3,86	9,8	10,8	5,0	5,0	
Дніпровський район											
Гідропарк (Венеціанський острів)	181,72	35,0	2006 - 2014			0,8	4,0	4,0	12,0	14,2	міський бюджет, інші кошти
Парк "Перемога"	66,09	44,0	2004 - 2009	6,3	6,5	12,0	7,0	7,0	5,2		- " -
Парк "Труханів острів" (заг. площа - 508,0 га)	250,00	22,5	2005 - 2010		0,5	5,0	5,0	5,0	4,0	3,0	інші кошти (258,0 га - II черга)
Парк "Аврора"	7,91	3,0	2009 - 2010						1,5	1,5	райбюджет
Парк вздовж вул. Малишка	14,95	4,0	2006 - 2007			1,5	2,5				- " -
Бульвар Перова	2,17	1,0	2004 - 2006	0,1	0,4	0,5					міський бюджет
Всього:	522,84	109,5		6,4	7,4	19,8	18,5	16,0	22,7	18,7	
Оболонський район											
Парк біля оз. Вербне, у т. ч. акваторія - 16,2 га	31,75	12,4	2009 - 2010						5,2	7,2	райбюджет
Парк "Оболонь"	37,40	12,0	2005 - 2009		0,2	2,5	3,0	4,0	2,3		райбюджет, інші кошти
Сквер на площі Фрунзе	1,06	0,4	2004 - 2005	0,1	0,3						райбюджет
Парк "Пуща-Водиця"	11,73	7,32	2005 - 2007		0,32	3,5	3,5				міський бюджет, райбюджет
Сквер Дружби Народів	1,44	0,5	2004 - 2005	0,1	0,4						райбюджет
Сквер біля кінотеатру "Братислава"	2,08	1,12	2007				1,12				- " -
Сквер біля Суднобудівельного технікуму	0,94	0,8	2009 - 2010						0,4	0,4	- " -
Сквер по вул. Івашкевича	0,63	0,2	2004 - 2005	0,1	0,1						- " -
Всього:	87,03	34,74		0,3	1,32	6,0	7,62	4,0	7,9	7,6	
Печерський район											
Парк Аскольдова могила	20,51	11,0	2005 - 2009		0,6	2,5	2,5	2,5	2,9		міський бюджет
Парк Наводницький	13,82	4,8	2007 - 2008				0,3	4,5			- " -
Бульвар Лесі Українки	1,88	0,88	2004 - 2006	0,3	0,3	0,28					- " -
Сквер біля театру ім. Франка	0,28	1,0	2005 - 2006		0,5	0,5					інші кошти
Схили Дніпра	56,43	26,4	2006 - 2010			6,0	6,0	6,0	4,2	4,2	міський бюджет
Парк Вічної Слави	17,59	15,1	2005 - 2007		4,5	4,5	6,1				- " -
Парк біля Либідської площі	10,05	7,5	2008 - 2010					2,5	2,5	2,5	райбюджет
Всього:	120,56	66,68		0,3	5,9	13,78	14,9	15,5	9,6	6,7	
Подільський район											
Парк біля кінотеатру ім. Шевченка	4,44	1,9	2004 - 2006	0,1	0,8	1,0					міський бюджет
Парк "Березовий гай"	7,46	1,4	2005 - 2008		0,2		0,8	0,4			- " -
Парк "Кинь-Грусть"	8,50	1,5	2005 - 2006		0,3	1,2					райбюджет
Сквер "Петрівка"	0,86	0,64	2006			0,64					- " -
Сквер на пл. Червоної Пресні	0,89	0,72	2006			0,72					- " -
Схили Пейзажної алеї	2,74	1,5	2004 - 2008	0,1	0,2	0,4	0,4	0,4			- " -
Парк "Сирецький гай"	92,70	19,5	2007 - 2014				0,5	5,0	7,0	7,0	міський бюджет

Парк "Куренівський"	8,18	3,0	2004 - 2006	1,0	1,0	1,0					міський бюджет, райбюджет
2-й і 3-й сквери на Контрактовій площі	1,27	0,65	2004	0,65							- " -
Всього:	127,04	30,81		1,85	2,5	4,96	1,7	5,8	7,0	7,0	
Святошинський район											
Парк ім. Потапова	5,07	2,8	2006 - 2007			1,4	1,4				райбюджет
Парк "Юність"	6,44	5,68	2004 - 2009	0,3	1,0	1,0	1,0	1,0	1,38		міський бюджет, райбюджет
Парк Інтернаціональний	7,25	2,5	2008 - 2009					1,5	1,0		інші кошти
Сквер на розі вул. Г. Барського та вул. Симиренка	0,80	0,8	2009						0,8		- " -
Сквер біля озера на Південній Борщагівці	4,00	0,64	2010							0,64	райбюджет
Парк ім. Ф. Пушиної	3,69	1,6	2008					1,6			- " -
Всього:	27,25	14,02		0,3	1,0	2,4	2,4	4,1	3,18	0,64	
Солом'янський район											
Парк Солом'янський	32,28	15,0	2008 - 2010					5,0	5,0	5,0	міський бюджет
Бульвар І. Лепсе	9,98	1,0	2004 - 2007	0,1	0,3	0,3	0,3				- " -
Сквер біля кінотеатру "Тампере"	4,28	1,85	2007 - 2008				0,85	1,0			інші кошти
Сквер по вул. Народного Ополчення	2,10	0,85	2008					0,85			- " -
Парк "Відрадний"	25,92	10,0	2006 - 2010			0,2	3,0	3,0	3,0	0,8	міський бюджет
Сквер по вул. Мартиросяна	1,17	0,7	2006			0,7					райбюджет
Парк Протасів Яр	10,08	7,0	2005 - 2008		1,0	2,0	2,0	2,0			- " -
Парк Юність	4,27	2,5	2006 - 2007			1,0	1,5				міський бюджет
Парк КПІ	13,50	11,0	2004 - 2008	1,0	2,5	2,5	2,5	2,5			міський бюджет, інші кошти
Сквер біля районного Палацу школярів	0,57	0,48	2004 - 2006	0,1	0,1	0,28					райбюджет
Парк ім. Островського	4,11	2,0	2008					2,0			- " -
Всього:	108,26	52,38		1,2	3,9	6,98	10,15	16,35	8,0	5,8	
Шевченківський район											
Парк Володимирська гірка	10,80	13,8	2004 - 2005	8,8	5,0						міський бюджет
Парк ім. Пушкіна	19,70	5,5	2005 - 2007		0,5	2,5	2,5				райбюджет, інші кошти
Парк "Нивки"	63,41	25,0	2004 - 2010	0,8	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,2	міський бюджет
Меморіальний парк "Бабин Яр"	8,10	3,2	2005 - 2006		0,6	2,6					- " -
Сквер біля Будинку урочистих подій	2,35	2,6	2004 - 2006	0,2	0,8	1,6					інші кошти
Парк "Сирецький гай"	82,90	35,0	2005 - 2010		0,32	0,6	5,5	8,0	9,92	10,66	міський бюджет, інші кошти

Всього:	187,26	85,1		9,8	11,22	11,3	12,0	12,0	13,92	14,86	
РАЗОМ:	1780,22	547,43		38,05	46,14	82,53	98,31	106,65	93,22	82,53	

Розподіл загальної вартості:

- за рахунок коштів міського бюджету - **284,5** млн. грн.
- за рахунок коштів районних бюджетів - **139,5** млн. грн.
- за рахунок інших коштів (кошти інвесторів, підприємств, організацій, орендна плата, відновлююча вартість і т. д.) - **123,43** млн. грн.

* Вартісні показники визначені КО "Київзеленбуд".

Таблиця 19

Перелік лісових територій, що мають бути включені додатково до проектних меж міста

Землекористувачі	Площа, га
Бориспільське ДЛГ	
Вишенківське лісництво	4305,0
<i>Разом:</i>	<i>4305,0</i>
Вище-Дубечанське ДЛГ	
Старосільське лісництво	202,0
<i>Разом:</i>	<i>202,0</i>
Київське ДЛГ	
Козинське лісництво	3376,0
<i>Разом:</i>	<i>3376,0</i>
Старопетрівська ЛДС	
Старопетрівське лісництво	1025,0
Петрівське лісництво	5074,0
<i>Разом:</i>	<i>6099,0</i>
Всього:	13982,0

Озеленення житлових мікрорайонів є найбільш наближеним до населення, а його якість підвищує комфортність проживання. Мережа озелених територій мікрорайонів включає в себе озеленені ділянки біля житлових будинків, шкіл і дитячих закладів, закладів і підприємств обслуговування.

При формуванні нових житлових районів максимально використовуються особливості рельєфу, елементів ландшафту, характер забудови та місце розташування житлових масивів. В середньому озеленені території на житлових масивах становлять до 45 % від загальної їх території.

Вдвозж вулиць і транспортних магістралей передбачається в середньому 30 % озеленення, а на розв'язках - 35 - 40 %, що становить 444,3 га (табл. 22). Озеленення промислових і складських територій прийнято, в середньому, до 20 %, що становитиме біля 240 га.

Запроектовані обсяги робіт із створення нових об'єктів зеленого будівництва та обсягів ландшафтної реконструкції вимагають великої кількості посадкового матеріалу деревно-чагарникових порід, квіткових рослин і газонних трав, від яких залежить якість та ефективність проведення робіт.

Таблиця 20

Перелік буферних парків, які будуть створені на базі лісопаркових насаджень до 2010 р.

N по експлік.	Назва	Площа, га	Орієнтов. вартість робіт*, млн. грн.	Термін провед. робіт (рік почат., рік закінч.)	Розподіл капіталовкладень по рокам, млн. грн.							Примітки
					2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Голосіївський район											
1	Буферний парк відпочинку "Голосіївська балка" в ур. "Голосіївський ліс" (ЛПГ "Конча-Заспа", Голосіївське лісництво, кв. 3, 5, 6, 7)	152,0	5,0	2008 - 2010					1,0	2,0	2,0	міський бюджет

2	Буферний парк "Урочище Володарське" (Боярська ЛДС, Хотівське лісництво, кв. 31)	41,0	1,7	2004 - 2010	0,3	0,5	0,5	0,4				міський бюджет
	Разом:	193,00	6,7		0,3	0,5	0,5	0,4	1,0	2,0	2,0	
	Дарницький район											
3	ПКіВ Партизанської Слави (Дарницьке ЛПГ, Микільське лісництво, кв. 50, 51, 52)	114,0	10,0	2004 - 2010	3,0	3,0	2,0	0,5	0,5	0,5	0,5	міськ. бюдж., інші кошти (II черга парку)
	Разом:	114,0	10,0		3,0	3,0	2,0	0,5	0,5	0,5	0,5	
	Деснянський район											
4	ПКіВ "Дружби народів" (Дарницьке ЛПГ, Дніпровське лісництво, кв. 59 - 64)	217,0	5,0	2004 - 2010	0,1	0,3	0,5	1,0	1,0	1,0	1,1	інші кошти (II черга парку)
5	ПКіВ "Перемога" (Дарницьке ЛПГ, Дніпровське лісництво, кв. 40, 47)	63,0	21,0	2004 - 2010	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	міськбюджет, райбюджет, інші кошти (III черга парку)
6	Буферний парк відпочинку "Здоров'я" (Дарницьке ЛПГ, Дніпровське лісництво, кв. 53, 55, 57, 58)	105,0	5,0	2009 - 2010						2,5	2,5	міський бюджет, райбюджет
	Разом:	385,0	31,0		3,1	3,3	3,5	4,0	4,0	6,5	6,6	
	Дніпровський район											
7	ПКіВ "Перемога" (Дарницьке ЛПГ, Дніпровське лісництво, кв. 46)	32,0	3,5	2006			3,5					міськ. бюдж. (II черга парку)
8	Буферний парк по вул. Олекси Довбуша (Дарницьке ЛПГ, Дніпровське лісництво, кв. 32, відділи 9 - 14)	7,0	2,4	2008					2,4			міський бюджет
	Разом:	39,0	5,9				3,5		2,4			
	Оболонський район											
9	Буферний парк загальнокурортної зони відпочинку курорту "Пуща-Водиця" (Святошинське ЛПГ, Пуща-Водицьке лісництво, кв. 5, 13 - 16, 27 - 29, 45 - 47, 64, 81, 97, 98; Київське лісництво, кв. 4, кв. 34 (південна частина))	301,0	10,0	2004 - 2010	1,0	1,0	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	міський бюджет
10	ПКіВ "Пуща-Водиця" (Святошинське ЛПГ, Київське лісництво, кв. 17, 34; частково кв. 6, 11)	66,0	6,0	2005 - 2010		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	міський бюджет (II черга парку)
	Разом:	367,0	16,0		1,0	2,0	2,0	3,0	3,0	3,0	2,0	
	Подільський район											
11	Буферний парк відпочинку "Виноградар" (Святошинське ЛПГ, Пуща-Водицьке лісництво, кв. 140 - 143, частково 128 - 131)	140,0	5,8	2004 - 2010	0,3	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	міський бюджет

	Разом:	140,0	5,8		0,3	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	
	Святошинський район											
12	Буферний парк відпочинку "Біличі" (Святошинське ЛПГ, Святошинське лісництво, кв. 60 - 62, 71, 76)	131,0	7,5	2004 - 2010	0,3	0,3	1,0	1,0	1,0	1,5	2,4	міський бюджет
13	Буферний парк відпочинку "Святошин" (Святошинське ЛПГ, Святошинське лісництво, кв. 140, 141, 114)	46,0	6,2	2004 - 2010	0,3	0,3	0,3	0,8	1,5	1,5	1,5	міський бюджет
	Разом:	177,0	13,7		0,6	0,6	1,3	1,8	2,5	3,0	3,9	
	Всього:	1415,0	89,1		8,3	9,9	13,8	10,7	14,4	16,0	16,0	

Розподіл загальної вартості:

- за рахунок коштів міського бюджету **- 58,2** млн. грн.
- за рахунок коштів районних бюджетів **- 12,0** млн. грн.
- за рахунок інших коштів (кошти інвесторів, підприємств, організацій, орендна плата, відновлююча вартість і т. д.) **- 18,9** млн. грн.

* Вартісні показники визначені КО "Київзеленбуд".

Таблиця 21

Перелік спортивних парків

N по експл.	Назва	Площа, га	Адреса
1	2	3	4
	Голосіївський район		
1	Льодовий стадіон і крита спортивна арена	17,2	просп. Акад. Глушкова, 9
2	Київський державний іподром	38,6	просп. Акад. Глушкова, 10
3	СК ДЮСШ N 15	2,6	вул. Якубовського, 7-а
	Разом:	58,4	
	Дарницький район		
4	"Схід" ВО "Київський радіозавод"	4,7	вул. Привокзальна, 12
	Разом:	4,7	
	Дніпровський район		
5	СК "Локомотив" ДВРЗ	3,0	вул. Алма-Атинська
	Разом:	3,0	
	Оболонський район		
6	Стадіон біля оз. Біле	2,6	
	Разом:	2,6	
	Печерський район		
7	НСК "Олімпійський"	36,5	вул. Червоноармійська, 55
8	"Динамо" ЗАТ ФК "Динамо"	7,6	вул. Грушевського, 3
9	"Арсенал" ВО "Завод Арсенал"	3,7	вул. Грушевського, 34/1
	Разом:	47,8	
	Подільський район		
10	"Спартак" Федерації профспілок	3,5	вул. Фрунзе, 105
	Разом:	3,5	
	Святошинський район		
11	ЗАТ "Наука-спорт"	6,5	просп. Вернадського, 32
12	СК "Темп" Київського заводу "Авіант", "Антей" АНТК ім. Антонова	6,0	вул. Ген. Вітрука, 10 вул. Ген. Вітрука, 8-а
13	СК "Олімп" БАТ "Веркон"	3,0	вул. Кулібіна, 11
14	СК "АТЕК"	3,5	вул. Чистяківська, 20
	Разом:	19,0	
	Солом'янський район		
15	СК "Меридіан" АТ "Меридіан"	1,8	вул. Героїв Севастополя, 11-в + 6

16	СК "Металіст" АТ "Київтрактородеталь"	3,5	вул. Каблукова, 26
17	ФК ЦСКА	3,7	Повітрофлотський просп., 4
18	"Локомотив" ДФСК "Локомотив"	1,8	просп. Стадіонний, 10/2
19	"Політ" ДП "Завод 410 цивільної авіації"	1,9	Повітрофлотський просп., 80
	Разом:	12,7	
	Шевченківський район		
20	Велотрек "Авангард"	1,2	вул. Б. Хмельницького, 58
21	"Старт" заводу автоматики ім. Петровського	5,3	вул. Шолуденка, 28/4
22	ВАТ "Більшовик"	3,5	просп. Перемоги, 62
23	"Піонер" СДЮШОР N 6	2,9	вул. Туполева, 22-д
	Разом:	12,9	
	Всього:	164,6	

6. Території і об'єкти природно-заповідного фонду

Надання територіям і об'єктам природоохоронного статусу здійснюється за рішеннями місцевих Рад народних депутатів - для об'єктів місцевого значення, центральних державних органів України - для об'єктів загальнодержавного значення.

Загальний перелік наявних територій об'єктів природно-заповідного фонду наведений в табл. 23 з урахуванням попереднього уточнення фактичних меж і площ окремих об'єктів.

Таблиця 22

Вуличні насадження, що підлягають ремонту та реконструкції до 2010 року

Назва	Площа, га	Орієнтов. вартість робіт*, тис. грн.	Термін	Розподіл капіталовкладень по роках							Кількість дерев
				2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Голосіївський район											
Вул. Саксаганського	1,15	130,0	2004 - 2005	50,0	80,0						30
Вул. Жилианська	0,05	36,5	2005						36,5		30
Вул. Володимирська	0,45	74,0	2004	74,0							30
Вул. Микільсько-Ботанічна	0,44	16,5	2005		16,5						5
Вул. Горького	0,56	96,0	2006			96,0					45
Вул. Червоноармійська	0,42	90,0	2006 - 2008			30,0	30,0	30,0			50
Вул. Толстого	0,57	65,0	2007				65,0				15
Вул. Боженка	0,57	53,5	2007					53,5			20
Вул. Ковпака	0,1	33,0	2007				33,0				
Просп. 40-річчя Жовтня	0,85	77,5	2004 - 2008	15,0	15,0	15,0	15,0	17,5			50
Вул. Тельмана	0,4	58,0	2008					58,0			10
Вул. Васильківська	3,11	85,0	2004 - 2007	21,0	21,0	21,0	22,0				50
Вул. Стельмаха	0,03	11,5	2009						11,5		5
Вул. Малокитаївська	0,09	30,5	2009						30,5		10
Вул. Китаївська	0,35	41,5	2010							41,5	5
Вул. Козацька	0,27	62,5	2010							62,5	15
Вул. Грабовського	0,3	42,5	2010							42,5	5
Всього:	9,16	1003,5		160,0	132,5	162,0	165,0	159,0	78,5	146,5	375
Дарницький район											
Вул. Вірменська	0,13	40,5	2010							40,5	10
Вул. Горлівська	0,12	50,0	2010							50,0	25
Вул. Славгородська	0,23	81,5	2010							81,5	30
Вул. Привокзальна	0,05	32,5	2009						32,5		25
Вул. Абая Кунанбаєва	0,08	92,0	2009						92,0		90
Вул. Грузинська	0,23	61,5	2008					61,5			5
Вул. Крупської	0,22	63,0	2004	63,0							10
Вул. Сормовська	0,27	91,5	2004	91,5							30
Вул. Російська	0,89	124,0	2004	124,0							40
Вул. Заслонова	0,27	99,5	2005		99,5						40

Вул. Наводницька	0,75	223,5	2005		223,5						45
Вул. Руднєва	0,32	92,0	2005		92,0						15
Вул. Ілліча	0,5	161,0	2006			161,0					45
Вул. Сімферопольська	0,45	128,5	2006			128,5					20
Вул. Ялтинська	0,1	57,0	2006			57,0					40
Вул. Севастопольська	0,61	176,5	2008					176,5			30
Вул. Санаторна	0,34	101,0	2007				101,0				20
Вул. Вереснева	0,23	77,5	2007				77,5				25
Вул. Волгодонська	0,48	132,0	2007				132,00				15
Всього:	6,27	1885,0		278,5	415,0	346,5	310,5	238,0	124,5	172,0	565
Деснянський район											
Вул. Волкова	2,8	41,5	2009						41,5		30
Вул. Жукова	2,87	45,5	2007				45,5				35
Вул. Кіото	0,28	36,5	2004	36,5							30
Вул. Мілютенка	1,26	56,0	2010							56,0	45
Вул. Ш.-Алейхема	1,66	56,0	2010							56,0	45
Вул. Курчатова	1,9	125,0	2005 - 2008		65,0			60,0			газон
Вул. Матеюка	0,4	34,0	2004	34,0							30
Вул. Вискозна	0,04	17,0	2010							17,0	15
Просп. Ватутіна	10,67	42,0	2004	42,0							40
Вул. Бальзака	18,0	160,0	2005 - 2006		80,0	80,0					200 (без газона)
Вул. Милославська	1,6	240,0	2007 - 2009				40,0	80,0	120,0		300 (без газона)
Вул. Радунська	1,15	160,0	2006 - 2007			80,0	80,0				200 (без газона)
Вул. Данькевича	5,05	240,0	2006 - 2008			80,0	80,0	80,0			300
Транспортні розв'язки	1,2	130,0	2004 - 2005	65,0	65,0						газон, кущі, квітники
Вул. с. Троєщина	2,3	164,0	2009 - 2010						82,0	82,0	80
Вул. с. Биківня	1,5	48,0	2004 - 2005	24,0	24,0						50
Всього:	52,88	1595,5		201,5	234,0	240,0	245,5	220,0	243,5	211,0	1400
Дніпровський район											
Вул. Алма-Атинська	1,5	145,0	2004	145,0							25
Вул. Празька	0,32	88,0	2004	88,0							10
Вул. Гагаріна	0,18	85,0	2004	85,0							50
Вул. Сергієнка	0,01	38,5	2004	38,5							45
Просп. Миру	0,06	43,0	2005		43,0						35
Вул. Березнева	0,45	136,5	2005		136,5						30
Вул. Тампере	0,29	149,3	2005		149,3						96
Вул. Червоноткацька	0,2	70,0	2006			70,0					25
Просп. Возз'єднання	4,73	262,5	2006			262,5					100
Вул. Краківська	0,35	131,5	2006			131,5					55
Вул. Попудренка	0,19	67,5	2007				67,5				25
Вул. Бажова	0,13	52,5	2007				52,5				25
Вул. Лебедєва	0,08	41,6	2007				41,6				27
Вул. Мініна	0,18	61,0	2007				61,0				20
Броварський проспект	1,25	344,0	2007 - 2008				172,0	172,0			40
Вул. Вільде	0,09	26,5	2008					26,5			5
Вул. Пухівська	0,03	11,5	2008					11,5			5
Вул. Кибальчича	0,8	103,0	2008					103,0			31
Вул. Микитенка	0,5	78,0	2008					78,0			35
Вул. П. Запорожця	0,14	63,0	2010							63,0	32
Вул. Стальського	0,46	72,8	2009						72,8		41
Вул. Луначарського	3,4	129,6	2009						129,6		37
Русанівська наб.	1,4	173,0	2009						173,0		60
Вул. Ентузіастів	1,7	163,0	2010							163,0	40
Вул. Березняківська	5,4	161,0	2010							161,0	45

Всього:	29,84	2697,3		356,5	328,8	464,0	394,6	391,0	375,4	387,0	1164
Оболонський район											
Вул. Північна	3,8	128,0	2006			128,0					35
Вул. Героїв Дніпра	1,8	149,0	2006			149,0					30
Вул. Мате Залки	5,8	120,0	2006			120,0					25
Вул. Вишгородська	2,45	320,0	2004	320,0							495
Просп. Оболонський	2,2	330,0	2005		330,0						180
Вул. Г. Сталінграда	0,8	150,0	2004 - 2005	75,0	75,0						105
Вул. Івашкевича	0,6	180,0	2007				180,0				40
Мінський проспект	9,82	221,6	2007				221,6				27
Вул. Тимошенка	3,4	124,0	2009						124,0		55
Вул. Зої Гайдай	1,4	128,0	2008					128,0			35
Вул. Полярна	5,33	101,7	2008					101,7			24
Вул. Богатирська	62,8	481,0	2009 - 2010						180,0	301,0	195
Вул. с. Пуща-Водиця	28,7	868,0	2004 - 2010	124,0	124,0	124,0	124,0	124,0	124,0	124,0	390
Всього:	125,3	3301,3		519,0	529,0	521,0	525,6	353,7	428,0	425,0	1636,0
Печерський район											
Вул. Інститутська	3,5	30,9	2004	30,9							23
Вул. Шовковична	5,7	28,5	2004	28,5							20
Вул. Садова	0,8	28,0	2004	28,0							10
Пров. Чекістів	0,9	20,5	2004	20,5							10
Паркова алея	1,3	59,2	2009						59,2		14
Петрівська алея	0,8	34,8	2009						34,8		6
Вул. Грушевського	1,1	22,1	2004	22,1							12
Вул. Липська	1,2	28,0	2005		28,0						10
Пров. Липський	0,5	25,6	2005		25,6						7
Вул. П. Орлика	1,3	25,6	2005		25,6						7
Пров. Виноградний	0,8	28,0	2005		28,0						10
Вул. Богомольця	1,1	36,4	2005		26,4						8
Пров. Кріпосний	2,9	25,6	2006			25,6					7
Кловський узвіз	3,8; 38,0	2005		38,0							10
Паркова дорога	3,2	129,0	2010							129,0	16
Пров. Лаврський	2,6	24,0	2006			24,0					5
Вул. Кутузова	2,9	29,0	2006			29,0					5
Вул. Гусовського	2,5	27,4	2005		27,4						3
Вул. Лейпцігська	4,6	31,2	2008					31,2			14
Пров. Кутузова	2,8	26,4	2007				26,4				8
Вул. П. Мирного	4,6	31,2	2006			31,2					14
Вул. Суворова	2,8	149,0	2007				149,0				30
Вул. Різницька	1,7	35,3	2008					35,3			16
Вул. Московська	12,0	58,3	2006			58,3					26
Вул. Січневого повст.	14,0	59,0	2008					59,0			30
Вул. Панфіловців	0,3	39,3	2008					39,3			21
Вул. Підвисоцького	5,1	54,0	2006			54,0					30
Вул. Саперне поле	0,09	18,6	2008					18,6			25
Вул. Філатова	0,3	68,1	2009						68,1		12
Вул. Тверська	0,06	60,6	2009						60,6		57
Вул. Щорса	0,4	88,4	2004	88,4							73
Вул. Катерини Білокур	0,5	73,6	2010							73,6	67
Всього:	86,15	1423,6		218,4	199,0	222,1	175,4	183,4	222,7	202,6	606
Подільський район											
Вул. Заводська	0,1	29,0	2008					29,0			5
Вул. Копилівська	0,25	73,5	2008					73,5			45
Вул. Петропавлівська	0,2	71,6	2008					71,6			27
Вул. В. Хвойки	0,25	57,5	2009						57,5		25
Пров. Цукровий	0,01	6,5	2010							6,5	5
Вул. Рилєєва	0,04	30,0	2009						30,0		25

Вул. Сирецька	2,5	80,0	2004 - 2005	40,0	40,0						75
Вул. Фрунзе	0,23	62,5	2004 - 2005	31,5	31,0						50
Вул. Білицька	1,95	89,0	2004 - 2005	45,0	44,0						80
Вул. Галицька	0,01	74,5	2006			74,5					90
Вул. Бестужева	0,01	7,3	2007				7,3				6
Пров. Мильний	0,01	24,1	2009						24,1		27
Вул. Щекавицька	0,05	16,5	2007				16,5				5
Вул. Юрківська	0,02	82,6	2006			82,6					97
Вул. Почайнинська	0,05	53,3	2007				53,3				51
Вул. Андріївська	0,02	21,0	2004	21,0							20
Вул. Оленівська	0,01	6,5	2004		6,5						5
Вул. Боричів Тік	0,5	16,5	2005		16,5						5
Вул. Н. Вал	0,01	10,5	2007				10,5				10
Вул. В. Вал	0,01	8,1	2007				8,1				7
Вул. Борисоглібська	0,01	10,5	2010							10,5	10
Вул. Братська	0,01	10,5	2010							10,5	10
Вул. Спаська	0,02	8,9	2010							8,9	8
Вул. Костянтинівська	0,04	34,8	2007				34,8				31
Вул. Межигірська	0,02	70,8	2009 - 2010						35,4	35,4	76
Вул. Оболонська	0,03	47,5	2010							47,5	50
Всього:	6,36	1003,5		137,5	138,0	157,1	130,5	174,1	147,0	119,3	850
Святошинський район											
Велика Кільцева	22,0	50,0	2004	50,0							25
Вул. Зодчих	7,6	54,0	2004	54,0							30
Вул. Сосніних	0,93	38,5	2004	38,5							20
Вул. Барського	0,62	36,0	2005		36,0						20
Вул. Булгакова	1,25	49,0	2005		49,0						30
Вул. Л.-Вольгемут	0,04	13,2	2005		13,2						4
Вул. Потапова	0,27	14,1	2005		14,1						2
Вул. Жмеринська	5,27	84,4	2005 - 2006		42,4	42,0					43
Вул. Героїв Космосу	1,04	26,0	2006			26,0					10
Вул. Гната Юри	0,02	21,0	2006			21,0					10
Вул. Мальовнича	0,36	32,5	2006			32,5					25
Вул. Ірпінська	0,26	40,0	2007				40,0				25
Вул. Горбачова	0,28	34,0	2007				34,0				15
Вул. Дружківська	0,4	41,0	2007				41,0				20
Вул. Кулібіна	0,4	33,0	2007				33,0				10
Вул. Чистяківська	0,5	45,0	2008					45,0			20
Вул. Львівська	1,65	18,1	2008					18,1			7
Вул. Крамського	0,53	20,5	2008					20,5			15
Вул. Святошинська	1,6	11,5	2008					11,5			5
Вул. Бударіна	0,2	18,6	2008					18,6			17
Вул. Вітрука	0,87	42,1	2008					42,1			37
Вул. Службова	5,84	51,0	2009						51,0		45
Просп. Ак. Палладіна	3,2	32,0	2009						32,0		15
Вул. Уборевича	0,46	25,5	2009						25,5		10
Пров. Приладний	1,6	46,1	2009						46,1		42
Пров. Таращанський	0,04	20,4	2010							20,4	13
Вул. Чорнобильська	1,1	38,6	2010							38,6	17
Вул. Наумова	2,6	17,3	2010							17,3	6
Вул. Булаховського	5,53	39,4	2010							39,4	18
Всього:	66,46	992,8		142,5	154,7	121,5	148,0	155,8	154,6	115,7	556
Солом'янський район											
Просп. Відрадний	0,06	39,0	2004	39,0							30
Вул. Ніжинська	0,13	27,8	2004	27,8							16
Просп. Перемоги	1,86	85,5	2004 - 2005	43,0	42,5						60

Вул. Смоленська	0,3	34,5	2005		34,5						15
Вул. Виборзька	1,53	23,0	2005		23,0						10
Вул. Металістів	0,94	45,0	2005 - 2006		25,0	20,0					14
Вул. Шутова	0,3	16,5	2006			16,5					5
Пров. Політехнічний	0,07	17,3	2006			17,3					6
Пров. Ковальський	0,05	14,0	2006			14,0					5
Вул. Польова	0,3	22,3	2006			22,3					6
Вул. Залізнична	0,76	17,4	2006			17,4					3
Вул. Шутова	0,3	21,4	2007				21,4				8
Вул. Гарматна	0,16	23,0	2007				23,0				10
Вул. Виборзька	1,4	43,4	2007				43,4				23
Вул. Василенка	2,7	15,6	2007				15,6				7
Просп. Комарова	0,7	25,9	2007				25,9				23
Вул. Машинобудівна	0,63	24,6	2008					24,6			12
Просп. Відрадиний	1,41	33,0	2008					33,0			10
Вул. Патріотів	1,26	32,0	2008					32,0			15
Вул. Черновицька	0,2	14,0	2008					14,0			5
Вул. Чернишевського	0,7	27,6	2008					27,6			22
Вул. Шепелева	0,12	22,0	2009					22,0			15
Вул. Пост-Волинська	0,8	18,8	2009					18,8			11
Вул. Бакуніна	0,23	14,8	2009					14,8			6
Вул. Солом'янська	4,9	45,8	2009					45,8			26
Вул. Газова	0,4	18,8	2010						18,8		11
Вул. Паустовського	1,24	13,2	2010						13,2		4
Вул. Кар'єрна	0,4	9,0	2010						9,0		5
Вул. Ново-Постова	1,14	11,5	2010						11,5		5
Вул. Планерна	0,4	14,8	2010						14,8		6
Вул. Одеська	0,7	10,7	2010						10,7		4
Вул. Знаменська	0,5	7,4	2010						7,4		3
Вул. Постова	0,6	9,0	2010						9,0		5
Всього:	27,19	798,6		109,8	125,0	107,5	129,3	131,2	101,4	94,4	406
Шевченківський район											
Вул. Толстого	0,8	15,6	2004	15,6							7
Вул. Саксаганського	0,8	18,0	2004	18,0							10
Вул. Комінтерну	0,56	25,4	2004	25,4							13
Вул. Жилианська	0,68	36,4	2004	26,4							8
Вул. Пушкінська	1,4	10,6	2004	10,6							7
Вул. Терещенківська	0,77	10,0	2004	10,0							6
Вул. Б. Хмельницького	1,88	8,0	2004	8,0							5
Вул. Прорізна	0,62	10,0	2004	10,0							10
Вул. Софіївська	0,6	10,0	2004	10,0							10
Вул. Грінченка	0,34	5,2	2004	5,2							4
Вул. Гоголівська	0,69	13,0	2005		13,0						10
Вул. Тургенєвська	1,04	28,4	2005		28,4						23
Вул. О. Гончара	0,77	33,2	2005		33,2						29
Вул. Михайлівська	0,4	4,0	2005		4,0						5
Вул. Трьохсвятительська	0,54	11,4	2005		11,4						8
Вул. Хрещатик	1,14	45,0	2005		45,0						25
Вул. Артема	2,0	57,5	2006			57,5					25
Вул. Воровського	0,64	45,0	2006			45,0					10
Вул. Бехтерівська	0,14	16,4	2006			16,4					7
Вул. Некрасівська	0,18	7,4	2006			7,4					3
Вул. Павлівська	0,5	16,4	2006			16,4					7
Вул. Дмитрівська	0,58	12,4	2007				12,4				3
Вул. Полтавська	0,44	6,4	2007				6,4				3
Вул. Ю. Коцюбинського	0,71	14,8	2007				14,8				6
Вул. Герцена	0,04	15,6	2007				15,6				7
Вул. Половецька	0,24	14,8	2007				14,8				6

Вул. Пугачова	0,26	16,4	2007				16,4				8
Вул. Татарська	0,54	14,0	2007				14,0				5
Вул. Багговутівська	0,47	16,5	2007				16,5				7
Вул. Вавілових	0,37	14,8	2007				14,8				6
Вул. Дорогожицька	7,5	31,4	2008					31,4			8
Вул. Златоустівська	0,42	14,0	2008					14,0			5
Вул. Ісаакяна	0,12	6,4	2008					6,4			3
Вул. Шолуденка	0,30	18,0	2008					18,0			10
Вул. Коперніка	0,14	11,5	2008					11,5			5
Вул. Д.-Запольського	0,3	21,3	2008					21,3			11
Вул. та пров. Баймана	0,72	33,4	2008					33,4			23
Вул. Гончарова	0,36	15,6	2008					15,6			7
Вул. Естонська	0,73	34,0	2009						34,0		30
Вул. Магістральна	0,15	21,2	2009						21,2		14
Вул. В. Піка	0,92	52,2	2009						52,2		34
Вул. Толбухіна	0,29	42,8	2009						42,8		41
Вул. Черняхівського	0,5	19,6	2010							19,6	12
Вул. Щербакова	2,14	115,1	2010							115,1	97
Всього:	34,73	979,1		139,2	135,0	142,7	125,7	151,6	150,2	134,7	583
РАЗОМ:	444,34	15680,2		2262,9	2391,0	2484,4	2350,1	2157,8	2025,8	2008,2	8141,0

* Вартісні показники визначені КО "Київзеленбуд".

Разом з тим постає завдання проведення нової інвентаризації, планувального та правового закріплення території природно-заповідного фонду Києва з урахуванням вимог формування та розвитку рекреаційного середовища, а також приведення класифікації і природоохоронного режиму територій у відповідності до положень Законів "Про природно-заповідний фонд України", "Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 - 2015 рр." та постанови Кабміну України від 25.08.2004 р. N 1094 "Про затвердження Порядку розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного значення".

Як першочерговий захід необхідно підвищити статус більшості парків-пам'яток садово-паркового мистецтва і передбачити додаткове фінансування об'єктів (для об'єктів загальнодержавного значення з державного бюджету, для об'єктів місцевого значення - з місцевих бюджетів).

Одним із перших парків Києва був Царський сад, проект створення якого був розроблений у 1748 - 1750 рр. Цей парк займав територію, на якій зараз знаходяться Хрещатий парк (колишня назва - Купецький парк, виник у 1910 р. після того, як була прокладена Петрівська алея, яка відділила його від решти території Царського саду; в радянські часи мав назву Піонерського парку), стадіон "Динамо" та Міський сад (перша назва - Царський сад, у радянські часи називався Першотравневим парком). Звичайно, що побудова стадіону "Динамо" зменшила площу старовинного парку, порушила його планувальну структуру. Але слід пам'ятати, що парків такого віку в Україні одиниці, що в усіх країнах такі об'єкти реставруються, підтримуються, охороняються і перетворюються в одні з головних визначних місць, які відвідують туристи. Тому слід надати статус об'єкта загальнодержавного значення Хрещатому парку та Міському саду. Реконструкція Хрещатого парку та Міського саду, проведена у 2003 р., сприяє прийняттю такого рішення. Важливо, щоб ці та подібні до них об'єкти реконструювали з дотриманням вимог реставрації старовинних парків.

Таблиця 23

Перелік територій і об'єктів природно-заповідного фонду

N п/п	Назва об'єкта	Площа, га	Місцерозташування	Рішення щодо створення чи оголошення
1	2	3	4	5
ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ				
Заказники				
1.	Лісники	1110,2	ЛПГ "Конча-Заспа", Конча-Заспівське лісництво, кв. 2 - 15, 17 - 19, 21, 23 - 25, 28, 29	Постанова Ради Міністрів УРСР від 25.08.89 N 223
Пам'ятники природи				
2.	Романівське болото	30,0	Святошинське ЛПГ, Святошинське лісництво, кв. 1	Постанова Ради Міністрів УРСР від 26.03.79 N 143
Ботанічні сади				
3.	Центральний ботанічний сад ім. М. Гришка НАН України	130,5	вул. Тимірязєвська, 1	Постанова Ради Міністрів УРСР від 22.07.83 N 311
4.	Ботанічний сад ім. Акад. Фоміна	21,2	вул. Комінтерну, 1	Постанова Ради Міністрів УРСР від 22.07.83 N 311
5.	Ботанічний сад Національного аграрного університету	47,5	вул. Героїв Оборони	Постанова Ради Міністрів УРСР від 13.02.89 N 53
Дендрологічні парки				
6.	Сирецький	5,6	вул. Тираспільська, 43; агрофірма "Квіти України"	Постанова Ради Міністрів УРСР від 22.07.83 N 311
Зоопарки				

7.	Київський	34,1	просп. Перемоги, 32	Постанова Ради Міністрів УРСР від 22.07.83 N 311
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва				
8.	Володимирська гірка	10,8	Михайлівська площа	Постанова Ради Міністрів УРСР
9.	Маріїнський парк	10,7	вул. Грушевського	Постанова Ради Міністрів УРСР від 29.01.60 N 105
10.	Сирецький гай	186,9	вул. Стеценка, вул. Котовського, вул. Сирецька	Постанова колегії Держкомітету УРСР з охорони природи від 26.07.72 N 22
11.	Нивки (східна частина)	44,9	просп. Перемоги	Постанова колегії Держкомітету УРСР з охорони природи від 26.07.72 N 22
12.	Феофанія	150,0	вул. Акад. Лебедева (ДЗГ "Феофанія")	Постанова колегії Держкомітету УРСР з охорони природи від 26.07.72 N 22
13.	Голосіївський парк ім. М. Т. Рильського	126,3	просп. 40-річчя Жовтня	Постанова Ради Міністрів УРСР від 29.01.60 N 105
14.	Голосіївський ліс	780,0	ЛПГ "Конча-Заспа", Голосіївське лісництво, кв. 1 - 28	Постанова колегії Держкомітету УРСР з охорони природи від 26.07.72 N 22
15.	Святошинський лісопарк	244,0	Святошинське ЛПГ, Святошинське лісництво, кв. 122, 123, 131 - 136	Постанова колегії Держкомітету УРСР з охорони природи від 26.07.72 N 22
16.	Пуща-Водицький лісопарк	360,0	Святошинське ЛПГ, Пуща-Водицьке лісництво, кв. 77, 94, 107 - 111, 91, 27 - 29, 46, 47, 64, 13 - 16	Постанова колегії Держкомітету УРСР з охорони природи від 26.07.72 N 22
	Разом:	3292,70		
МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ				
Регіональні ландшафтні парки				
17.	Урочище "Лиса гора"	118,75	вул. Саперно-Слобідська, вул. Лисогірська	Рішення Київської міської Ради від 17.02.94 N 14
18.	Партизанської слави	112,0	вул. Тростянецька	Рішення Київської міської Ради від 17.02.94 N 14
19.	Голосіїв (I черга) (загальна площа - 5236,0 га)	2936,0	За винятком площ: ур. "Лиса гора", "Феофанія", заказника "Лісники", парку ім. М. Рильського та Голосіївського лісу, що мають заповідний статус (2300,0 га)	Рішення Київської міської Ради від 23.12.2003 N 334/1209
Заказники				
20.	Рибне	4,0	Дніпровське ЛПГ, Броварське лісництво, кв. 7, 17, 27	Спільне рішення виконкомів міської і обласної Рад народних депутатів від 10.04.78 N 173
21.	Березовий гай	2,0	Дарницьке ЛПГ, Броварське лісництво, кв. 71, 72	- " -
22.	Біла діброва	3,0	Дарницьке ЛПГ, Білодібровне лісництво, кв. 40, 41	- " -
23.	Межигірське	5,0	Святошинське ЛПГ, Межигірське лісництво, кв. 2, 46	- " -
24.	Дачне	6,0	ЛПГ "Конча-Заспа", Дачне лісництво, кв. 65, 69, 72, 73	- " -
25.	Озеро Вербне	31,8	Оболонь, вул. Приозерна	Рішення Київської міської Ради від 17.02.94 N 14
26.	Ландшафтний заказник на лівому березі оз. Конча	80,0	У межах ландшафтного заказника "Жуків острів"	Розпорядження Київської міської державної адміністрації від 14.10.97 N 1628
27.	Урочище "Бобровня"	30,0	Парк "Дружби Народів"	Рішення Київської міської ради від 02.12.99 N 147/649
28.	Острів Жуків (загальна площа - 1794,6 га)	1444,6	Заплавна частина Канівського водосховища від гирла р. Віта до південної межі м. Києва	- " -
29.	Острови Ольжин і Козачий	470,0	Острови Ольжин і Козачий, гирлова частина р. Віта	- " -
30.	"Пуща-Водиця"	563,0	Святошинське ЛПГ, Київське лісництво, кв. 2 - 6, 8 - 11, 14 - 16, 23 - 25, 32, 33, 45, 58, 59	Рішення Київської міської ради від 24.10.2002 N 96/256
31.	Загально-зоологічний "Річка Любка"	163,0	Святошинське ЛПГ, Святошинське лісництво, кв. 2 - 4, 7 - 9	- " -
32.	"Муромець-Попуховате"	217,0	Дарницьке ЛПГ, Дніпровське лісництво, кв. 59 - 64	Рішення Київської міської ради від 24.10.2002 N 96/256
33.	"Пляхова"	100,0	Дарницьке ЛПГ, Дніпровське лісництво, кв. 20 - 25, 28	Рішення Київської міської ради від 12.02.2004 N 22/1231
Пам'ятки природи				
34.	Золотоворітський сквер	0,57	вул. Володимирська	Рішення виконкому міської Ради від 20.03.72 N 363
35.	Бульвар ім. Т. Г. Шевченка	3,0		- " -
36.	Віковий дуб	-	вул. Суворова	- " -

37.	Вікові дуби і липи	-	пров. Делегатський	- " -
38.	Вікові дуби, липи і каштани	-	вул. Вишгородська, 45	- " -
39.	Вікова липа	-	садиба Історичного музею	- " -
40.	Вікові дуби	-	вул. Вишгородська (біля к-ру ім. Т. Шевченка)	- " -
41.	Вікові липи і каштани	-	Києво-Печерська Лавра	- " -
42.	Вікові липи, ясени, каштани	-	вул. Володимирська	- " -
43.	Віковий каштан	-	вул. Китаївська, 15	Рішення Київської міської ради від 17.02.94 N 14
44.	Віковий дуб	-	вул. Кащенко (Мишоловка)	Розпорядження Київської міської державної адміністрації від 14.10.97 N 1628
45.	Природний об'єкт цілини	0,5	біля буд. N 76 по вул. Червонопрапорній	- " -
46.	Вікові дерева софори японської	-	Київське, Інститут садівництва УААН	- " -
47.	Вікові дуби	-	територія Головної астрономічної обсерваторії НАН України	- " -
48.	Віковий дуб Крістера	-	вул. Осиповського, 3	- " -
49.	Ялиця Крістера	-	вул. Осиповського, 3	- " -
50.	Лісове урочище Крістерів	0,7	вул. Осиповського, 2-а (Інститут харчової хімії і технології НАН України)	Розпорядження Київської міської державної адміністрації від 14.10.97 N 1628
51.	Платан Кащенко	-	вул. Мельникова (Інститут міжнародних відносин КДУ)	- " -
52.	Віковий дуб "Бай-бай"	-	Пуща-Водицьке лісництво, кв. 112, вид. 16	- " -
53.	Колекція лісовода Вінтера	0,3	Пуща-Водицьке лісництво, кв. 111, вид. 25	- " -
54.	Група дерев ялини звичайної	-	15 км Житомирського шосе, садова діл. 52	- " -
55.	Вікові дерева дуба і сосни	-	Дарницьке ЛПГ, Броварське лісництво, кв. 22, вид. 2, кв. 33, вид. 10, кв. 59, вид. 23, кв. 70, вид. 6	Розпорядження Київської міської державної адміністрації від 15.01.99 N 57
56.	Вікові дерева дуба	0,4	ЛПГ "Конча-Заспа", Дачне лісництво, кв. 51, вид. 2, кв. 51 вид. 2	- " -
57.	Святе цілюще джерело	-	ЛПГ "Конча-Заспа", Голосіївське лісництво, кв. 3, вид. 16	- " -
58.	Віковий дуб	-	парк "Нивки" (східна частина) біля залізничної платформи "Рубежівський"	- " -
59.	Два водних джерела	-	ДЗГ "Феофанія" НАН України	- " -
60.	Вікове дерево груші	-	вул. Львівська, 74	- " -
61.	Вікове дерево туї західної	-	вул. Львівська, 72	- " -
62.	Вікове дерево ясеня	-	вул. Січневого повстання, 29	- " -
63.	Вікове дерево акації	-	просп. Перемоги, 73-а	- " -
64.	Група вікових дерев дуба	-	НДІ Інститут зоології України, урочище "Теремки" (кв. 34, вид. 13, 19)	Рішення Київської міської ради від 02.12.99 N 147/649
65.	Група вікових дерев береки	-	вул. Банкова, 2	- " -
66.	Вікове дерево клена-явора	-	вул. Щорса, 2 (Головний військовий госпіталь України)	Рішення Київської міської ради від 02.12.99 N 147/649
67.	Група вікових дерев тополі білої	-	- " -	- " -
68.	Верхнє озеро-ставок з Китаївського каскаду ставків	-	вул. Китаївська, 15 (Київський державний науково-виробничий учбовий комбінат)	- " -
69.	Група дерев бука лісового	-	просп. Визволителів, парк "Перемога"	- " -
70.	Віковий велетенський екземпляр тополі чорної	-	Гідропарк (Венеціанський острів)	- " -
71.	Витік річки Либідь	22,2	парк "Відродний"	- " -
72.	Старий дубовий гай	0,9	вул. Борщагівська, 141	- " -
73.	Дуб-довгожитель	-	вул. Індустріальна, 2	- " -
74.	Віковий дуб	-	вул. Вишгородська, 69 (Інститут ендокринології АМН України)	- " -
75.	Крістєрова гірка	4,3	вул. Осиповського, 2-а (КСП "Троянда")	Рішення Київської міської Ради від 30.01.2001 N 189/1166
76.	Вікове дерево дуба	-	Харківське шосе, вул. Вербицького	- " -
77.	Група екзотичних дерев платана, ялини, смереки		вул. Хрещатик, 36	- " -
78.	Сквер ім. Акад. Богомольця	1,0	вул. Богомольця, 4	Рішення Київської міської Ради від 02.12.99 N 147/649

79.	Дубовий гай з природною водоймою	1,8	просп. Перемоги, 86	Рішення Київської міськради від 24.10.2002 N 96/256
80.	"Байкова гора"	1,1	узвіз Протасів Яр, 4	- " -
81.	Алея вікових дубів	0,1	вул. Червонопрапорна, сел. Пирогове (Музей народної архітектури та побуту України)	Рішення Київської міськради від 12.02.2004 N 22/1231
82.	"Величавий дуб"	-	вул. Червонозаводська, 7 (ДП "Комунальник" БАТ "Веркон")	- " -
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва				
83.	Вічної Слави	17,6	вул. Грушевського	Рішення виконкому міськради від 20.03.72 N 363
84.	Аскольдова могила	20,5	Паркова дорога	- " -
85.	Березовий гай	7,5	вул. Вишгородська	- " -
86.	Кирилівський гай	51,8	вул. Герцена, Врубелівський узвіз	- " -
87.	Парк "Кинь-Грусть"	8,5	вул. Кобзарська	- " -
88.	Парк Політехнічного інституту	13,5	просп. Перемоги	- " -
89.	Хрещатий	16,5	вул. Грушевського	- " -
90.	Нивки (західна частина)	18,5	просп. Перемоги	- " -
91.	Парк ім. Пушкіна	19,7	просп. Перемоги	- " -
92.	Міський сад	10,7	вул. Грушевського	- " -
93.	Парк ім. Т. Г. Шевченка	5,3	вул. Володимирська	- " -
	Разом:	6512,9		
	ВСЬОГО:	9805,6		

Парк Слави, який зараз має статус парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення, *заслужує на його перевід у об'єкти загальнодержавного значення*, враховуючи, що на його території знаходиться Вічний вогонь, парк знаходиться на плато і схилах до Дніпра і з його території відкриваються далекі перспективи, зелені насадження і саме планування парку становлять значну цінність.

Печерський парк, на території якого знаходиться музей Великої Вітчизняної війни і проводяться щорічні виставки квітів, які відвідують сотні тисяч людей, *також повинен мати статус парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення*.

Статус парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення слід надати і території НК "Експоцентр України", враховуючи великі партерні ділянки перед його павільйонами, різноманіття таксономічного складу, наявність ділянок з віковим дубовим лісом. Такого ж статусу слід надати території парку "Нивки".

Пропозиції щодо резервування територій (відповідно до Генерального плану м. Києва на період до 2020 р., затвердженого рішенням Київської міської ради від 28.03.2002 р. N 370/1804) для розвитку мережі природно-заповідних об'єктів Києва наведено в табл. 24.

Таблиця 24

Перелік територій, що пропонуються для розвитку мережі об'єктів природно-заповідного фонду

N п/п	Назва	Площа, га	Місцезорешування
1	2	3	4
ПАРКИ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ			
1.	ПКіВ "Пуща-Водиця"	11,7	Курорт "Пуща-Водиця"
2.	ПКіВ "Пуща-Водиця" (I черга розвитку)	66,0	Святошинське ЛПГ, Київське лісництво, кв. 17, 34
3.	Буферні парки загальнокурортної зони відпочинку	61,5	Святошинське ЛПГ, Пуща-Водицьке лісництво, кв. 5, 81, 97, 98
4.	Буферний парк "Берізка-Шевченка" (всього 213 га, у т. ч. існуючий Пуща-Водицький лісопарк - 126,0 га)	87,0	Святошинське ЛПГ, Пуща-Водицьке лісництво, кв. 92, 109, 110 - 114, 128 - 131
5.	Буферний парк "Виноградар"	140,0	Святошинське ЛПГ, Пуща-Водицьке лісництво, кв. 128 - 131, 140 - 143
6.	Буферний парк "Каланчевський"	72,0	Святошинське ЛПГ, Пуща-Водицьке лісництво, кв. 90, 91, 107, 108
7.	ПКіВ "Дружби Народів"	219,4	просп. Ватутіна
8.	Дніпровський ПКіВ (у т. ч. кв. 65, 66, Дніпровське лісництво, Дарницьке ЛПГ)	508,0	Труханів острів
9.	Меморіальний парк "Біківнянський ліс"	223,5	Дарницьке ЛПГ, Дніпровське лісництво, кв. 18 - 20, 12, 13, 7 (частково)
10.	Парк "Бабин Яр"	58,6	вул. О. Теліги
11.	ПКіВ "Гідропарк"	181,7	о. Венеціанський
12.	ПКіВ "Долобецький"	133,9	о. Долобецький
13.	Печерський парк	41,3	Набережне шосе
	Разом:	1804,6	
ПАРКИ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ			
15.	ПКіВ "Перемога"	67,7	проспект Визволителів
16.	ПКіВ "Перемога" (I і II черги розвитку)	76,0	Дарницьке ЛПГ, Дніпровське лісництво, кв. 46, 47, 40

17.	ПКІВ "Партизанська слава"		Зміна статусу у відповідності до функціонального профілю
18.	ПКІВ "Партизанська слава" (І черга розвитку)	114,0	Дарницьке ЛПГ, Микільське лісництво, кв. 50, 51, 52
19.	Буферний парк "Берізка"	185,0	Дарницьке ЛПГ, Дніпровське лісництво, кв. 33, 35, 36, 37, 41 - 43, 48
20.	Буферний парк "Здоров'я"	106,0	Дарницьке ЛПГ, Дніпровське лісництво, кв. 53, 55, 57, 58
21.	Буферний парк "Веселка"	253,0	Дарницьке ЛПГ, Дніпровське лісництво, кв. 26, 27, 30, 31
22.	Буферний парк "Харківський"	83,0	Дарницьке ЛПГ, Микільське лісництво, кв. 53, 56, 57, відвод 1969 р.
23.	Буферний парк "Мир"	104,0	Святошинське ЛПГ, Святошинське лісництво, кв. 87 - 89, 100, 101
24.	Буферний парк "Святошин"	48,0	Святошинське ЛПГ, Святошинське лісництво, кв. 140, 141
25.	Буферний парк "Катеринівка"	75,0	Святошинське ЛПГ, Святошинське лісництво, кв. 118, 119, 128, 129
26.	Буферний парк "Біличі"	134,0	Святошинське ЛПГ, Святошинське лісництво, кв. 60 - 62, 71, 76
27.	Парк вздовж вул. Кіото	15,3	Житловий масив Лісовий
28.	Парк "Райдужний"	36,6	Біля оз. Радунка
29.	ПКІВ "Горбачиха"	80,3	Уроч. Горбачиха
30.	Парк "Совська балка"	35,9	Уроч. Пронівщина
31.	Парк "Балка Проня"	16,2	Уроч. Пронівщина
32.	Парк вздовж р. Нивка (ставки NN 4, 5, 6)	16,2	сел. Жуляни
33.	Парк по вул. Ушакова (біля ставка N 16)	11,7	р. Нивка
34.	Парк вздовж просп. Перемоги	44,1	Уроч. "П'ята просіка" масиву Святошин
35.	Парк біля ставків NN 7, 8 на Південній Борщагівці	4,0	р. Нивка
36.	Парк "Теремки" (вздовж ставків NN 1, 2, 3, р. Нивка)	10,6	житловий масив Теремки-2
37.	Наводницький парк	13,8	Набережне шосе
38.	Схили вздовж правого берега р. Дніпро	57,0	Набережне шосе
39.	Пейзажна алея (у т. ч. схили по вулиці Гончарній, Смирнова-Ласточкина)	19,2	Київський пров., Десятинний пров.
40.	Парк на Замковій горі	9,7	вул. Воздвиженська
41.	Парк на схилах Андріївської гірки і Фестивальна алея	7,0	Андріївський узвіз
42.	Парк біля оз. Вирлиця	36,4	проспект М. Бажана
43.	Сквери по Володимирському проїзду	2,3	Софійська площа - Михайлівська площа
44.	Парк біля Синього озера	19,5	Житловий масив Виноградар
	Разом:	1747,2	
	ВСЬОГО:	3551,8	

7. Рекомендації щодо збагачення породного асортименту з урахуванням природних ландшафтних умов міста

Важливим фактором, що визначає композиційну цілісність зелених масивів, їх естетичні якості та довговічність, є асортимент деревно-чагарникових порід, біологічні якості яких мають відповідати природно-кліматичним умовам даного району. Останнім часом почастішали випадки, коли озеленувальні роботи проводяться з використанням матеріалу, завезеного з Польщі, Угорщини, Нідерландів, де матеріал високої якості, але зовсім не відповідає кліматичним умовам міста. Тому необхідно розвивати індустрію розведення та вирощування порід у місцевих розсадниках, що відповідатиме місцевим умовам зростання і буде більш економічно вигідним (розвиток розсадника "Теремки" в Малютинці).

Дендрологічний склад зелених насаджень рекомендується відповідно до "Порайонного асортименту дерев і кущів України", виданого Державним комітетом будівництва, архітектури та житлової політики України; Київ - 1998 р.

Співвідношення основних груп дерев і чагарників наведено в табл. 25.

Таблиця 25

Дендрологічний склад зелених насаджень (співвідношення основних груп дерев і чагарників по ґрунтово-кліматичній зоні Полісся та Лісостепу)

Групи рослин	Співвідношення (%)
1. Голонасіннієві	
а) хвойні, у т. ч.:	20
- дерева	15
- чагарники	5
2. Покритонасіннієві	
а) дерева листопадні, у т. ч.:	85
- повільноростучі	45
- швидко-ростучі	40

б) чагарники листопадні, у т. ч.	90
- листяно-декоративні	25
- красивоквітучі	65
у т. ч. троянди	15
чайногібридні	3
флорибунда	6
паркові	5
в) вічнозелені	15
г) ліани (співвідношення до дерев)	1:0,2
Співвідношення дерев і чагарників	1:2

Відповідно до класифікації Л. І. Рубцова існує 6 типів садово-паркових ландшафтів: 1) регулярні, 2) садові, 3) лісові, 4) паркові, 5) лучні, 6) альпійські. Більшість парків є поєднанням кількох типів садово-паркових ландшафтів. Формування насаджень в кожному типі ландшафту має свою специфіку.

Регулярні ландшафти та їх елементи. У Києві є декілька парків, які мають регулярне планування: увесь Міський сад (колишній Царський сад), значна частина Парку Слави (алеї, що ведуть до Вічного вогню та обеліску), більша частина Наводницького парку, територія між павільйонами Національного центру виставок та ярмарків. У багатьох інших парках є ділянки регулярного планування: партерна ділянка поруч з пам'ятником Св. Володимиру на Володимирській гірці, терасована ділянка на Аскольдовій могилі і т. п., практично в усіх парках є елементи регулярного планування у вигляді алеї, рядових посадок і живоплотів.

Реконструкція ділянок з регулярним ландшафтом вимагає розробки детальніших проектів, що дозволяє виконати роботи з високим ступенем точності. Часто роботи супроводжуються повною одночасною заміною усього рослинного матеріалу. У випадках, якщо на усій площі здійснити таку заміну протягом року неможливо, її проводять на ділянках, які симетричні відносно головних осей.

Згідно з В. О. Агальцовою у рішенні питання щодо реконструкції алеї необхідно керуватися положенням: якщо збереглося 50 - 70 % дерев, ніяких підсадок робити не слід; якщо лишилося 30 - 40 % і є проміжки в 20 - 30 м і більше, то доцільно висадити саджанці у віці 30 - 40 років точно на місцях старих дерев; якщо збереглося 15 - 20 % первісної кількості висаджених дерев і вони знаходяться в незадовільному стані, то робиться повна заміна рослин.

На даний час потребує реконструкції партерна ділянка поруч з пам'ятником Св. Володимиру на Володимирській гірці. Окремо стоїть питання про реконструкцію грабових боскетів у парку Вічної Слави, тому що через дещо неправильну стрижку та затінення сусідніми деревами у грабів почалося оголення від гілок нижніх частин стовбура.

Садові ландшафти. У даному підрозділі розглядаються тільки ландшафти, які формуються плодовими деревами, оскільки розарії, сірінгарії та інші монокультурні сади, які Л. І. Рубцов відносить до садових ландшафтів, слід формувати або як регулярні, або як паркові ландшафти.

Цінні плодові сади збереглися на територіях історико-культурних заповідників: Києво-Печерської Лаври та Софійського заповідника. Багато з них потребують реконструкції (зокрема, як вже зазначалося в попередніх розділах, сад митрополита Києво-Печерської Лаври та сад митрополита Софійського заповідника). Є плодові сади і на територіях меморіальних садиб-музеїв. Парк Відродження створено на базі плодового саду, є плодові сади у парку Нивки та інших парках.

У реконструкції плодкових садів важливо уникнути проявів алелопатичної ґрунтовтоми, яка призводить до зниження швидкості росту рослин, погіршення їх декоративності, а часом і до загибелі садів, які створюються.

Якщо насадження мають меморіальне значення, то необхідно все відновлювати з високим ступенем точності - яблуневий сад на місці яблуневого, грушевий - на місці грушевого тощо, намагаючись використати ті ж сорти, що були за життя меморіальної особи. Для того, щоб уникнути при цьому проявів ґрунтовтоми, між викорчуванням старого саду і посадкою нового повинно пройти не менше трьох років, протягом яких в саду повинні проводитись спеціальні заходи - глибока оранка, внесення добрив, рясний полив, вирощування сидератів.

На нашу думку, в історико-культурних заповідниках при відновленні садових ландшафтів можна проектувати зміни в садах. Сади, які відновлюються, повинні бути розділені на ділянки, на кожній з яких вирощувався б один з видів. При старінні і розпаді цих садів можна було б міняти місцями розташування видів. Таким чином в проект закладався б певний просторово-часовий ритм. Такий підхід не призводить до викривлення ландшафтного обрису і дозволяє уникнути прояву ґрунтовтоми, оскільки відомо, що насіннячкові рослини після кісточкових ростуть набагато краще, ніж після насіннячкових, а для кісточкових кращими попередниками є насіннячкові.

Щодо реконструкції сучасних плодкових садів (як, наприклад, плодові сади у парку Нивки), то ми радимо для збереження садового ландшафту здійснювати заміну культурних плодкових на дикорослі декоративні. Такі види яблунь, як ягідна, рясоноквітуча, сливолиста, Недзвецького, пурпурова та ін., а також деякі види дикорослих плодкових з інших родів, мають надзвичайно декоративне яскраве цвітіння, утворюють декоративні, але дрібні плоди, які довго (часом до кінця зими) лишаються на гілках. Такі плоди населення не збирає і тому не пошкоджує рослин. Плоди ж є кормовою базою для багатьох видів птахів.

Щодо решток плодкових садів, які збереглися в деяких парках, то є серед них і такі, що не становлять ніякої цінності (переважно це присадибні садочки приватної забудови, що колись існувала на цих місцях). До нашого часу багато плодкових дерев віджило свій вік, втратило декоративність через затінення неплодовими деревами; через малі площі та те, що серед садів з'явився самосів кленів, лип, ясенів та інших видів, втрачено відчуття садових ландшафтів. Їх відновлення не має сенсу і тому в багатьох випадках плодові дерева слід вимічати в рубку.

Лісові ландшафти. Цей тип садово-паркового ландшафту є основним для парків Києва.

Для формування паркових насаджень лісового типу садово-паркового ландшафту важливо знати їх походження. Багато київських парків, як вже зазначалося, формувалося на базі природної рослинності, тобто лісові масиви і гаї, які були на території, ставали основою насаджень парку. В інших парках всі насадження створювалися штучно, проте і в цьому випадку дуже часто їх основу становили посадки аборигенних видів. Це призвело до того, що через певний час в паркових насадженнях штучного походження встановлювалася лісова обстановка. В більшості парків є також лісові масиви з інтродукованих видів.

При розробці заходів з відновлення природних насаджень і штучних, які утворені аборигенними видами, слід застосовувати порівняльно-фітоценотичний метод.

Наведемо приклад застосування цієї методики щодо парків на схилах Дніпра. Колись ці схили вкривали природні діброви. Але у свій час насамперед дуби вирубували для господарських потреб, а жолуді розсівалися на невеликій відстані від уцілілих дерев. Тому едіфікаторний для даних умов вид - дуб звичайний не відновлювався. Супутники дуба - клен гостролистий, ільмові (в'яз гладенький, в'яз шорсткий), ясен

звичайний, липа серцелиста, деякі інші аборигенні види, а також інтродуценти - робінія звичайна та клен ясенolistий, розповсюджуючись самосівом з осередків, у яких збереглася рослинність, зайняли всю територію. Тому замість дібров з притаманними для них ярусністю та певними співвідношеннями між основними видами, утворилися насадження, в яких вид, що превалює, у багатьох випадках виділити неможливо. Склад окремих ділянок, наприклад у парку Аскольдова могила, відображають такі формули: 3Кл2Лп2В2Гк1Р, 3Кл3Я2В1Гк1Р, 4Кл3Я2ВР1Р, 4Т(4)2Я2Кл1В1Гр, де Кл - клен готролистий, Я - ясен звичайний, В - в'яз гладенький, Р - робінія звичайна, Гк - гірकोкаштан звичайний, Лп - липа серцелиста, Т(ч) - тополя чорна, Гр - груша.

З кущів найпоширеніша бузина чорна. Її лівомі в основному уражені голландською хворобою. Насадження надзвичайно густі, оскільки протягом кількох десятиліть за ними не здійснювався догляд (не проводилися рубки). Тому кількість дерев на 1 га багаторазово перевищує лісові норми для насаджень цього віку. Деревя при досить значній висоті мають малі діаметри та підняті високо маленькі крони. Такі насадження нестійкі та неповноцінні з точки зору лісівництва і недекоративні з точки зору паркознавства.

Першочерговим завданням є проведення рубок, спрямованих на зменшення густоти насаджень. Другим етапом має бути відновлення корінного насадження. В даному випадку слід відновлювати субформацію *Querceta roboris* (чисто дубова), клас асоціації *Querceta corilosa* (дубові ліси ліщинові), групу асоціації *Querceta coryloso-stellariosa* (дубові ліси ліщиново-зірочникові), асоціацію *Querceta coryloso-stellariosum* (дуброва ліщиново-зірочникова).

Корінне насадження має наступні показники. Деревостан у віці 50 - 130 років має зімкненість крон 0,7 - 1,0, висоту 17 - 27 м, діаметр дерев 18 - 40 см та II, рідше I або III клас бонітету. Створюють деревостан дуб звичайний з участю постійних видів - ясен звичайного (до 2-х одиниць у складі), липи серцелистої (до 2-х одиниць), клена готролистого (1 одиниця) та випадкових видів - в'яза шорсткого, в'яза гладенького, черешні лісової, граба звичайного, яблуні лісової та ін. Підлісок має зімкненість 0,2 - 0,7. Складають його ліщина звичайна (основний вид), свидина червона, бруслина бородавчата.

Травостій має проективне покриття 30 - 55 %. Абсолютно постійними видами є зірочник лісовий (15 - 35 %), яглиця звичайна (10 %), копитняк європейський (10 %), медунка темна (5 %), чина весняна (1 %), фіалка дивна (1 %), гравілат міський та купина багатоквітова.

Оскільки на схилах Дніпра вже є насадження з участю ясен звичайного, липи серцелистої, клена готролистого, в'язів та інших видів, головна проблема полягає у розчищенні площ для посадок дуба звичайного та поступового збільшення його долі до рівня еталонного насадження.

Слід обмежувати розповсюдження бузини чорної та зберігати і підсаджувати ліщину звичайну.

Насадження, які формують лісовий тип садово-паркового ландшафту, але представлені інтродукованими видами, звичайно мають простішу структуру, ніж природні. Найчастіше масив створювався з одного виду. Супутні види не вводилися, другий ярус, підлісок і трав'янистий ярус штучно не формувалися. В подальшому, в залежності від біологічних властивостей інтродуцентів, регулярності і направленості догляду (чи його відсутності), в штучно створеному фітоценозі складався певний набір видів, які займають різні екологічні ніші. Аналізуючи сучасний стан таких ділянок, необхідно оцінити, наскільки збереглися первісні посадки, чи йде зміна видів, чи з'явився підріст інтродуцента, а також розповсюдженість в насадженні трав'янистих рудеральних видів.

На підставі отриманих даних розробляються заходи з відновлення насаджень. Втручання в сталі фітоценози при значному збереженні і поновленні інтродуценту повинно бути мінімальним.

Паркові ландшафти. У садово-парковому мистецтві перехідні від лісу до луків ландшафти, які складаються з відкритого лучного простору з мальовничо розташованими галями, групами дерев і солітерами, виділяються в серію паркових ландшафтів.

Рослини у парковому ландшафті мають оптимальні умови для росту (освітлення, площа, живлення) і тому в ньому можна вирощувати найдекоративніші інтродуковані види.

Завдяки наявності відкритих просторів і високій декоративності рослинних композицій, парковий тип ландшафту є найпривабливішим для відвідувачів. Але в київських парках цей тип ландшафту не дуже поширений. Зокрема він є в Печерському парку, окремі ділянки його є в Маріїнському парку та Володимирській гірці, він переважає в насадженнях вздовж лінії метрополітену від ст. "Дарниця" до ст. "Лісова", є в парку Партизанської слави та деяких інших. Тому одним із завдань реконструкції насаджень багатьох київських парків має бути формування паркового типу садово-паркового ландшафту.

Після того, як буде розчищена площа від малодекоративних існуючих насаджень, слід провести посадки декоративних дерев і кущів.

Недоліком паркового типу ландшафту є обов'язковість кількарічного на рік косіння газонів і необхідність знищення усього самосіву, який час від часу з'являється.

Лукні ландшафти. Цей тип садово-паркового ландшафту близький до попереднього, але відрізняється від нього меншою участю деревно-кущової рослинності, переважанням відкритих просторів і розташованістю біля водойми (річки, озера, ставка). Хоча є і суходільні луки. В київських парках луки зустрічаються переважно в парках, створених на базі рослинності заплави Дніпра. Як показали дослідження, площа луків неухильно скорочується. Але бажано цей тип садово-паркового ландшафту зберегти на певній частині площ. Хоча заготівля сіна зараз зовсім неважлива, луки мають влаштовуватися як сінокоші угіддя з багатим різотрав'ям.

Альпійські ландшафти. Природних виходів каміння на поверхню в парках Києва немає. Але штучно створені композиції із завезеного каміння та ґрунтопокривних рослин є. Якщо не рахувати гірських садів Національного ботанічного саду ім. М. М. Гришка НАН України та ботсаду ім. Акад. Фоміна, то найважливішим є альпінарій, нещодавно створений на вході до парку "Перемога" (автор О. Джунь). Нею ж була створена альпійська ділянка на території Гідропарку. Японський сад є в парку Кіото. Окремі валуни і створені біля них посадки з декоративних рослин є і в інших парках. Враховуючи велику естетичну цінність таких композицій, було б бажано збільшити їх кількість у Києві. Але слід враховувати, що альпінарії вимагають досить великих витрат сил на створення і підтримання. Тому часто створюються не альпінарії, а композиції з каміння та звичайних квітів (в альпінаріях використовуються переважно ґрунтопокривні рослини). Для створення альпінаріїв слід використовувати ділянки з природним перепадом висот у місцях, де буває значна кількість відвідувачів (хоча можна створювати альпінарії і на рівних ділянках). Щоб полегшити догляд, композиції мають бути незначними за площею, а основу їх оформлення складати сланкі куці (ялівці, мікробіота, кизильники та ін.).

Загальними напрямками робіт при формуванні *вуличних насаджень* можуть бути: якісне поліпшення їхнього складу за рахунок критичного перегляду існуючого асортименту деревних рослин, підвищення біологічної стійкості та захисних функцій цієї категорії насаджень, вирощування та використання крупномірного матеріалу із суворим дотриманням певних агротехнічних прийомів, кваліфікований догляд за насадженнями, зменшення витрат на їх утримання.

Зважаючи на специфічність умов зростання вуличних насаджень у промисловому місті, повинен бути й особливий підхід до їх формування: від селекційного насінництва до утворення стійких популяцій. Така схема передбачає індивідуальний відбір насіння із стійких екотипів, вирощування посадкового матеріалу з наступним відбором за фенотипом, а згодом і за генотипом, та власне створення екологічно стійких з високими декоративними і середовищевітвірними функціями насаджень. Напрямки, а відповідно й методи селекційного насінництва, повинні базуватися на трьох основних положеннях добору:

1) індивідуальний відбір стійких екотипів як за походженням, так і за генотипом;

2) індивідуальний відбір за генотипом, перевірених за спадковістю, кращих фітоорганізмів;

3) міжвидове, видове, гібридне та зворотнє схрещування гібридів з батьківськими видами, що сприяє швидкому утворенню в останніх адаптивних генних комбінацій, які можуть забезпечити успішне поширення їх у вуличних насадженнях.

Одним з головних чинників, що визначають успішний розвиток рослин, є їх здатність адекватно реагувати на зміни у навколишньому середовищі. У зв'язку з цим, успішність розвитку рослин, тобто тенденція організму з часом змінюватись у відповідь на зміну умов довкілля, характерна тим, що відкрита система росту рослин може бути тим чи іншим чином змінена і, як наслідок цього, окремі рослини одного й того ж виду дуже різняться між собою. Це призводить до виникнення в конкретних умовах зростання рослин окремих рас або екотипів. Так як міському середовищу притаманні специфічні умови з багатьма лімітуючими факторами, то більшість видів рослин представлена тут чітко вираженими екотипами. Обстеження вуличних насаджень дало змогу виділити декілька екотипів у гіркогоштану, липи дрібнолистої, дуба звичайного, тополі пірамідальної, які є найпоширенішими в Києві. Для кожного виду ці екотипи умовно можна виділити в три категорії:

I - екотипи потужного росту з добре розвинутою щільною кроною і неущождженою листовою поверхнею;

II - екотипи нормального росту й розвитку без значних пошкоджень листової поверхні;

III - відсталі в рості і розвитку екотипи з ушкодженою листовою поверхнею.

Зазначена класифікація має важливе значення для селекційної роботи, так як сприяє в цілому підвищенню стійкості і декоративності вуличних насаджень. Відповідно до цього процес вирощування посадкового матеріалу для вуличних насаджень матиме й свою технологічну карту. Першим етапом є збір насіння (вегетативного матеріалу) з екотипів I категорії. Як виняток (при гострій потребі в посадковому матеріалі) допускається заготівля насіння з екотипів II категорії з обов'язковою наступною вибірковою нестандартних сіянців і саджанців. Не допускається збір насіння з екотипів III категорії.

Власне вирощування посадкового матеріалу повинно відповідати наступним вимогам (стандартам):

- крупномір із закритою кореневою системою, яка формується не раніше як за 2 - 3 роки (для дерев) і 1 - 2 роки (для кущів) до висадки на постійне місце зростання;

- рослини з компактними, пірамідальними або шаровидними і, як правило, високопіднятими кронами, які мають густе листя.

Саджанці для посадки на постійне місце зростання повинні бути із сформованою кроною і штамбом, щоб максимально виключити обрізку з процесу догляду за рослинами з метою уникнення захворювань через свіжі зрізи. Захворювання у рослин в умовах підвищеної загазованості протікають дуже тяжко й довго. Кожна пересадка рослин є стресом для них і тягне із собою певні порушення в їх рості й розвитку. Зменшення кількості таких порушень і глибини стресу досягається рядом адаптаційних і підготовчих заходів. Власне вирощування рослин проводиться у відкритому ґрунті, що є показником здатності організму (при його успішному функціонуванні) до самозабезпечення та адаптації його в навколишньому середовищі, тобто в процесі вирощування повинна бути досягнута мета - створення саджанців як повністю автотрофних організмів з високими пристосувальними властивостями у змінюваному середовищі. Тому рекомендується, практично до стандартного для посадки саджанців віку, вирощувати їх у відкритому ґрунті і тільки після цього (що є обов'язковим) формувати закриту кореневу систему. Посадка рослин із закритою кореневою системою сприяє кращому приживанню рослин в нових умовах і розширює строки посадок. Архітектурний, декоративний вигляд вуличних насаджень, як ніяких інших, часто залежить не тільки від композиційного вирішення їх розташування, а й від фізіономічного вигляду кожного окремого елемента. На нашу думку, рослини з густооблісненими компактними, кулястими і пірамідальними кронами крім того, що вони є стійкішими в умовах міської вулиці, вони й більше відповідають функціональним вимогам до вулиць та їх кращому архітектурному вигляду.

Що стосується другого та третього добору (за генотипом і схрещуванням), то воно потребує довгих і детальніших досліджень, так як об'єктом вивчення є деревні рослини з довгим життєвим циклом форми, виду, роду. Розглянутий вище селекційний добір по суті є відбором рослин за фенотипом. І дійсно, так чи інакше, прихований або виражений генотип рослини, що сформований комплексом факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, формує генотип організму в цілому на окремій стадії його розвитку. В цьому випадку відбір за фенотипом при відсутності змін в генотипі організму не може дати тих результатів, які можуть бути досягнуті в ході відбору за генотипом.

Деякі дослідження по схрещуванню дубів та інших видів вказують на те, що більшість видів дуба легко схрещуються між собою і дають плодовиті гібриди, багато з яких гетерозисні. В той же час зворотнє схрещування гібридів з одним із батьківських видів, або так зв. інтрогресивна гібридизація, часто сприяє утворенню в останніх адаптивних генних комбінацій, які можуть забезпечити успішне їх зростання в тих чи інших умовах середовища. У зв'язку з цим цілком вірогідно знаходження в процесі різностороннього пошуку придатних для умов вуличних насаджень форм, гібридів, видів рослин.

Підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що вуличні насадження є невід'ємним елементом як зелених насаджень міста, так і міської екосистеми в цілому, є важливим компонентом ландшафту міста й певною мірою формують його екологічне середовище. Від стану, стилю і структури цих насаджень залежить і архітектурний вигляд всього міста. Тому підходи до створення вуличних насаджень є науковою проблемою, яка потребує не тільки розробки концепції їх формування, але й розробки детальних технологічних карт і схем різних етапів (селекційний добір, насіннєве і вегетативне розмноження, вирощування посадкового матеріалу та ін.), створення вуличних насаджень.

8. Агротехнічні заходи по створенню декоративних насаджень в різних містобудівних умовах та застосування передових технологій вирощування посадкового матеріалу і догляду за насадженнями

Покращення життєвості деревних рослин у складних екологічних умовах

Підбір асортименту стійких деревних рослин

Найпершим і найвідповідальнішим моментом при створенні високоефективних і функціонально здатних міських насаджень є підбір видового і сортового складу придатних до урбогенних умов рослин.

Абсолютно стійких рослин до фітотоксикантів немає й не може бути, але за рівнем концентрації шкідливих речовин у їхніх асиміляційних органах окремі види можуть сильно відрізнятися. При виборі асортименту для озеленення тих чи інших елементів урболандшафту потрібно використовувати якісний посадковий матеріал місцевого походження з урахуванням біологічних і екологічних особливостей порід (зокрема чутливості й толерантності до складних комплексів забруднювачів, щільності ґрунту) та їх адаптивних властивостей. Окрім цього, необхідно керуватись даними про якісний і кількісний склад переважаючих у даному районі забруднювачів, характеристикою та розташуванням об'єкта озеленення, аналізом мікрокліматичних і едафічних умов, типом запланованих насаджень.

Селекція стійких рослин

Для створення міських зелених насаджень потрібно використовувати садивний матеріал, отриманий вегетативним шляхом від стійких особин, залучати для техногенної інтродукції видів підріст, який зростає в забруднених зонах як такий, що пройшов відбір на стійкість. Такі насадження будуть урбогенностійкими, високодекоративними і довговічними.

Інтенсифікація агротехніки догляду за декоративними насадженнями

Відібрані для озеленення відповідні стійкі види можуть не витримати жорстких міських умов, якщо для них не буде створено оптимальних умов вирощування. Агротехніка догляду має вирішальне значення в питанні підвищення фотосинтетичної активності міських зелених насаджень, а отже і їх стійкості.

Підвищення фотосинтетичної активності деревних рослин тісно пов'язане з визначенням ступеня забезпеченості їх елементами ґрунтового живлення, достатня кількість якого сприяє росту вегетативних органів, збільшенню інтенсивності фотосинтезу і дихання, зменшенню пошкоджуваності.

Усереднена оцінка забезпеченості ґрунту мінеральними і органічними речовинами: - на 100 г ґрунту гумусу 4 % і більше; легкогідролізованого азоту не менше 6 мг; двооксиду фосфору (P_2O_5) і оксиду калію (K_2O) більше 10 мг.

Нестачу основних елементів живлення слід компенсувати внесенням у ґрунт мінеральних, органічних чи комплексних добрив.

Враховуючи задерніння та ущільнення ґрунту (особливо в умовах вулиць), рекомендовані дози становлять:

- органічні добрива - 20 - 25 л на 1 м² пристовбурової площі дерева;
- мінеральні добрива - 1 г діючої речовини на 1 м пристовбурової площі.

На міських вулицях при наявності незаасфальтованої метрової лунки площа живлення приймається 2 м², на газоні в сквері - 3 - 4 м².

Вносити добрива можна трьома шляхами:

- шляхом поверхневого рівномірного розсіювання довкола стовбура (в сквері на площі 1 - 1,5 розмірів крони), децю відійшовши від кореневої шийки з наступним перекопуванням;
- глибоким способом у свердловини;
- у вигляді рідкого мінерального живлення.

Сухі підживлення краще проводити після дощу чи поливу, а в рідкому вигляді доцільно вносити їх безпосередньо в зону залягання основної маси коренів за допомогою гідробурів. Такий спосіб дозволяє одночасно підживлювати і поливати, покращувати аерацію ґрунту, що економить час і затрати.

У зв'язку з періодичністю росту кореневих систем дерев добрива доцільно вносити в періоди максимального росту всмоктуючих коренів. Перший раз - навесні, коли починається активний вегетативний ріст (для клена гостролистого - третя декада квітня, липи серцелистої і широколистої - перша половина травня, дуба звичайного - початок - середина травня). Другий раз в період листопада - з кінця серпня до другої декади грудня. Добрива, внесені в цей період, збільшують абсорбційну поверхню кореневої системи і тим самим сприяють засвоєнню і накопиченню запасних поживних речовин, які в свою чергу підвищують стійкість рослин в період спокою і активізують процеси росту і розвитку навесні.

В цілому раціональне застосування добрив у системі догляду за міськими насадженнями дозволяє досягти покращення зовнішнього декоративного вигляду рослин, прискорення росту, підвищення стійкості до фіто- і ентомошкідників, несприятливих стресорів екологічного середовища міста, а також до розтріскування стовбурної тканини від зимових морозів (особливо у липи серцелистої).

Додатковим прийомом збагачення рослин необхідними речовинами є позакореневе підживлення, особливо спільно з корневим. Доцільно використовувати позакореневе підживлення в засушливі роки, коли через нестачу вологи зменшується надходження елементів живлення через корені, а також для відновлення пошкоджених морозами дерев.

Рекомендації щодо позакореневого підживлення рослин повинні ґрунтуватись на основі листової діагностики.

Як макродобрива можуть бути використані водні розчини аміачної селітри чи сечовини, суперфосфата чи сірчанокислоного або хлористого калію, калійної селітри з розрахунку г/10 л води для лісової зони: аміачної селітри - 10 - 20, сечовини - 30 - 40, суперфосфата - 50 - 100 (подвійний) і 150 - 300 (одинарний), калійних - 50 г.

Для збагачення розчинів макродобрив мікроелементами можна використати полімікродобрива, що випускаються промисловістю, з розрахунку 1 - 2 таблетки на 10 л води.

Позакореневу обробку рослин слід проводити вранці чи ввечері в безвітряну погоду двічі на сезон: перший раз - в період інтенсивного росту і формування нового листа, другий - у фазі закладання верхівкової бруньки. Розрахунок поживного розчину залежить від висоти рослини: для дерев до 5 м - 5, до 10 м - 12, до 20 м - 18, більше 20 м - 30 л.

В місцях сильного запилення і забруднення рослин (вулиці з інтенсивним рухом транспорту, райони промислових підприємств) позакореневе підживлення необхідно проводити лише після попереднього змиву забруднень розчином миючих засобів.

Застосування сучасних технологій для вирощування садивного матеріалу в декоративних розсадниках

У наш час красиво оформлені, гарно сплановані й дбайливо доглянуті сади і парки - приємна несподіванка й велика радість. На наш погляд, однією з головних причин такої ситуації є відсутність якісного посадкового матеріалу і біологічних знань про рослини, що можуть бути адаптованими до місцевих умов.

Вимоги до садивного матеріалу декоративних рослин як для міського озеленення, так і приватного чи іншого призначення вже протягом багатьох століть залишаються незмінними - це стійкі види, форми, сорти рослин до несприятливих умов зовнішнього середовища, без захворювань і шкідників, які відіграють величезну естетичну й оздоровчу роль і є незамінною складовою рекреаційних зон.

Першим, і чи не найголовнішим кроком в реалізації цих вимог, є підбір стійкого асортименту і створення кращих маточників (за фенотипічними ознаками і фізіономічним виглядом) декоративних деревних рослин. Про необхідність цього свідчить і якість завезеного в Україну садивного матеріалу. Як правило, завозяться недостатньо зимостійкі та фізіологічно старі екземпляри рослин того чи іншого сорту, форми, клону, ознаками чого є плодоношення у молодому віці, раннє старіння, низька стійкість до хвороб і шкідників і, як результат, передчасна втрата декоративності.

Створення високопродуктивних маточників досягається, головним чином, селекційною роботою в процесі насіннєвого розмноження. По

відношенню до деревних рослин це може бути довгостроковий процес, але в будь-якому випадку необхідний. Зменшенню строків відбору кращих маточників сприяють обмін досвідом між селекціонерами, розсадниками, дослідними установами, організація експедиційних досліджень в природних умовах, добір садивного матеріалу в інших розсадниках з чітко визначеним походженням і т. п.

Необхідність вирощування стійких видів, форм, сортів одночасно із своєчасними і продуктивними агротехнічними заходами є кращим засобом боротьби із шкідниками і збудниками хвороб. Підвищенню стійкості сіянців і саджанців сприяють такі агротехнічні прийоми:

- своєчасний обробіток ґрунту з внесенням органічних і мінеральних добрив, регулярне рихлення верхнього шару протягом всього вегетаційного періоду, а ще краще мульчування пристовбурних кругів і міжрядь субстратами, що можуть використовуватись одночасно як підкорми, так і для зменшення випаровування вологи з ґрунту;

- правильне співвідношення поживних елементів добрив сприяє рівномірному росту й розвитку рослин (збалансованість між кореневою і надземною частинами рослин), підвищує їхню стійкість, покращує хімічний склад ґрунту, створює несприятливі умови для збудників хвороб;

- використовувати для розмноження та подальшого культивування тільки здоровий і добре розвинутий садивний матеріал (потужна коренева система, добрий розвиток пагонів, відсутність хвороб і шкідників);

- вибір для конкретних кліматичних умов і агроценозу відповідного асортименту, що саме в цих умовах буде досить витривалим і стійким.

Другим кроком в реалізації вимог до садивного матеріалу є дотримання технології вирощування крупномірних саджанців з компактною кореневою системою, яке досягається 3 - 4-х кратною пересадкою саджанців в процесі вирощування і сприяє приживлюваності висаджених рослин в умовах міста.

Дотримання зазначених прийомів є тією умовою, завдяки якій можна досягти успіху у вирощуванні якісного садивного матеріалу декоративних рослин. Разом з тим слід зазначити, що сучасні технології вирощування садивного матеріалу в декоративних розсадниках не можна реалізувати без застосування системи машин і механізмів, які широко використовуються в передових країнах світу.

9. Розвиток виробничої бази зеленого господарства

Відповідно до Програми розвитку зеленої зони міста передбачено спорудження ряду об'єктів виробничої бази КО "Київзеленбуд" як першочергових (табл. 26).

Таблиця 26

Перелік об'єктів виробничої бази КО "Київзеленбуд"

Назва	Потужність об'єкту	Орієнт. вартість робіт, тис. грн.	Термін провед. робіт (рік поч. - рік зак.)	Розподіл капітальних вкладень по рокам, тис. грн.							Примітки
				2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Пождепо Святошинського ЛПГ на вул. Святошинській, 26	пождепо на 7 пож. автомоб.	10205,7	2004 - 2005	3000,0	4090,9	-	-	-	-	-	Міський бюджет (до 01.01.2004 виконано 3114,8 тис. грн.)
Пождепо Дарницького ЛПГ на Броварському просп., 2	пождепо на 7 пож. автомоб.	5413,8	2003 - 2006	1020,0	1990,0	1992,5	-	-	-	-	Міський бюджет (до 01.01.2004 виконано 411,3 тис. грн.)
Пожежно-спостережні вежі в Дарницькому і Святошинському ЛПГ	3 вежі по 40 м висотою	250,0	2004	208,0	-	-	-	-	-	-	Міський бюджет (до 01.01.2004 виконано 42,0 тис. грн.)
Виробнича база міського декоративного розсадника в с. Малютинка Києво-Святошинського району	заг. площа роб. приміщень 5500 м ²	12000,0	2004 - 2006	2000,0	5000,0	5000,0	-	-	-	-	Кошти підприємств і організацій
База комунального підприємства по утриманню зелених насаджень Печерського району на Залізничному шосе, 61	заг. площа виробнич. приміщень бази 3300 м ²	12000,0	2004	12000,0	-	-	-	-	-	-	Кошти підприємств і організацій
Реконструкція складу хімікатів з добудовою гаража для спецмашин Міської станції захисту зелених насаджень на вул.	площа приміщень 340 м ²	1600,0	2005 - 2006	-	1000,0	600,0	-	-	-	-	Міський бюджет

Берковецький, 6											
Контейнерна ділянка міського декоративного розсадника на вул. Кільцевій, 1 (Теремки)	контейнерна ділянка площею 2 га	1400,0	2004 - 2005	400,0	1000,0	-	-	-	-	-	Міський бюджет
Виробничі ділянки для зберігання і компостування відходів рослинного походження	12 шт. спецмайданчиків	1650,0	2004 - 2005	650,0	1000,0	-	-	-	-	-	Міський бюджет
Реконструкція оранжерейного господарства виробничої бази озеленення Солом'янського району на вул. Новополювій, 35	заг. площа тепличн. господарства 1000 м ²	2400,0	2005 - 2006	-	400,0	2000,0	-	-	-	-	Кошти підприємств і організацій
Реконструкція оранжерейного господарства виробничої бази Дарницького району на вул. Дніпродзержинській, 133/3	заг. площа тепличн. господарства 1500 м ²	2300,0	2005 - 2007	-	200,0	1000,0	1100,0	-	-	-	Міський бюджет
Всього:		49219,5		19278,0	14680,9	10592,5	1100,0				(до 01.01.2004 - 3568,1 тис. грн.)

У тому числі:

- за рахунок коштів міського бюджету **- 22819,5** тис. грн.
- за рахунок коштів підприємств і організацій **- 26400,0** тис. грн.

10. Концепція формування зелених насаджень у центральній частині міста

Формування озелених територій центру міста є складовою завдання створення ефективного середовища діяльності населення і в першу чергу - в рекреаційній сфері.

Забезпечення вибору рекреаційних послуг можливе при такій різноманітності, насиченості та взаємоув'язки об'єктів і пристроїв рекреаційного обслуговування, коли відвідувач може вибирати як між закладами одного виду, так і іншого виду (з урахуванням територіальної доступності, споживчих інтересів, фінансових можливостей).

Ключова засада стратегії розвитку мережі закладів рекреаційного і культурно-побутового обслуговування загальноміського значення поширюється як на рекреаційні, так і на сельбищні зони основного планувального ядра міста та напрямів його розвитку.

Взаємовплив і композиційна цілісність центральних вузлів сельбищної та рекреаційної мережі обумовлюють формування центральної частини міста як фокуса загальноміського та регіонального функціонально-просторового тяжіння. Рекреаційні території центру міста та на Дніпровських островах стають сполучними ланками ядра загальноміського центру, що складається на двох берегах Дніпра, і визначають його інтегральний багатoproфільний унікальний характер.

Ці вимоги містобудівного планування визначають й характер формування власне зелених насаджень та їх дендрологічних характеристик.

У парках центральної частини переважають насадження високої зімкнутості (лісовий тип садово-паркового ландшафту). Частину площ лісового типу садово-паркового ландшафту шляхом рубок слід переводити у парковий, де зімкнутість становить 0,5. Для цього необхідно видалити дерева так, щоб під газоном опинилося не менше 50 % площі (слід вирубати дерева на децю більшій площі, оскільки дерева, що залишилися, сформують ширші крони, і частина території опиниться під ними, а також на розчищених ділянках будуть здійснюватися посадки декоративних дерев і кущів, що також зменшить площі газонів). При проведенні цих робіт бажано суцільне насадження з різних видів розбивати на окремі однovidові групи, що у більшості випадків можна зробити при правильній вимітці дерев у рубку (схема проведення рубок у мішаному насадженні з метою формування окремих однovidових груп). Насадження, яке складається з однovidових груп, розділених газоном, має більшу декоративність, ніж суцільне багатовидове або багатовидові куртини на тлі газону.

Кількість дерев (у перерахунку на 1 га) для багатьох ділянок багаторазово перевищує лісівничі норми для насаджень цього віку. Тому на схилах правого берега Дніпра та в деяких інших парках у лісовому типі садово-паркового ландшафту слід вести роботи із зменшення щільності насаджень шляхом вирубки рослин, які всохли, пригнічені, втратили декоративність або просто надто загущені (зокрема слід вирубувати ільмові, які уражені голландською хворобою, клени ясенелисті).

Надмірна загущеність насаджень призводить до того, що дерева витягуються (при значній висоті мають не дуже великий діаметр стовбура), мають оголений стовбур, а крони лише у верхній частині, що знижує як декоративність рослин, так і стійкість.

Необхідно відкрити види на Поділ і Дніпро та задніпровську далечину з оглядових майданчиків, які є в обстежених парках. Крім того, слід відкрити вид від альтанки верхньої тераси Володимирської гірки на Михайлівський монастир, розширити просіку від альтанки верхньої тераси до пам'ятника Св. Володимиру, відкрити вид від пам'ятника Св. Володимиру на колону Магдебурзького права, відкрити вид з оглядового майданчика Хрещатого парку (біля Арки) на колону Магдебурзького права.

В більшості випадків зараз перспективи перебивають насадження, що ростуть нижче на схилі. Тому слід проводити рубки у секторах нижче

майданчиків, щоб відкрити перспективи. Відстань, на яку слід провести рубки, залежить від стрімкості схилів і висоти дерев. Необхідно під час здійснення робіт коригувати відстань, на яку повинні проводитися рубки, безпосередньо з оглядових майданчиків. Але при цьому слід враховувати, що дерева, які залишаються нижче на схилі, будуть рости і тому рубка має охоплювати дещо більшу відстань, ніж це потрібно зараз.

Необхідно відкрити вали Києво-Печерської фортеці, видаливши з них деревну рослинність, відновити усі оборонні споруди фортеці, здійснити благоустрій (прокласти доріжки з твердим покриттям на верхній частині валу, з'єднати ці доріжки з тими, що йдуть біля нижньої кромки, східцями і т. п.).

Круті схили від Андріївського узвозу до фунікулеру та урвища, які йдуть бровкою Хрещатого парку та Міського саду, потребують негайного закріплення. Щодо території між фунікулером та Андріївським узвозом, то, на нашу думку, вона могла б відігравати значно більшу роль (особливо у Дні Києва), якщо через неї за горизонталями паралельно одна одній проходило ще дві чи три доріжки, які б починалися від Замка Річарда Левове Серце, йшли до фунікулера, з'єднуючись східцями між собою, доріжкою, яка вже існує у верхній частині, і вул. Боричів Тік. З наближенням до фунікулера вони могли б злитися в одну, пройти під фунікулером і, врешті-решт, вийти на доріжку, що веде до пам'ятника Св. Володимиру. Прокладання доріжок дозволило б закріпити схили гори. Воздихальниці, впорядкувати їх і сформувати на них декоративні насадження. Щодо урвищ Хрещатого парку та Міського саду, то їх можна закріпити тільки шляхом створення підпірних стін, оскільки рослинність не в змозі стримати руйнацію урвищ.

Роботи з реконструкції насаджень західної частини парку Аскольдова могила варто розпочинати лише після того, як буде забезпечена їх доступність для відвідувачів (чи то прокладанням маршрутів тролейбусів, автобусів, чи маршрутного таксі Парковою дорогою, чи то створенням тунелю зі ст. м. "Арсенальна" у бік Паркової дороги), а також будуть створені привабливі об'єкти відпочинку (спортивні майданчики, кафе, ресторани, естради і т. п.). Доки ці взаємопов'язані проблеми не будуть вирішені, реконструкція зелених насаджень не буде мати великого сенсу.

Аналіз таксономічного складу та кількісної участі окремих видів показує, що в обстежених парках недостатньо використовуються хвойні рослини. Причина цього зрозуміла - вони страждають від варварських передноворічних рубок, а у представників родини кипарисових браконьєри обламують гілки на вінки та оформлення букетів. Але в таких парках, як Володимирська гірка, Хрещатий, Міський сад і Маріїнський у зв'язку з тим, що в них перебуває багато відвідувачів та у зв'язку з тим, що поруч знаходяться Маріїнський палац і будинок Верховної Ради, слід організувати постійне чергування міліції. В такому разі можна ширше використовувати різноманітні види і культивари хвойних рослин, що значно прикрасить ландшафт, особливо в зимовий період.

На всіх територіях можна радити також використовувати хвойні рослини, які скидають листя та хвою на зимовий період (гінго дволопатеве, модрина - європейську, сибірську, японську, метасеквою розсіченошпичечну). Слід ширше використовувати в посадках дуб звичайний, як високодекоративний і довговічний вид, едифікатор корінних насаджень.

У парках досить широко використовуються красивоквітучі кущі, але не завжди це дає позитивний ефект через те, що кущі висаджені під кронами дерев, де вони не можуть розкрити усі свої декоративні якості. Більшість видів красивоквітучих кущів слід висаджувати на добре освітлених місцях, асортимент цих рослин може бути розширений.

Види і культивари, рослини яких зустрічаються поодинокими екземплярами і лише в окремих парках, слід охороняти та підсаджувати молоді екземпляри, щоб зберегти таксономічне різноманіття парків. Потребує покращення квіткове оформлення парків.

Розглядаючи парки Києва в плані оцінки їх біологічного різноманіття, не можна не зупинитись на питанні деяких фітоценотичних особливостей паркоутворюючих видів. Ю. О. Клименко встановив, що всі парки Києва утворені фактично на базі соснових, або листяних, або заплавних лісів і відповідно до цих природних насаджень йдуть зміни рослинності. В паркових фітоценозах Києва мають місце як сільватизаційні, так і десільватизаційні процеси. Між аборигенами та інтродукованими видами, а також навколишнім середовищем існує певна складна взаємодія, в результаті чого утворюються угруповання, значною мірою відмінні від лісових.

В останні декілька десятиріч у паркових культурфітоценозах почали превалювати обширні процеси міжвидової конкуренції, проникнення до їх складу місцевих лісових і рудеральних видів, у т. ч. це стосується і утворення піднаметових гіперсинузій у парках, характерних для природних лісостанів. Ю. О. Клименко, як і Н. А. Імшенецька, звертає увагу на те, що у складі паркових деревостанів шпилькові програвують у конкурентній боротьбі і все більшого едафікаторного значення набувають листяні автохтонні породи і деякі інтродуценти.

Усі старовинні парки України, у т. ч. і київські, мали оранжереї і теплиці, в яких вирощували сотні видів і сортів декоративних і плодівих рослин. Влітку багато рослин виносили з теплиць, а на партерах або інших урочистих місцях вони ставали окрасою парків. Це були агаві, драцени, камелії, корділіни, цитрусові, казурини. В Царському саду (нині Міський парк) у Києві в 1827 р. в оранжереї утримувалось 149 видів рослин, у т. ч. дуже багато було плодівих, а також такі, як лаври, мирт, розмарин, рододендрони, гібіскуси, алое. Часто в теплицях утримували рослини, які нині ростуть у відкритому ґрунті. Це такі, як персики, вишні, туї, гледичія, бузок та деякі інші. Дуже багато було в теплицях і квітів відкритого ґрунту. З наведених даних видно, наскільки велике розмаїття тропічних і субтропічних рослин було в оранжереях і теплицях. Влітку ці рослини виносили в парки. Мабуть треба спрямувати зусилля і в наш час на відновлення цих рослинних багатств.

Зараз у Києві розпочинаються великі роботи з реконструкції парків, особливо т. зв. нагірних, придніпровських. Треба відмітити, що ці насадження є не тільки пам'ятниками природи, але й часткою історико-культурних осередків. Тому для нас дуже важливим є історичний аспект їх відновлення. І тут дуже актуальним стає питання про існуючий і майбутній дендрологічний склад парків. Паркам Києва завжди була притаманна індивідуальність, у теперішній час багато в чому втрачена. Відродження цієї індивідуальності, безумовно, повинно йти за рахунок відновлення первісного задуму фундаторів парку, у т. ч. відновлення рослинних композицій, їх видового складу.

В теперішній час серед головних паркоутворюючих порід з хвойних переважають екзоти, а з листяних - аборигенні породи, характерні для дібров, а також деякі екзоти. До питання використання інтродуцентів при відновленні старовинних парків треба підходити дуже обережно, використовувати саме ті види, які висаджували творці парків, або, якщо первісний таксономічний склад встановити не вдалося, ті, які пройшли довгу апробацію як в екологічному, так і в ландшафтному відношенні. Велику увагу слід надавати насиченню паркових композицій кущами, знову ж таки з урахуванням тих вимог, які пред'являють і до деревних порід і, в першу чергу, бузками, які відрізняються і високою декоративністю, і здатністю закріплювати схили своїми коренями. Дуже важливою задачею є збереження насаджень і навіть окремих екземплярів старих екзотів, які мають цінність як об'єкти цінного генофонду. Питання: довговічності деревних рослин як у паркових умовах, так і у вуличних насадженнях також, безумовно, є вельми актуальним для Києва, як і інших міст.

В умовах ландшафтно-реконструкції придніпровських схилів хвойні доцільно використовувати обмежено, лише в регулярних частинах парків. Основу насаджень парків у цих умовах повинні складати такі листяні породи, як представники родів дубу, буку, клену, липи, ясени, берези, тополі, верби, гіркогоштану, а інші використовуватись як декоративний елемент.

При використанні усіх видів дерев і кущів необхідно враховувати їх екологічні потреби, в першу чергу такі, як ґрунт, волога, освітленість відповідно до рекомендованого порайонного асортименту дерев і кущів України (1998 р.). Особливу увагу треба звернути на закріплення механічними засобами і відповідними рослинами крутосхилів. Використання усіх видів і форм рослин повинно відбуватися відповідно до типів садово-паркового ландшафту (за Л. І. Рубцовим) та основних загальноприйнятих ландшафтно-архітектурних принципів і засобів побудови садово-паркових композицій з деревних і кущових рослин, а також враховувати необхідність агротехнічних заходів догляду за рослинами.

11. Пропозиції щодо застосування географічних інформаційних систем для ефективного вирішення обліково-інвентаризаційних проблем, аналізу та планування насаджень

Необхідність розробки розділу обумовлена відсутністю необхідних методичних проробок і практичних рекомендацій щодо застосування сучасних інформаційних технологій (зокрема ГІС) та інформаційних ресурсів, отриманих в ході інвентаризаційних, проектних і експлуатаційних робіт в управлінні розвитком та збереженням зелених насаджень м. Києва.

Метою розробки розділу є створення на основі проектних матеріалів Програми, матеріалів інвентаризації зелених насаджень та експлуатаційних даних КО "Київзеленбуд" автоматизованої інформаційної системи управління розвитком і збереженням зелених насаджень м. Києва - проект "ЗЕЛЕНА ЛІНІЯ". Для досягнення даної мети передбачається:

- визначити інформаційні ресурси та організаційно-технічні принципи, що складають основу управління розвитком та збереженням зелених насаджень м. Києва;
- розробити інформаційну модель функціонування автоматизованої інформаційно-аналітичної системи зеленого господарства (АІАС ЗГ) м. Києва;
- розробити інформаційну структуру основних баз даних АІАС ЗГ;
- визначити першочергові заходи щодо реалізації АІАС ЗГ.

Розробка розділу розглядається авторами як перший етап реалізації інформаційного проекту "ЗЕЛЕНА ЛІНІЯ". Розробка розділу здійснюється з використанням сучасних методик розробки інформаційних систем (технології MSF Microsoft Solution Framework, уніфікований процес розробки програмного забезпечення, засоби UML Unified Modeling Language). Розробка виконується проектною групою, до складу якої входять представники ДП "Інститут Київгенплан" та КО "Київзеленбуд".

В реалізації проекту "ЗЕЛЕНА ЛІНІЯ" виділено чотири фази - "Аналіз", "Планування", "Розробка", "Запровадження". В складі даної роботи виконується фаза "Аналіз". Рішення щодо виконання фаз "Планування", "Розробка" та "Запровадження" приймаються після завершення фази "Аналіз".

11.1. Аналіз вихідного контексту та задач АІАС зеленого господарства м. Києва

Структурно до комплексу організацій, що забезпечують збереження та розвиток зелених насаджень м. Києва, входять:

1. Підрозділи та КО "Київзеленбуд" (16):

- 1) КП по утриманню зелених насаджень (всього 10 підприємств);
- 2) Лісопаркові господарства (всього 3);
- 3) Міська станція захисту рослин;
- 4) Міський декоративний розсадник "Теремки";
- 5) Комунальне об'єднання "Київзеленбуд" (управління).

2. Структурні підрозділи КМДА, зокрема Управління екології та природних ресурсів;

3. Підприємства, що забезпечують виконання обстежень зелених насаджень;

4. Проектні організації, в першу чергу ДП "Інститут Київгенплан", що здійснюють проектування озелених територій.

Функціонування характеризується низьким ступенем автоматизації та інформатизації. Для вирішення задачі інформатизації діяльності підрозділів КО "Київзеленбуд" пропонується в процесі розробки "Програми комплексного розвитку зеленої зони м. Києва...", виконанні інвентаризаційних робіт розробити проект і реалізувати автоматизовану інформаційно-аналітичну систему зеленого господарства.

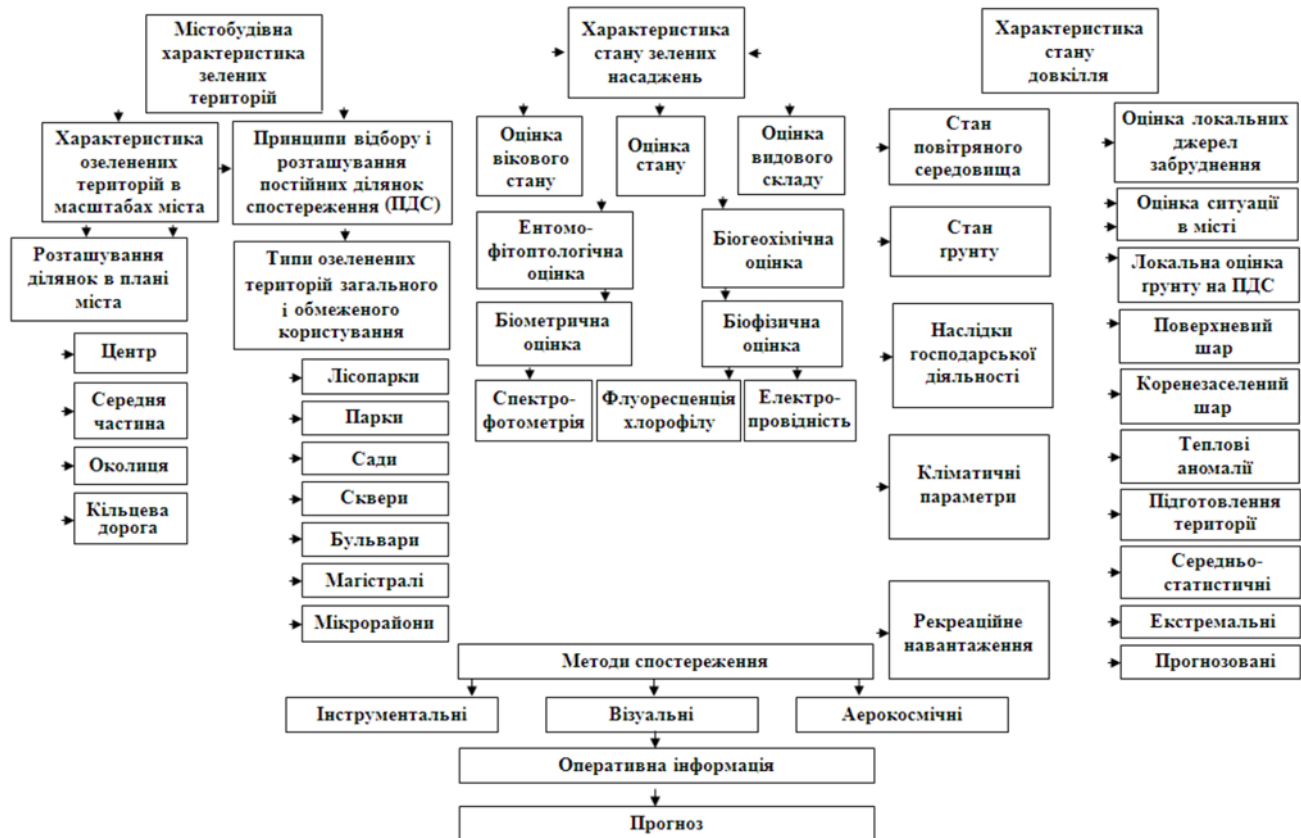
Метою створення та функціонування АІАС ЗГ є забезпечення конституційних прав громадян на безпечне та комфортне середовище проживання, а також збереження об'єктів зеленого господарства міста Києва. Для досягнення зазначеної мети АІАС ЗГ повинна забезпечувати управління та структурні підрозділи КО "Київзеленбуд", підрозділи міської адміністрації, суб'єктів містобудівної та інвестиційної діяльності актуальною, комплексною, достовірною, нормативно визначеною інформацією про об'єкти зеленого господарства та природно-заповідного фонду, їх межі і характеристики.

Основними задачами АІАС ЗГ є:

1. накопичення та систематизація даних (типізація, класифікація), отриманих в ході інвентаризації зелених насаджень, зокрема встановлення меж і класифікаційних параметрів;
2. облік озелених територій та об'єктів зеленого господарства;
3. делімітація меж об'єктів зеленого господарства;
4. облік змін, що відбуваються з озеленими територіями і об'єктами зеленого господарства в процесі їх експлуатації та внаслідок дії природних і антропогенних факторів;
5. оцінка стану довкілля;
6. отримання вихідних даних при експлуатації та проектуванні об'єктів зеленого господарства.

Загальна інформаційна модель предметної області та функціонування системи представлена на мал. 11.1.

Організація системи моніторингу зелених насаджень в Києві*

Малюнок 11.1.

* Використано досвід Москви.

11.2. Концептуальна структура та технічне вирішення АІАС 3Г м. Києва

Особливості реалізації АІАС 3Г

Проведення комплексної інвентаризації озелениених територій м. Києва при розробці "Програми..." передбачає накопичення значного обсягу інформації, яка потребує, в першу чергу, обробки, систематизації та узагальнення.

У зв'язку із значними обсягами інформації пропонується вже на першому етапі робіт застосувати комп'ютеризовані засоби збору, накопичення, обробки та узагальнення даних інвентаризації, що повинно забезпечити оперативність виконання робіт та об'єктивність узагальнених оцінок. У подальшому накопичена база даних і програмно-технічні засоби можуть скласти основу автоматизованої системи.

Комп'ютеризовані засоби проведення інвентаризації озелениених територій повинні представляти собою автоматизовану інформаційно-аналітичну систему, що включає структуровані та неструктуровані дані, графічну інформацію, інформацію про просторове положення об'єктів, а також розвинуті засоби доступу до даних, включаючи засоби аналізу (у т. ч. просторового). Дані та засоби системи повинні забезпечувати доступ до інформації для структурних підрозділів Київзеленбуду, спеціалістів управлінь КМДА (управління екології, Головного управління архітектури та містобудування, інших), а також для фахівців предметної області: біологів, екологів, проектувальників та інших зацікавлених осіб - інвесторів, забудовників, землекористувачів.

Основу АІАС складає база даних (БД). Специфіка даних, що описують предмет обліку і зберігаються в БД, накладає деякі обмеження на вибір системи управління базами даних (СУБД). До таких обмежень слід віднести необхідність підтримки засобами СУБД:

- I. об'єктно-реляційної структури даних;
- II. просторових даних і засобів просторового аналізу;
- III. як структурованих, так і неструктурованих даних, у т. ч. мультимедійних;
- IV. багатокористувачевого та платформно-незалежного інтерфейсу доступу до даних;
- V. розподілення прав доступу до даних.

Особливо слід відмітити просторово-орієнтований характер даних, що робить необхідним застосування засобів геоінформаційних систем (ГІС).

При розробці концептуальної структури АІС МКМ враховано наступні особливості даної системи:

- I. в системі циркулює значний обсяг (більше 50 %) просторових даних;
- II. користувачі системи мають різні рівні доступу до даних, при цьому основна маса користувачів має права лише для отримання даних;
- III. запропоновані технічні рішення повинні передбачати перспективу включення АІС до загальноміської муніципальної інформаційної системи та інтеграцію з інформаційними системами виконавчих органів міської ради та комунальних служб;
- IV. очікуваний строк експлуатації системи - не менше 10 років.

Загальні принципи побудови АІАС ЗГ

АІС МКМ будується на основі трьох основних принципів: **масштабованості, відкритості та надійності**.

Масштабованість передбачає досягнення розумного балансу між відсутністю обмежень на розширення системи як по обсягу даних, так і по кількості користувачів, та мінімальними стартовими затратами по запровадженню системи.

Відкритість системи передбачає забезпечення обміну даними між АІС МКМ та популярними інструментальними СУБД та ГІС без втрат. Крім того, повинна забезпечуватись можливість розширення функціональності системи Замовником з використанням поширених засобів програмування. Використання закритих форматів та унікальних і застарілих мов програмування не допускається.

Надійність передбачає як технічну стійкість системи при відмові її окремих компонент, так і надійність самого програмно-технічного рішення. Друга частина даного поняття передбачає використання базових програмно-апаратних засобів відомих на ринку ІТ виробників.

Концептуальна структура АІАС ЗГ

Структурно АІАС ЗГ повинна включати три основні компоненти: сховище даних, інструментальну ГІС та систему публікації даних. Структурна схема представлена на мал. 11.2.

В АІАС ЗГ передбачається використання **єдиного сховища даних** на основі СУБД промислового типу для зберігання як структурованих (просторові та атрибутивні дані, числові дані предметної області), так і неструктурованих даних (растрові зображення, текст, відеодані, бінарні дані). При цьому для просторових даних забезпечується принцип "один об'єкт - один запис". СУБД повинна підтримувати використання стандартних запитів SQL. Розподіл повноважень користувачів по доступу до даних реалізується на рівні СУБД.

Система публікації даних забезпечує прямий, децентралізований, санкціонований доступ до єдиного сховища даних з можливістю публікації просторових, атрибутивних, графічних та інших даних через Internet/Intranet, з переглядом за допомогою стандартного броузера або спеціалізованих клієнтських програмних продуктів, реалізованих з використанням стандартних мов програмування. Система публікації забезпечує обмежений доступ "на читання" та внесення даних до сховища. Системою публікації реалізується проста фіксована логіка просторового та атрибутивного аналізу з видачею фіксованого набору результатуючих документів (таких як паспорт об'єкта, звіти встановлених форм, фрагмент плану).

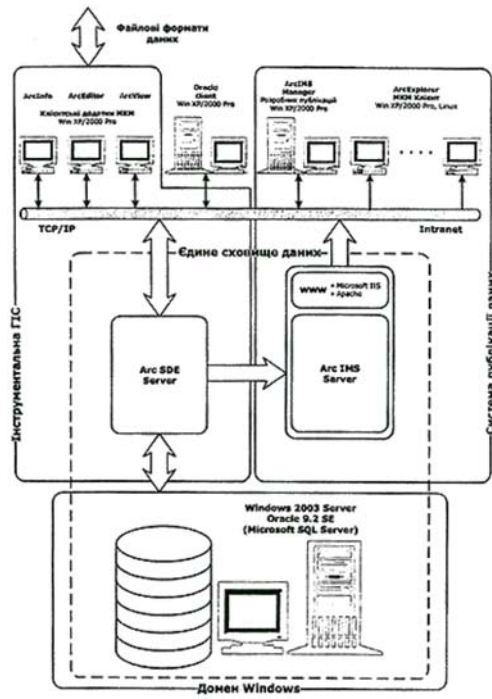
Для прямого, ефективного і повного доступу до просторових даних, а також для внесення просторових даних до сховища даних використовується **інструментальна ГІС**.

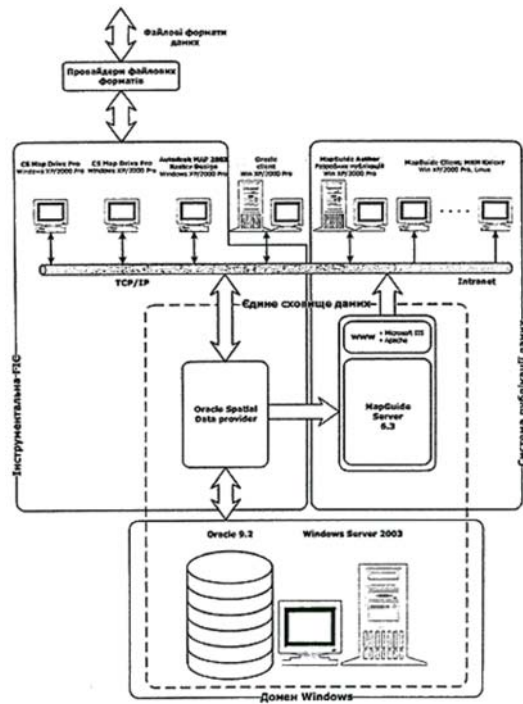
Мал.11.2

Дана концептуальна структурна схема може бути реалізована на основі різних наборів програмних продуктів як відомих виробників програмного забезпечення, так і унікальних розробок. З огляду на необхідність реалізації принципів, викладених вище, як найбільш доцільні пропонуються наступні три варіанти технічного вирішення АІАС ЗГ:

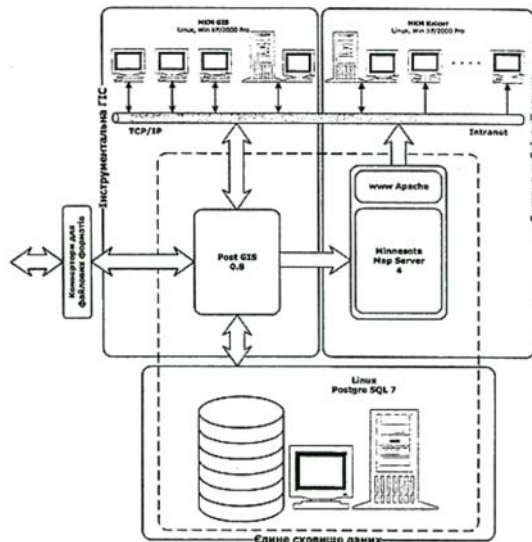
- I. Реалізація АІАС ЗГ на основі лінійки програмних продуктів ArcGIS 8.3 (див. мал. 11.3);
- II. Реалізація АІАС ЗГ на основі програмних продуктів Autodesk/Intergraph (див. мал. 11.4);
- III. Реалізація АІАС ЗГ на основі програмних продуктів з відкритим кодом (див. мал. 11.5).

Мал. 11.3

Мал. 11.4

Мал. 11.5

11.3. Програма реалізації AIAC 3Г

Основні етапи реалізації AIAC 3Г

Реалізація AIAC 3Г м. Києва передбачається в ході проведення комплексу робіт з розробки "Програми..." і включає наступні етапи (фази) робіт:

I. Розробка Концепції AIAC 3Г м. Києва (фаза АНАЛІЗ);

II. Розробка Технічного завдання на програмно-технічні засоби AIAC 3Г м. Києва (фаза ПЛАНУВАННЯ);

III. Розгортання пілотного макету AIAC 3Г м. Києва на базі розробника (як варіант - на базі АІС ДП "Інститут Київгенплан"), генерація баз даних, адаптація програмного забезпечення та інформаційних ресурсів (фаза РОЗРОБКА);

IV. Розгортання програмно-технічних засобів системи в структурних підрозділах КО "Київзеленбуд", введення системи в промислову експлуатацію, навчання користувачів (фаза ЗАПРОВАДЖЕННЯ).

При розробці Концепції AIAC 3Г м. Києва виконується аналіз:

I. вихідних умов та оточення, в якому передбачається реалізація проекту;

II. існуючої виробничої архітектури, що забезпечує розвиток та збереження зелених насаджень м. Києва;

III. структур даних та інформаційних потоків, що описують інформаційну модель зеленого господарства;

IV. сучасних технологічних та організаційних рішень, що можуть знайти застосування в автоматизованій інформаційній системі зеленого господарства;

V. результатів попередніх етапів автоматизації КО "Київзеленбуд" та відповідних заходів, передбачених міською Програмою інформатизації;

та раціоналізація виробничої архітектури з визначенням мети створення та основних задач автоматизованої інформаційної системи.

Термін "виробнича архітектура" в контексті даного документа позначає скоординований єдиний технологічний план інформаційної інфраструктури, що базується на цілісності технологічного процесу і на комплексному підході, чітко націленому на досягнення кінцевої мети.

Аналіз та раціоналізація інформаційної моделі автоматизованої інформаційної системи зеленого господарства повинна проводитись в комплексі з розробкою основної частини Програми комплексного розвитку зеленої зони м. Києва та з врахуванням інвентаризаційних матеріалів, що будуть отримані в ході роботи.

На основі аналізу та раціоналізації формулюється архітектура автоматизованої інформаційної системи, виділяються основні підсистеми та модулі, приймаються рішення відносно функціональних можливостей системи та пріоритетів, щодо їх реалізації. З трьох запропонованих в п. 2.3 варіантів обирається (з відповідним обґрунтуванням) основний варіант, який пропонується до реалізації. Складається попередня програма робіт щодо реалізації програмно-технічних засобів автоматизованої системи.

Під час розробки Концепції доцільно також обґрунтувати та оформити у вигляді рекомендацій:

I. вимоги до базового програмного забезпечення (операційна система, СУБД, ПС, засоби забезпечення інформаційної безпеки, протоколи обміну даними);

II. вимоги до складу засобів просторової прив'язки даних та цифрових картографічних матеріалів;

III. вимоги до апаратної частини;

IV. вимоги до каналів передачі інформації;

V. вимоги до підсистеми захисту інформації та розподілу прав доступу;

VI. вимоги до розгортання та підтримки системи;

VII. вимоги до підготовки користувачів.

В Концепції уточнюються вартісні показники реалізації AIAC 3Г з врахуванням вибраного варіанту реалізації та уточнених вимог до

програмно-технічного забезпечення.

Концепція завершується формулюванням основних ризиків щодо реалізації системи та заходів по їх мінімізації.

Концепція оформляється як окремий документ у вигляді пояснювальної записки обсягом до 30 сторінок. Для ілюстрації основних рішень виконуються схеми та креслення (до 3), інші необхідні ілюстрації виконуються у вигляді малюнків в основному тексті.

При розробці Концепції доцільно розробити прототип автоматизованої інформаційної системи, на якому провести апробацію основних організаційно-технічних рішень. Прототип повинен демонструвати базову функціональність автоматизованої системи без деталей реалізації та обґрунтовувати вибір програмно-технічної платформи.

Доцільність та зміст наступних етапів (фаз) проекту уточнюється за результатами розгляду та затвердження Концепції Замовником.

Оцінка вартості робіт

На основі аналізу аналогів:

I. АІС ДП "Інститут Київгенплан";

II. Екологічна геоінформаційна система збереження природного комплексу центральної частини Москви;

та маркетингових досліджень загальна вартість робіт по реалізації АІАС ЗГ м. Києва може бути визначена на рівні 800 тис грн. Розподіл коштів за напрямками витрат представлено в таблиці 27.

Таблиця 27

Розрахунок вартості реалізації АІАС ЗГ м. Києва

N п/п	Зміст	Вартість, тис. грн.	Термін реалізації	Примітки
1	Апаратне забезпечення	420,00		
1.1	Персональні комп'ютери, з розрахунку 3 системних робочих місця на підрозділ, всього 48 робочих місць	360,00	2005 - 2007	
1.2	Обладнання центрального вузла системи, в тому числі сервер, робочі місця адміністратора, комутаційне обладнання, засоби друку	60,00	2006	
1.3	Мережі передачі даних	При відсутності комунальних каналів за окремим кошторисом		
2	Програмне забезпечення	110,00		
2.1	Операційні системи	Враховано у вигляді OEM версій, за пп. 11.11.2		
2.2	Загальносистемне	60,00	2005 - 2006	
2.3	Прикладне	30,00	2006	
2.4	Адаптація програмного забезпечення, введення системи в експлуатацію	20,00	2006	
3	Проектні роботи та підготовка інформаційних ресурсів	100,00		
3.1	Розробка проектної документації на АІАС ЗГ (Концепція, Технічне завдання на програмно-технічні засоби, інформаційні моделі)	50,00	2004	
3.2	Адаптація топографічних планів, графічних матеріалів інвентаризації	50,00	2005	
ВСЬОГО:		800,00		

12. Пропозиції щодо вдосконалення нормативно-законодавчої бази

Першочерговим завданням у сфері правового забезпечення та регулювання розвитку зеленої зони є неухильне виконання вимог Земельного, Лісового та Водного кодексів, Законів "Про курорти", "Про охорону навоколишнього природного середовища", "Про природно-заповідний фонд", "Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 - 2015 роки", "Про охорону культурної спадщини", "Про рослинний світ", "Про планування і забудову територій", "Про основи містобудування", Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, містобудівних норм (ДБН 360-92**), рішень Генерального плану м. Києва на період до 2020 року щодо нецільового використання, відведення (вилучення) не за призначенням і протиправної забудови озелених територій загального користування, рекреаційних, оздоровчих (курорти "Пуща-Водиця" та "Конча-Заспа"), природно-заповідних і лісопаркових (рекреаційні ліси) територій.

Враховуючи кризовий стан мережі озелених територій міста і світовий досвід вирішення проблем збереження та удосконалення зелених зон, необхідна розробка наступних правових документів загальнодержавного та міського рівнів:

- Закону "Про озеленені території загального користування рекреаційного призначення та рекреаційні ліси I групи, що підлягають особливій охороні" з наданням їх планувальним межах статусу "зелених ліній", аналогічних статусу червоних ліній забудови;

- Закону "Про містобудівну діяльність на територіях зеленої зони м. Києва" з визначенням правових засад і режимів регулювання містобудівної діяльності та вимог до проектної документації;

- зонінгових правил (цільових режимів, обмежень і заборон) використання озелених, рекреаційних, курортно-оздоровчих і природно-заповідних територій Києва;

- Положення про службу моніторингу, кадастру та планування розвитку території зеленої зони і рекреаційної сфери міста".

13. Техніко-економічні показники

Оцінка орієнтовної вартості робіт щодо розвитку зеленої зони міста на період до 2010 р. подана в таблиці 28.

Основні показники очікуваних результатів реалізації Програми з прогнозним розподілом по джерелам фінансування наведені в таблиці 29.

Таблиця 28

Зведена орієнтовна вартість робіт щодо розвитку зеленої зони

Види робіт	Всього, млн. грн.*	Розподіл по рокам в млн. грн.						
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Нове будівництво	250,6	5,2	10,8	19,1	38,2	42,4	39,6	45,3
Ландшафтна реконструкція	547,43	38,05	46,14	82,53	98,31	106,65	93,22	82,53
Реконструкція вуличних насаджень	15,68	2,26	2,39	2,48	2,35	2,16	2,03	2,01
Створення буферних парків	89,1	8,3	9,9	13,8	10,7	14,4	16,0	16,0
Розвиток розсадників	18,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	-
Розвиток виробничої бази	45,65	1,0	5,0	7,0	7,0	7,0	10,0	8,65
Проведення інвентаризацій, розробка проектів землеустрою щодо визначення меж територій	18,0	-	1,7	4,0	4,0	4,0	4,0	0,3
Створення електронної бази даних озелених територій	0,8	0,05	0,25	0,25	0,25	-	-	-
Всього:	935,26	58,04	79,18	132,16	163,81	179,61	167,85	154,79

Розподіл загальної вартості:

- за рахунок коштів міського бюджету - **385,20** млн. грн.
- за рахунок коштів районних бюджетів - **258,70** млн. грн.
- за рахунок інших коштів (кошти інвестора, підприємств, організацій, орендна плата, відновлююча вартість і т. д.) - **291,36** млн. грн.

* Вартісні показники визначені КО "Київзеленбуд".

Таблиця 29

Техніко-економічні показники зеленої зони м. Києва на період до 2010 року

Показники	Існуючий стан	2010 р.
Площа озелених територій загального користування з урахуванням буферних парків, га	5504,71	6919,71
у т. ч. акваторії, га	472,4	472,4
Площа території нового зеленого будівництва, га		733,80
Створення буферних парків, га		1415,0
Площа озелених територій, що резервуються для розвитку мережі зелених насаджень загального користування на період після 2010 р., га	1611,5	1611,5
Рівень забезпеченості озеленими територіями загального користування з урахуванням буферних парків, кв. м/чол.	20,91	26,4
Площа об'єктів, які підлягають ландшафтній реконструкції, га		1780,22
Площа вуличних насаджень, які підлягають ремонту та реконструкції, га		444,34
Орієнтовна вартість робіт, млн. грн., у т. ч.:		935,26
- за рахунок міського бюджету		385,20
- за рахунок районних бюджетів		258,70
- за рахунок інших коштів (коштів інвесторів, підприємств, організацій, орендна плата, відновлююча вартість і т. д.)		291,36

**Заступник міського голови -
секретар Київради**

В. Яловий